

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Sprawozdanie

z realizacji Planu działania

Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012-2013

Zatwierdzam
PODSEKRETAŃZ STANU

Zofia Szalczyk
.....
8.05.2014 r.
(data, pieczętka i podpis)

Warszawa, kwiecień 2014r.

Spis treści

Wstęp

1. Partnerzy KSOW na poziomie regionalnym.....	5
2. Budżet sekretariatów KSOW na realizację Planu działania.....	6
3. Wykorzystanie środków.....	8
3.1. Wykorzystanie środków na realizację Planu działania.....	8
3.1.1. Wskaźniki rezultatów.....	11
3.1.2. Projekty sieciujące	13
3.2. Wykorzystanie środków na funkcjonowanie struktury KSOW.....	15
3.2.1. Zatrudnienie w sekretariatach.....	18
3.2.2. Sprzęt komputerowy i wyposażenie.....	19
3.2.3. Delegacje i szkolenia.....	20
3.2.4. Pozostałe koszty.....	21
4. Współpraca międzynarodowa i międzyterytorialna.....	22
5. Podsumowanie i wnioski.....	24

Załączniki

Tabela nr 1. Liczba partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w podziale na kategorie (*stan na koniec 2013 roku*).

Tabela nr 2. Zmiany indykatywnego budżetu Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Tabela nr 3. Budżet sekretariatów KSOW na realizację Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Tabela nr 4. Środki wydane na realizację Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Tabela nr 5. Realizacja Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Tabela nr 6. Środki wydane na funkcjonowanie struktury KSOW w podziale na sekretariaty.

Tabela nr 7. Stan zatrudnienia w sekretariatach KSOW

Tabela nr 8. Podsumowanie wydatków na funkcjonowanie struktury KSOW i realizację Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Tabela nr 9. Wskaźniki rezultatów

Tabela nr 10. Projekty sieciujące realizowane w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Tabela nr 11. Wykaz publikacji i ekspertyz współfinansowanych w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

Tabela nr 12. Wykaz wyjazdów studyjnych organizowanych w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Wstęp

Zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 przyjętym decyzją Komisji Europejskiej z dnia 7 września 2007 r. (nr: CCI 2007PL06RPO001), celem Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich jest „wsparcie wdrażania i oceny polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz identyfikacja, analiza, rozpowszechnianie oraz wymiana informacji i wiedzy w tym zakresie wśród wszystkich zainteresowanych partnerów na poziomie lokalnym, regionalnym oraz wspólnotowym”. Przyjęty cel zgodny jest z art. 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005) oraz z Krajowym Planem Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Powyższy cel realizowany jest przede wszystkim poprzez przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w ramach dwuletnich Planów działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, które przygotowywane są przez Sekretariat Centralny we współpracy z 16 Sekretariatami Regionalnymi KSOW.

Realizacja celów w latach 2012 – 2013 w ramach Planu Działania KSOW wynikała z następujących priorytetów

1. *Wzmacnianie efektywności realizacji zadań przez lokalne grupy działania (LGD), w tym aktywizacji społeczności wiejskiej oraz budowy i realizacji lokalnych strategii rozwoju.*
2. *Promowanie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej.*
3. *Wsparcie rozwoju turystyki wiejskiej w tym agroturystyki, promocja produktu tradycyjnego i lokalnego oraz żywności wysokiej jakości*
4. *Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich i spójności terytorialnej.*
5. *Wsparcie działań na rzecz zachowania i ochrony tradycji oraz dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wsi.*
6. *Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku i jej drugiego filaru rozwoju obszarów wiejskich.*

Plan działania KSOW na lata 2012-2013 został pozytywnie zaopiniowany na VIII posiedzeniu Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w dniu 28 listopada 2011 r. (uchwała nr 32 z dnia 28 listopada 2011 r.), a następnie przedłożony do zatwierdzenia Podsekretarzowi Stanu w MRiRW działającemu z upoważnienia ministra właściwego do spraw rozwoju wsi.

Wszystkie działania w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013 finansowane były w ramach III Schematu Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 i środki na ich realizację były wydatkowane zgodnie z przepisami ustawy z dnia 8 czerwca 2010 r. Prawo Zamówień Publicznych tekst jednolity (Dz. U. Nr 113 poz. 759).

Zgodnie z przepisami § 11 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 53, poz. 436) sprawozdania z realizacji Planu działania obejmują dwuletnie okresy. Sekretariaty regionalne opracowują sprawozdania z realizacji na poziomie województw po zakończeniu realizacji Planu działania i przesyłają w terminie do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku zakończenia realizacji Planu do Sekretariatu Centralnego. Niniejsze sprawozdanie jest zbiorczym sprawozdaniem z realizacji Planu działania KSOW i obejmuje lata 2012-2013.

Sprawozdanie składa się z pięciu części i zostało przygotowane na podstawie 16 sprawozdań opracowanych przez regionalne sekretariaty KSOW. W sprawozdaniu tym, zostały również uwzględnione zadania Sekretariatu Centralnego KSOW. W pierwszej części znajdują się informacje dotyczące partnerów, którzy współpracują w ramach KSOW. Druga część zawiera dane na temat budżetów sekretariatów na realizację Planu działania KSOW w okresie 2012-2013 z podziałem na działania obligatoryjne. W części trzeciej zaprezentowano wykorzystanie środków przeznaczonych na funkcjonowanie struktury KSOW, realizację Planu działania oraz informacje wskaźnikowe. W czwartej części zawarte są informacje na temat współpracy międzynarodowej i międzyterytorialnej, natomiast w ostatniej piątej części opisane zostały wnioski.

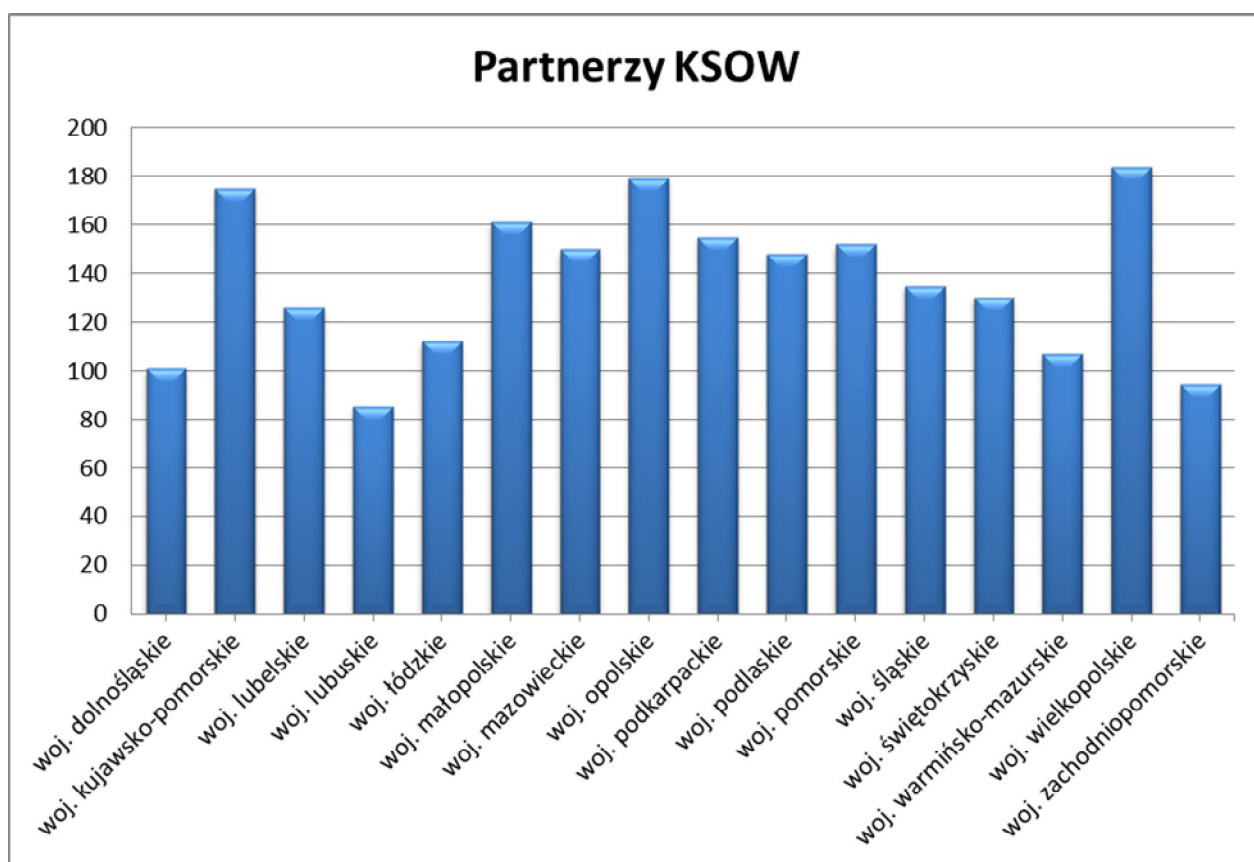
1. Partnerzy Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na poziomie regionalnym

Jednym z zadań każdego sekretariatu regionalnego jest identyfikacja podmiotów (partnerów), z którymi współpracuje się w ramach KSOW w województwie (§ 3 ust 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich).

Do końca 2013 roku w bazie partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zarejestrowało się 2194 partnerów.

Z informacji zawartych w sprawozdaniach wynika, że na koniec 2013 roku najwięcej partnerów ma sekretariat regionalny województwa wielkopolskiego – 184 partnerów, województwa opolskiego – 179 partnerów oraz województwa kujawsko-pomorskiego – 175 partnerów.

W porównaniu z 2011 rokiem nastąpił wzrost liczby partnerów o 434.

Wykres 1. Liczba partnerów KSOW w podziale na sekretariaty regionalne województw.

Największą grupę partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich stanowią samorzady gminne (669 partnerów). Samorząd powiatowy to 49 partnerów KSOW. Drugą najliczniejszą grupę stanowią stowarzyszenia (393 partnerów). Trzecia najliczniejsza grupa partnerów to Lokalne Grupy Działania (LGD) łącznie 274 partnerów. Do bazy partnerów wpisało się 77 fundacji, 21 towarzystw, 40 uczelni wyższych, 21 szkół średnich, 16 banków (wszystkie to banki w województwie świętokrzyskim). 44 partnerów zalicza się do sektora

administracji publicznej. Niewielką grupę partnerów Krajowej Sieci stanowią kościoły/związki wyznaniowe – 2 partnerów. Wzrosła liczebnie grupa organizacji branżowych do 119 partnerów. Izby rolnicze to 17 partnerów, instytuty resortowe - 10 partnerów, 17 partnerów to jednostki rozwojowo badawcze. Ośrodki doradztwa rolniczego to 19 partnerów. Dalej: służby ochrony przyrody (9), porozumienia (4), przedsiębiorcy (136), osoby fizyczne (72).

Zgodnie ze wzorem formularza sprawozdania kategorię „inne” stanowi 174 partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. W kategorii tej znajdują się takie podmioty jak: wojewódzka jednostka samorządowa, samorządowe jednostki kultury, spółdzielnie, państwowe osoby prawne, koło gospodyń wiejskich, OSP, izba gospodarcza, kluby sportowe, media.

Dla porównania w roku 2009 w bazie partnerów zarejestrowanych było 1246 partnerów KSOW w roku 2010 było ich 1473, w roku 2011 - 1760.

Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w *Tabeli nr 1*.

2. Budżet sekretariatów KSOW na realizację Planu działania

Plan działania KSOW na lata 2012-2013 został pozytywnie zaopiniowany przez Grupę Roboczą do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na ósmym posiedzeniu, które miało miejsce w dniu 28 listopada 2011 r. w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi (uchwała nr 32 z dnia 28 listopada 2011 r.). Całkowity budżet Planu opiewał na kwotę 71 300 108,00 zł.

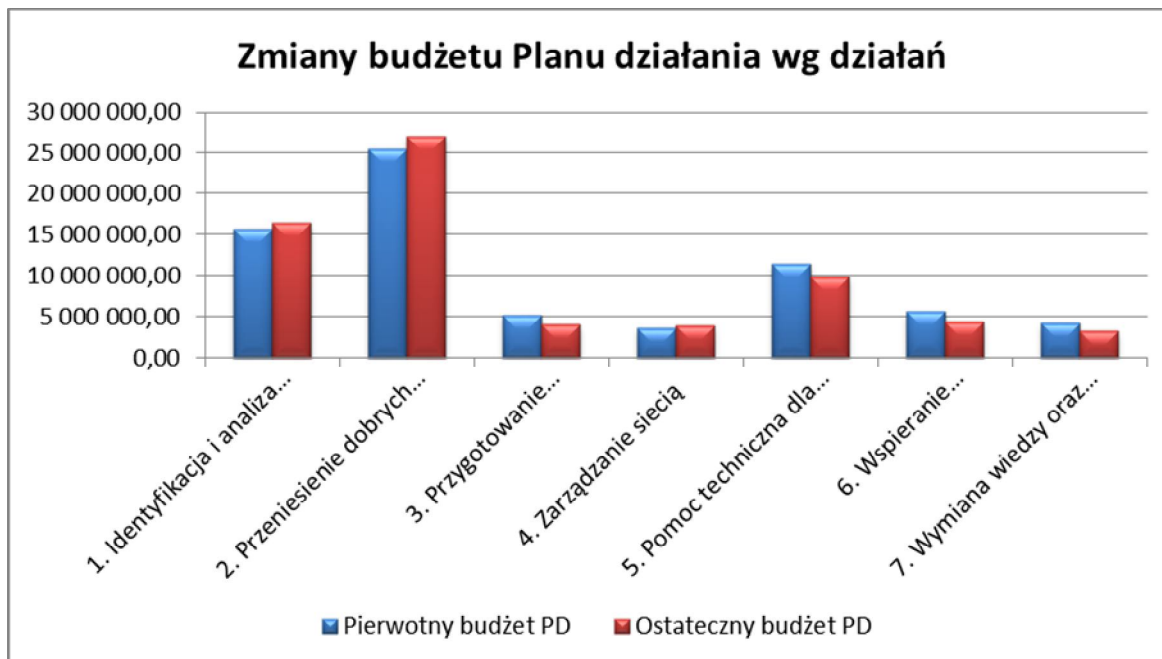
Zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 53, poz. 436) istnieje możliwość dokonywania zmiany Planu działania KSOW. Indykatywny budżet Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w okresie realizacji modyfikowany był dziesięć razy. Wynikało to przede wszystkim z dostosowania go do aktualnych, zweryfikowanych potrzeb oraz do zmieniającej się sytuacji w zakresie prowadzonych i planowanych działań. W wyniku dokonanych zmian, indykatywny budżet Planu działania KSOW na lata 2012-2013 zamknął się kwotą 69 010 847,12 zł.

Największy budżet na lata 2012-2013 zaplanował Sekretariat Centralny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (13 704 500,00 zł). Wśród sekretariatów regionalnych największe budżety zostały zaplanowane w województwach: kujawsko-pomorskim (3 567 680,00 zł), zachodniopomorskim (2 999 766,00 zł) i łódzkim (2 925 000,00 zł).

Najmniejszy budżet założono w sekretariatach województw: podlaskiego (1 659 038,00 zł), oraz lubuskiego (1 836 500,00 zł).

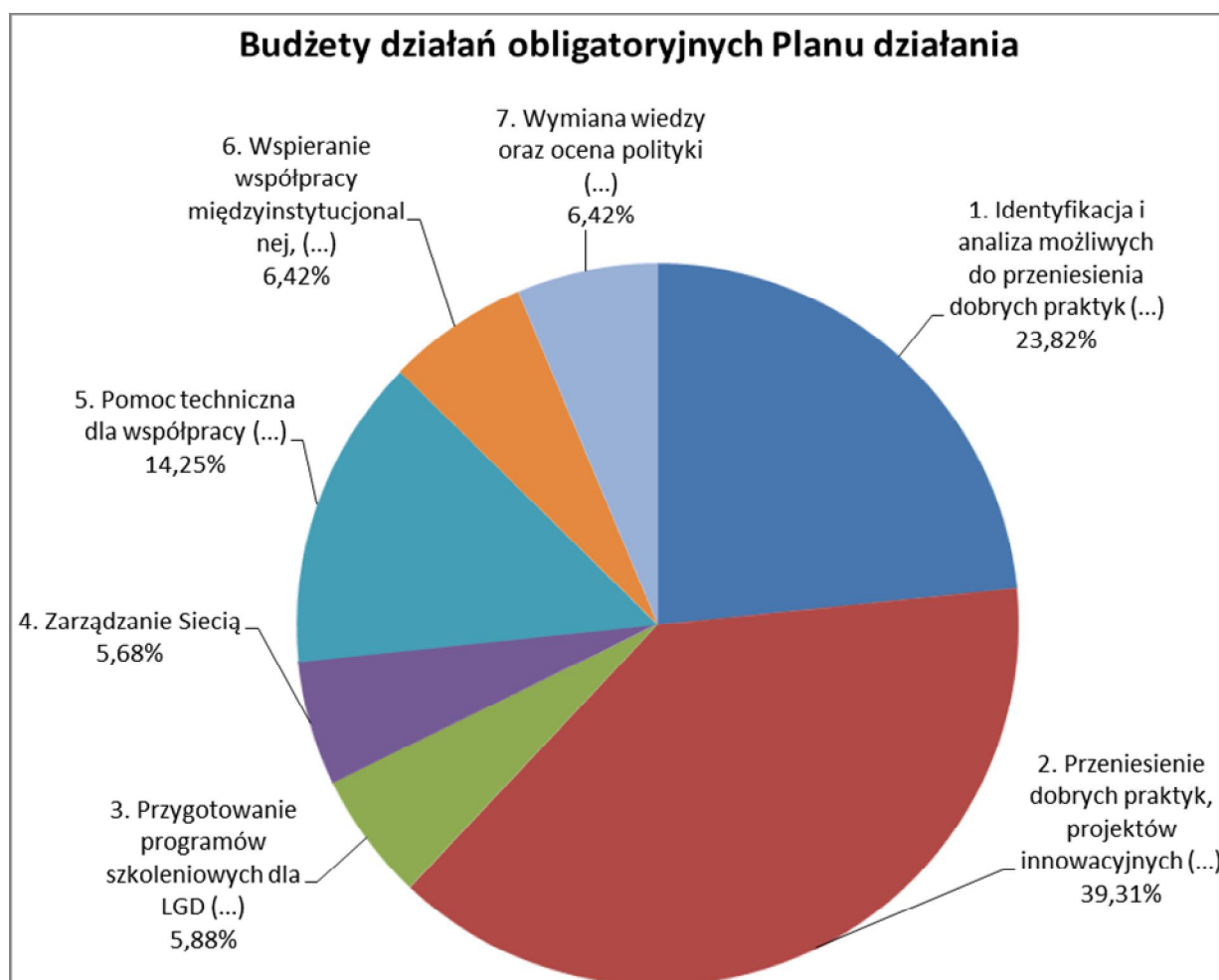
Pozostałe budżety były na poziomie od 2 107 000,00 zł do ponad 2 750 000,00 zł.

Ze względu na dużą liczbę zmian w ramach budżetów poszczególnych Sekretariatów regionalnych, zmiany te przedstawiono zbiorczo na poziomie działań Planu na wykresie 2. Natomiast szczegółowe zestawienie wszystkich zmian dokonanych w budżetach Sekretariatów Regionalnych oraz Sekretariatu Centralnego przedstawiono w tabeli nr 2 będącej załącznikiem do sprawozdania.

Wykres 2. Zmiany budżetu w ramach poszczególnych działań Planu działania w trakcie jego realizacji

Zgodnie z przepisami rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 53, poz. 436), w ramach Planu działania realizowanych jest 7 działań obligatoryjnych.

Wykres 3. Budżety działań obligatoryjnych w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Największe środki zostały zaplanowane na realizację dwóch pierwszych działań. Budżet działania nr 1 wynosił 16 437 925,66 zł, a dla działania nr 2 – 27 125 990,65 zł. Stanowi to odpowiednio 23,82% i 39,31% całego budżetu Planu działania. Łącznie na te działania przypadło 63,13% całego budżetu.

Na działanie nr 3 przypadało 4 054 666,78 zł, co stanowi ponad 5,88% budżetu, podobnie na działanie nr 4 - 3 920 273,63 zł (5,68%), na działanie nr 5 – 9 832 922,95 zł (14,25%), na działanie nr 6 – 4 433 330,45 zł (6,42%), natomiast budżet działania nr 7 wynosił 3 205 737,00 zł (4,65%).

Kolejne zmiany wprowadzane do budżetu Planu działania wynikające z zakresu realizowanych projektów wzmocniły trend utrzymujący się przy realizacji poprzednich Planów działania w latach 2009 oraz 2010-2011. Trend wskazuje na najwyższe zapotrzebowanie na realizację projektów w ramach działań 1. Zarządzanie Siecią, 2. Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat oraz 5. Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i know-how.

Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w Tabeli nr 3.

3. Wykorzystanie środków

3.1. Wykorzystanie środków na realizację Planu działania

Indykacyjny budżet Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012-2013 wynosił 69 010 847,12 zł. Wykorzystanie tego budżetu przez sekretariaty regionalne było zróżnicowane.

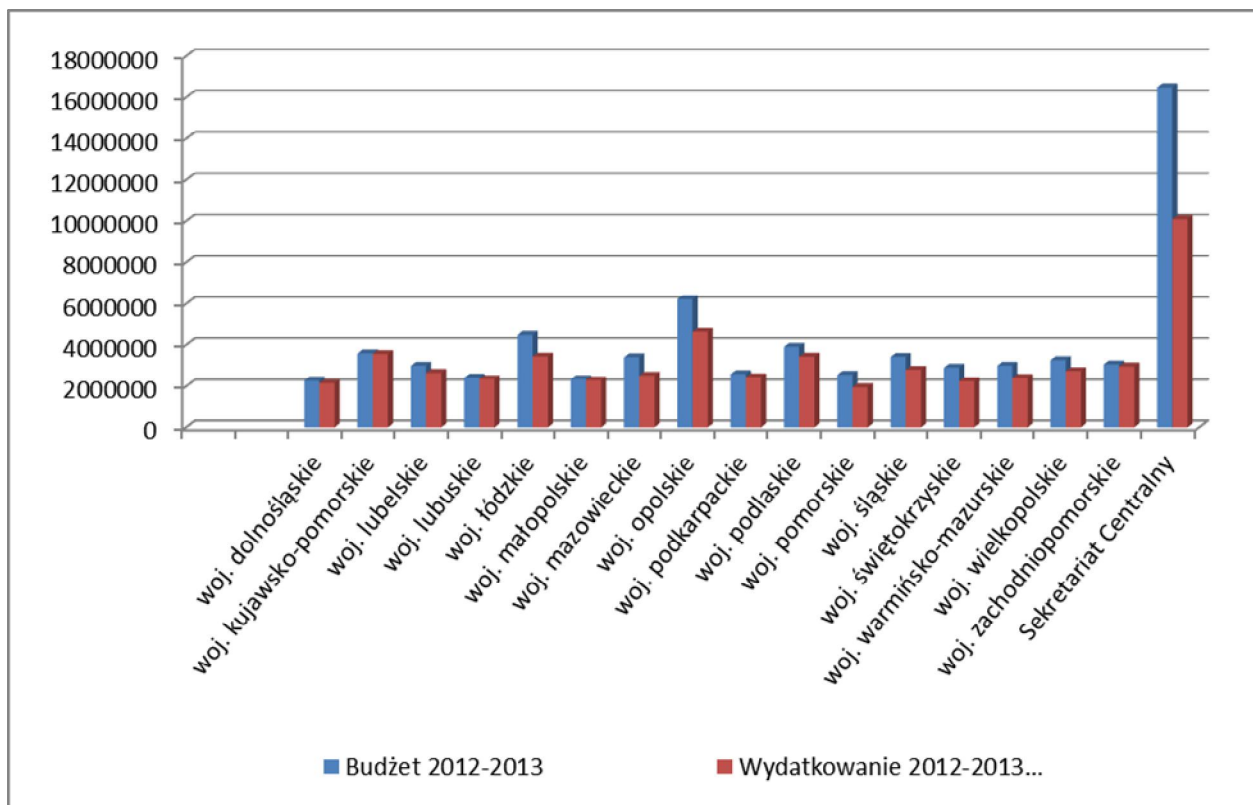
Wykorzystanie środków przez poszczególne Sekretariaty regionalne podano w odniesieniu do kwot wydatków netto ze względu na opłacanie kosztów podatku VAT przez Samorządy województw z innych źródeł niż środki budżetu KSOW.

W wyniku realizacji Planu działania KSOW na lata 2012-2013 najwięcej środków w ramach limitów regionalnych wykorzystano w sekretariatach regionalnych następujących województw: kujawsko-pomorskiego – 99,14% (3 559 475,38 zł), małopolskiego – 97,56% (2 292 755,96 zł), lubuskiego – 97,16% (2 350 530,91 zł) oraz zachodniopomorskiego – 96,60% (2 961 480,71 zł).

Sekretariat Centralny KSOW z indykacyjnym budżetem 16 500 000,00 zł wykorzystał środki finansowe na realizację projektów w kwocie 11 838 293,58 zł brutto co stanowi 71,75% budżetu Sekretariatu. W kwocie netto wydatki Sekretariatu Centralnego wyniosły 10 087 410,19 zł co stanowi 61,14%. Należy zaznaczyć, że część projektów realizowanych w ramach budżetu Sekretariatu Centralnego zakończyło realizację do końca roku 2013, natomiast rozliczenie finansowe zakończy się na początku roku 2014. Ponadto nie zostało zrealizowanych lub częściowo zrealizowano 35 projektów. Czynniki te mają wpływ na wykazane wykorzystanie budżetu przez Sekretariat Centralny.

Najmniej środków, około 74%, wykorzystano w województwie mazowieckim. Wykorzystanie środków w pozostałych sekretariatach kształtuje się na poziomie od ponad 70% do ponad 90%.

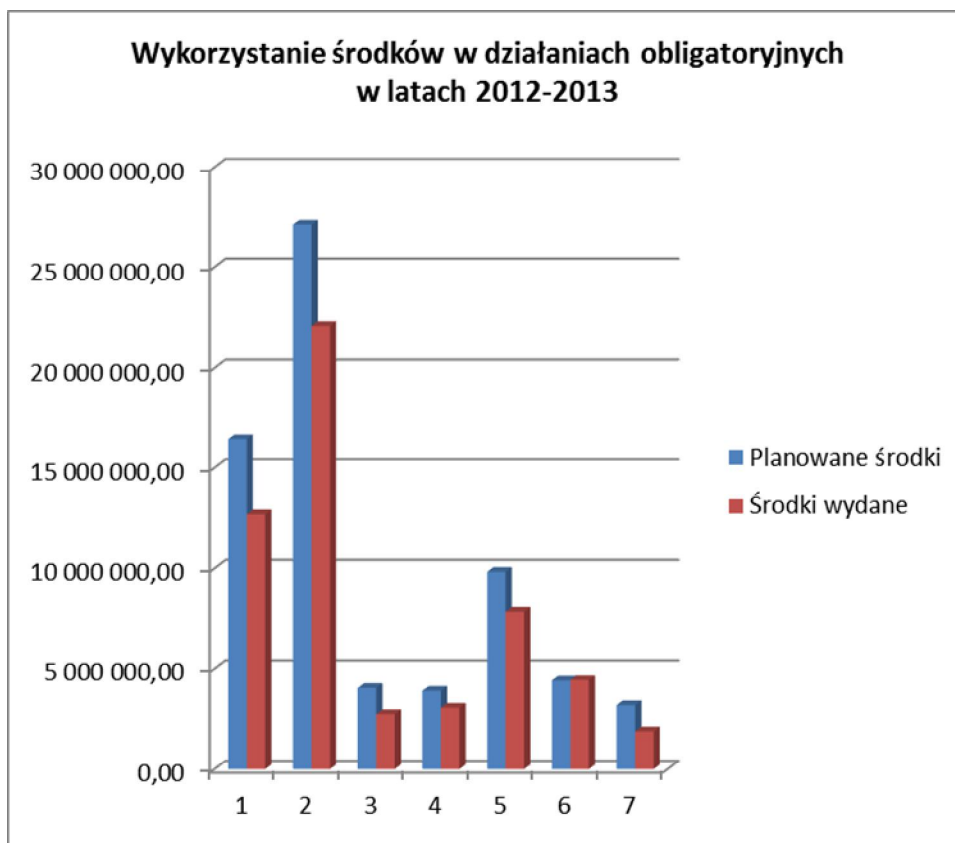
Stan wykorzystania środków całego Planu działania jest na poziomie 79,26% w kwotach netto oraz 89,66% w kwotach brutto.

Wykres 4. Wykorzystanie środków na realizację Planu działania w podziale na sekretariaty.

Wykorzystanie środków finansowych w 2012 i 2013 r. na realizację poszczególnych działań jest na poziomie średnio ok. 77%. W najwyższym stopniu wydatkowano środki na realizację działania nr 6 – 4 451 742,97 zł (100,42%), działania nr 2 – 22 093 266,56 zł (81,45%) oraz działania nr 5 – 7 834 985,94 zł (79,68%). Na realizację pozostałych działań zostały wykorzystane następujące środki finansowe: działanie nr 4 – 3 077 418,27 zł (78,60%), działanie nr 1 – 12 680 227,97 zł (77,14%), działanie nr 3 – 2 704 702,45 zł (66,71%) oraz działanie nr 7 – 1 858 869,74 zł (57,99%).

Biorąc pod uwagę, iż wykorzystanie środków finansowych w ramach poszczególnych działań Planu działania KSOW na lata 2012-2013 wynosi średnio 77%, wydatkowanie takie biorąc pod uwagę indykatorywny charakter budżetu Planu, jest na poziomie zadawalającym.

Wykres 5. Stan wykorzystania środków na poszczególne działania obligatoryjne w latach 2012-2013.

Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w *Tabeli nr 3* oraz *nr 4*.

3.1.1. Wskaźniki rezultatów

W ramach Planu działania zorganizowano 273 konferencje (zarówno o zasięgu międzynarodowym, krajowym, jak i regionalnym) na łączną kwotę 4 703 740,51 zł.

Tematyka organizowanych konferencji była różnorodna, dotyczyła m.in.: wymiany wiedzy i doświadczeń o dobrych praktykach w zakresie OZE –"Wykorzystanie biomasy rolniczej do celów energetycznych. Biogazownie rolnicze - szansą na zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego gospodarstwa rolnego oraz dywersyfikację źródeł przychodów", rozwoju obszarów wiejskich (priorytety rozwoju, rozwoju małych gospodarstw, roli społeczności lokalnych), żywności naturalnej tradycyjnej, rozwoju agroturystyki, produkcji ekologicznej oraz „WPR po 2013 szanse i wyzwania dla młodych rolników".

Sekretariat Centralny zorganizował m.in. konferencję skierowaną do liderów z terenów gmin wiejskich pt. "Młodzież. Edukacja. Unia Europejska. Wyrównujemy szanse!!!", konferencję pt. "Rozwijanie przedsiębiorczości wśród dzieci i młodzieży poprzez działania na rzecz turystyki wiejskiej", konferencję naukową pt. "Teraźniejszość i przyszłość drobnych gospodarstw rolnych

w Unii Europejskiej", konferencję szkoleniową pn. "Akademickie Forum Rozwoju Obszarów Wiejskich" oraz współorganizował konferencję nt. przyszłości podejścia Leader po 2013 r.

Łącznie w zrealizowanych konferencjach uczestniczyło 36 888 osób.

Ponadto, odbyło się też 607 różnego rodzaju seminariów, szkoleń na łączną kwotę 3 909 184,36 zł - np. seminaria nt. rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w oparciu o kreatywność lokalną, przedsiębiorczości wśród kobiet na obszarach wiejskich, skracania łańcucha dostaw, przetwórstwa produktów rolnych na poziomie gospodarstw, współpracy na rzecz wiejskiego produktu turystycznego, sprawnego funkcjonowania LGD, systemu wsparcia doradczego dla LGD, systemu doradztwa rolniczego, nowych technologii uprawy gleby, roślin, chowu zwierząt. Uczestniczyło w nich ponad 25 100 osób.

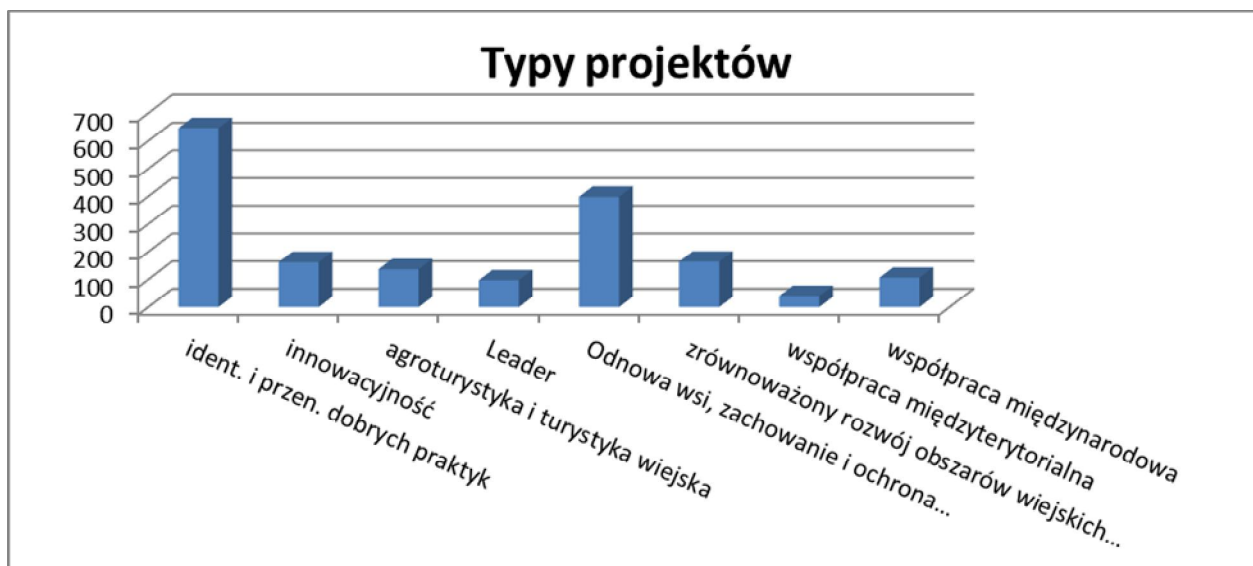
Zorganizowano 291 konkursów na łączną kwotę 3 799 460,44 zł. W podanej liczbie konkursów uwzględniony został konkurs dwuetapowy „Przyjazna Wieś” (16 etapów regionalnych i 1 etap centralny).

Ponadto, zorganizowane były konkursy na najlepsze działania przedsiębiorcze na obszarach wiejskich, wiedzy rolniczej, konkursy dotyczące żywności lokalnej, regionalnej i tradycyjnej, konkurs na najlepsze gospodarstwo agroturystyczne, ekologiczne, innowacyjne.

W konkursach uczestniczyło ponad 8 175 uczestników (osób, organizacji, gospodarstw).

Zorganizowano 229 wizyt studyjnych (krajowych i zagranicznych) na łączną kwotę 7 820 688,51 zł, w których uczestniczyło ponad 7 200 osób. Były to np. wizyty studyjne do krajów członkowskich Unii Europejskiej (najczęściej Niemiec, Austri, Włoch, Państw Nadbałtyckich), podczas których uczestnicy mogli zapoznać się z dobrymi praktykami związanymi z wdrażaniem Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W ramach Planu działania wydano materiały informacyjno-promocyjne (w tym gadżety) za kwotę ponad 6 371 531,13 zł – np. broszury, ulotki i biuletyny promujące Krajową Sieć Obszarów Wiejskich oraz dobre praktyki na obszarach wiejskich, a także publikacje podsumowujące wyniki przeprowadzonych konkursów, wkładki prasowe oraz audycje radiowe i telewizyjne. Niniejsze materiały informacyjno-promocyjne były rozdawane podczas organizowanych konferencji, spotkań, a także imprez targowo-wystawienniczych, gdzie istniała możliwość bezpośredniego dotarcia z informacją o PROW 2007-2013 do potencjalnego beneficjenta.

Wykres 6. Informacje wskaźnikowe. Główne typy realizowanych projektów.

W ramach Planu działania zrealizowano również zadania mające na celu udział w imprezach targowo-wystawienniczych w kraju i za granicą, takich jak np. Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL, Wystawa Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego OMEK w Budapeszcie, Międzynarodowe Targi Rolno-Spożywcze „Grüne Woche”, Krajowa Wystawa Ras Rodzimych na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich, Międzynarodowe Targi Żywności, Produktów i Technik Ekologicznych „Ekogala” oraz Międzynarodowe Targi TOUR SALON. Były to imprezy o bardzo dużej frekwencji zwiedzających, a tym samym silnie oddziaływujące na opinię publiczną.

Łącznie Środki KSOW zaangażowane były w 370 imprezach targowo-wystawienniczych w wysokości 11 233 740,58 zł.

Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w Tabeli nr 9.

3.1.2. Projekty sieciujące.

W ramach Planu działania KSOW latach 2012-2013 były wdrażane projekty, w realizację których zaangażowanych było wielu partnerów KSOW.

Zrealizowane zostały 44 projekty sieciujące. Były to m.in. projekty realizację, których rekomendowała Grupa Robocza ds. KSOW, tj.: ogólnokrajowy konkurs „Przyjazna Wieś” na najlepszy projekt zrealizowany na terenach wiejskich przy wsparciu środków unijnych, I Letnia Ogólnopolska Spartakiada Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL.

Zorganizowane projekty dotyczyły także wizyt studyjnych m.in. do Niemiec, Austrii, Francji, Danii, Irlandii dla rolników oraz Irlandii, Łotwy i Czech dla lokalnych grup działania. Wiele projektów dotyczyło uczestnictwa organizacji lub uczestnictwa w międzynarodowych imprezach targowych i wystawienniczych. Organizowane były także liczne imprezy, festiwale i konkursy

skupiające uczestników z różnych regionów Polski w celu wymiany doświadczeń w zakresie produkcji produktów lokalnych, regionalnych, wymiany kulturowej, rozwoju współpracy społeczności lokalnych.

Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w *Tabeli nr 10*.

Nie wszystkie zadania, które zostały zaplanowane do realizacji w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013 przez poszczególne sekretariaty regionalne KSOW zostały zrealizowane. Część sekretariatów zdecydowała się na realizację tych projektów w ramach kolejnego Planu KSOW na lata 2014-2015. Główne przyczyny niezrealizowania zaplanowanych zadań: część projektów została zrealizowana przy wykorzystaniu innych środków finansowych oraz ograniczenia czasowe, które skutkowały przesunięciem projektów do realizacji bądź zakończenia w 2014 roku. Zmiany terminu realizacji zadania wynikały m.in. z konieczności wprowadzenia zmian w treści przygotowywanego do druku materiału oraz z uwagi na wieloetapowość projektu, co skutkowało tym, że pomimo rozpoczęcia w roku 2012 lub 2013, finalizacja prac nastąpi dopiero w ramach kolejnego Planu działania KSOW. Innymi przyczynami były także: brak zainteresowania ze strony potencjalnych odbiorców oraz brak aktywności/rezygnacja partnera. Przesunięcie projektów do realizacji w kolejnym roku wynikało także z braków kadrowych oraz spowodowane były koniecznością zastosowania odpowiednich trybów zgodnych z Ustawą Prawo zamówień publicznych, które niekiedy kończyły się unieważnieniem, ponieważ np. wyłoniony wykonawca wycofał się, a pozostali oferenci nie mogli zapewnić wykonania przedmiotu umowy w 100%. Innymi powodami mającymi wpływ na brak realizacji poszczególnych projektów były m.in. przyczyny organizacyjne wynikające z nałożenia się podobnych działań kierowanych do takiej samej grupy docelowej przez inne komórki organizacyjne danego urzędu.

Przykłady niezrealizowanych działań (w ramach projektów Sekretariatu Centralnego):

1. Realizacja "Ogólnopolskiego konkursu na najlepszą pracę magisterską/ doktorską w zakresie polityki jakości żywności" – wycofanie projektu.
2. Inżynierowie dla Rozwoju Wsi – postępowanie trzykrotnie unieważnione.
3. Organizacja warsztatów regionalnych na temat wsparcia dla współpracy rolników, biznesu i nauki w ramach nowego PROW w latach 2014-2020 w działaniu "Współpraca" – projekt wycofany ze względu na brak szczegółowych dokumentów związanych wdrażaniem działania i tym samym niemożliwy do zrealizowania do końca roku 2013.
4. Konkurs internetowy i publikacja nt. dobrych praktyk w procesie wdrażania strategii i zarządzania Lokalną Grupą Działania - Wykonawca nie wywiązał się z umowy, odstąpienie od umowy. Kolejne postępowanie unieważnione. Jedyne oferent nie złożył wymaganych dokumentów.
5. Organizacja w 2013 r. Spartakiady partnerów KSOW połączonej z forum projektów nt.: turystyki i sportu realizowanych w ramach PROW 2007-2013 - W wyniku przeprowadzonej ankiety wśród SR KSOW zainteresowanie spartakiadą w 2013 r. było niewielkie.
6. Aktywny sołtys aktywna wieś - analiza aktywności wielkopolskich wiejskich liderów w zakresie rozwoju obszarów wiejskich – projekt wycofany.

7. Organizacja tygodniowej wizyty studyjnej mającej na celu wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich dla kadry zarządzającej jednostkami doradztwa rolniczego do Finlandii, Estonii, Łotwy i Litwy - Wykonawca wyłoniony w przetargu nie podpisał umowy na realizację projektu. Projekt został wycofany.

3.2. Wykorzystanie środków na funkcjonowanie struktury KSOW

Zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 marca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 54, poz. 329 oraz z 2011 r. Nr 6, poz. 26 z późn. zm.) koszty funkcjonowania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich obejmują m.in. koszty bieżące, tj. koszty osobowe, zakup wyposażenia i materiałów, zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania, organizacja i udział w spotkaniach dotyczących KSOW (m.in. Grupa Robocza oraz grupy tematyczne) oraz Europejskiej Sieci, utworzenie i utrzymanie portalu internetowego.

Dnia 6 października 2011 r. została zawarta umowa pomiędzy Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi a Fundacją Programu Pomocy dla Rolnictwa FAPA, na podstawie której Minister powierzył Fundacji wykonywanie zadań Sekretariatu Centralnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie zapewnienia funkcjonowania KSOW. Wykonywanie zadań przez Fundację obejmuje m.in.: identyfikację podmiotów o ogólnokrajowym zasięgu działania, z którymi współpracuje się w ramach KSOW; zapewnienie w ramach KSOW wymiany informacji i doświadczeń na temat rozwoju obszarów wiejskich; realizację Planu działania w zakresie dotyczącym zadań Sekretariatu Centralnego; zapewnienie współpracy z komitetem koordynacyjnym Europejskiej Sieci, o którym mowa w art. 1 ust. 1 decyzji 2008/168/WE, oraz współpracy międzynarodowej z krajowymi sieciami rozwoju obszarów wiejskich funkcjonującymi w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej i współpracy międzynarodowej z innymi podmiotami oraz zapewnienie obsługi posiedzeń Grupy Roboczej ds. KSOW.

Fundacja realizuje Plan działania w zakresie Sekretariatu Centralnego KSOW zgodnie z procedurą opracowaną przez FAPA na podstawie wytycznych Ministra i przez niego zaakceptowaną. Zgodnie z wytycznymi, Fundacja prowadzi nabory wniosków na projekty realizowane w ramach Planu działania.

Pierwszy nabór wniosków w ramach konkursu nr 1/2012 ogłoszono w grudniu 2011 roku, a termin składania wniosków wyznaczono na okres 2-16 stycznia 2012 r.

Drugi nabór wniosków ogłoszono 30 marca 2012 r. na realizację dwóch działań 5.2. *Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich w ramach Planu Działania Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego na lata 2012 -2013* oraz 7.1. *Badania, analizy i ekspertyzy dotyczące wdrażania polityki rozwoju obszarów wiejskich*. Trzeci nabór wniosków w ramach konkursu nr 3/2013 ogłoszono dnia 28 lutego 2013 r. wyłącznie na działanie 5.1. *Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej - Wizyty studyjne mające na celu wymianę doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich*.

Czwarty nabór wniosków w ramach konkursu nr 4/2013 ogłoszono 30 kwietnia 2013r. na realizację trzech działań *1.3 Szkolenia, warsztaty i badania na temat dobrych praktyk, projektów innowacyjnych w zakresie rozwoju obszarów wiejskich*, działanie *3.1 Szkolenia, seminaria, badania i warsztaty dla Lokalnych Grup Działania* oraz na działanie *7.1 Badania, analizy i ekspertyzy dotyczące wdrażania polityki rozwoju obszarów wiejskich*.

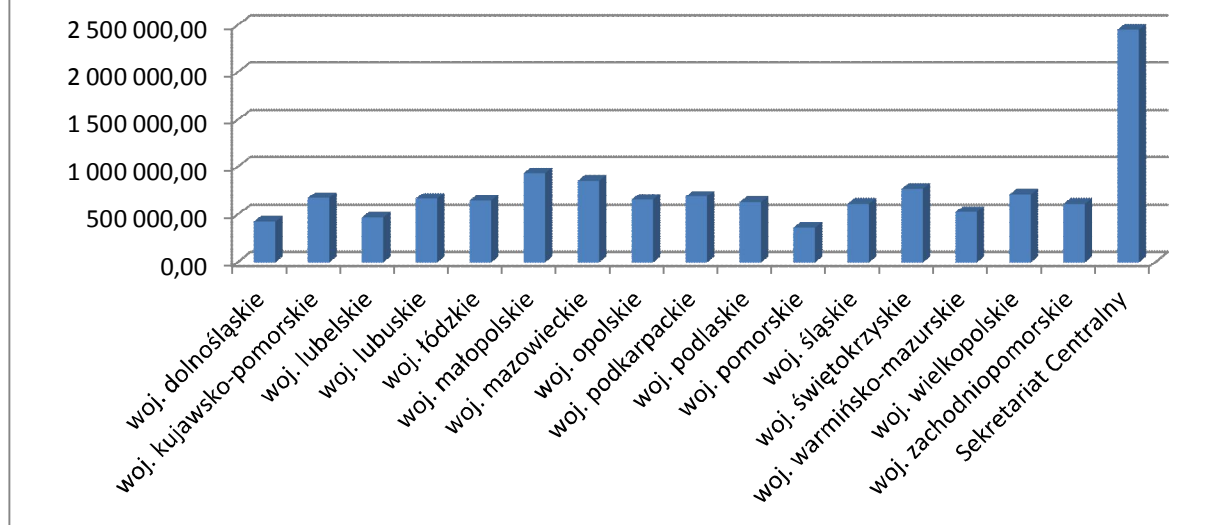
Po zakończeniu procedury oceny projektów, na portalu KSOW zamieszczono listy wszystkich projektów przyjętych do realizacji. Następnie Fundacja wybrała wykonawców projektów, z którymi zawarto umowy.

W okresie realizacji Planu działania miało miejsce 13 posiedzeń Grupy: 3 posiedzenia Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, 7 posiedzeń grupy tematycznej ds. podejścia Leader, dwa spotkania Zespołu roboczego ds. opracowania zakresu lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020 przy Grupie Tematycznej ds. podejścia Leader oraz jedno posiedzenie grupy tematycznej ds. zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Koszty związane z obsługą tych spotkań zostały pokryte w ramach środków przeznaczonych na Funkcjonowanie Sekretariatu Centralnego.

Jednym z narzędzi za pomocą , którego odbywa się promocja działań związanych z rozwojem obszarów wiejskich jest portal Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (www.ksow.gov.pl), który jest także podstawowym narzędziem komunikacji i budowania sieci kontaktów pomiędzy partnerami sieci. Jest także narzędziem służącym do rozpowszechniania dobrych praktyk w obszarze wszystkich osi oraz przyczynia się do zacieśniania współpracy pomiędzy partnerami sieci. W ramach portalu internetowego www.ksow.gov.pl udostępniona została również Baza Dobrych Praktyk. W 2012 roku , w związku z wdrożeniem rekomendacji audytu portalu KSOW przeprowadzonego w 2010 roku, przeprowadzono liczne prace modernizacyjne portal w celu ułatwienia korzystania z portalu przez użytkowników w zakresie sposobu rejestracji nowych partnerów KSOW, tagowania informacji na portalu. W 2012 roku w ramach aktualizacji portalu w *Aktualnościach* zamieszczono 125 przygotowanych informacji, w ramach zakładki - *Rynki Rolne*, oraz zakładki *WPR po 2013* zamieszczono 123 artykuły specjalistyczne. Ponadto systematycznie aktualizowano zakładki tematyczne wyodrębnione w ramach portalu: *Działania SC KSOW*, *Grupy Producentów Rolnych*, *Biuletyn KSOW* i *PROWięści*, *Leader*, *KSOW*, *Analizy i ekspertyzy*, *Turystyka wiejska*, *Baza Partnerów KSOW*, *Baza Dobrych Praktyk*, *KSOW poleca*, *KSOW zaprasza*.

Wydane środki - funkcjonowanie struktury KSOW w latach 2012-2013

Wykres 10. Środki wydane na funkcjonowanie struktury KSOW.

W ramach środków przeznaczonych na funkcjonowanie struktury Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich ponoszone były koszty związane m.in. z: wynagrodzeniem dla osób zatrudnionych sekretariatach regionalnych KSOW (umowa o pracę, umowa zlecenia itp.), zakup sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, zakup materiałów biurowych i wyposażenie, delegacje krajowe i zagraniczne, szkolenia, studia podyplomowe, kursy językowe i inne.

Najwięcej środków przeznaczonych na funkcjonowanie struktury KSOW, wykorzystano w Sekretariacie Centralnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich – ponad 2 400 000,00 zł, w sekretariacie regionalnym województwa małopolskiego - ponad 930 000,00 zł oraz w sekretariacie regionalnym województwa mazowieckiego – ponad 850 000,00 zł.

Najmniej środków wykorzystano w sekretariatach regionalnych województwa pomorskiego – ponad 350 000,00 zł i dolnośląskiego – ok. 427 000,00 zł.

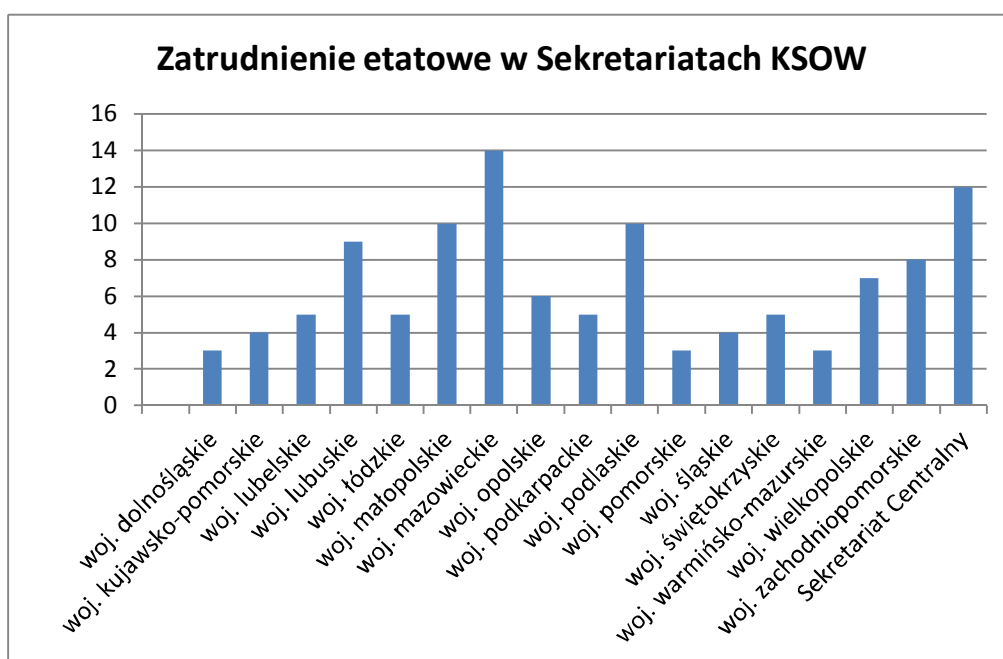
Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w *Tabeli nr 6*.

3.2.1. Zatrudnienie w sekretariatach

Pracownicy w sekretariatach regionalnych Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich zatrudniani są przede wszystkim w ramach umowy o pracę. W nielicznych przypadkach pracownicy sekretariatów regionalnych wspomagani są przez osoby wykonujące swoje obowiązki na podstawie umowy zlecenie.

Średnia liczba osób zatrudnionych na umowę o pracę w sekretariatach KSOW wynosi 6-7 osób. Sekretariat regionalny KSOW województwa Mazowieckiego zatrudnia 11 pracowników natomiast w przypadku dwóch sekretariatów regionalnych województwa dolnośląskiego i pomorskiego zatrudnionych jest 3 pracowników.

Łączny koszt zatrudnienia pracowników sekretariatów regionalnych, w tym pracowników Sekretariatu Centralnego wynosił w okresie realizacji Planu działania 10 868 491,91 zł.

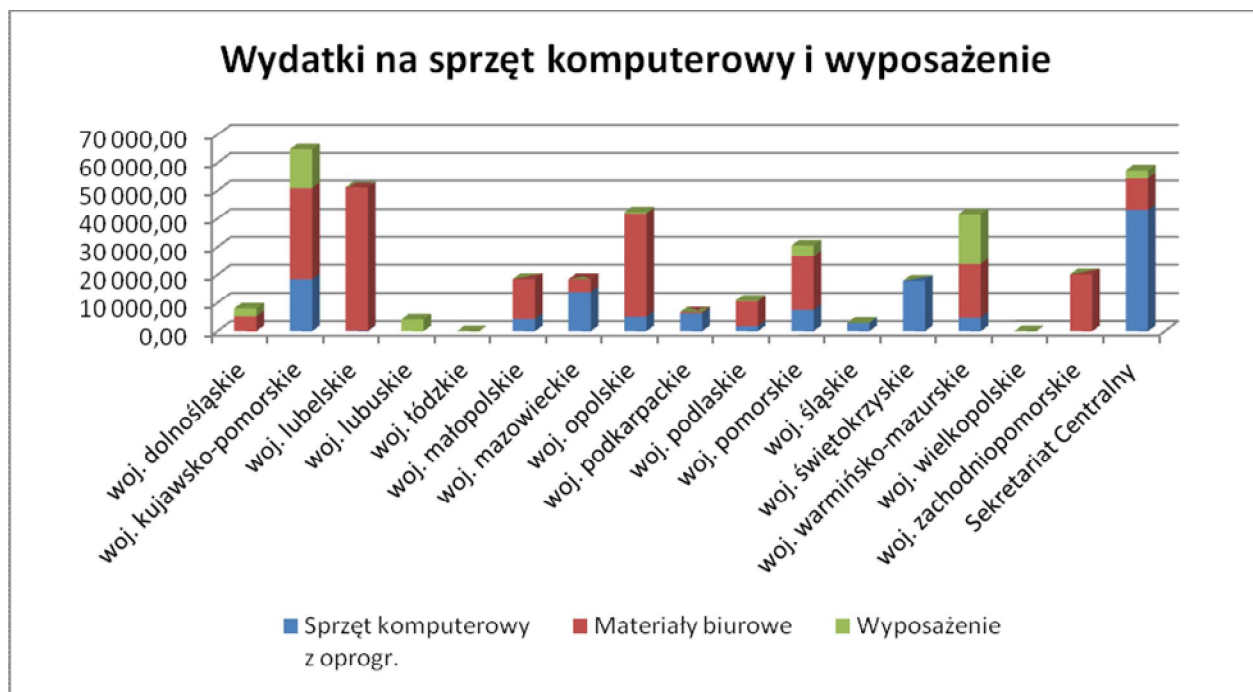

Wykres 11. Stan zatrudnienia w sekretariatach KSOW (na dzień 31.12.2013)

Szczegółowe informacje znajdują się w załączniku w Tabeli nr 7.

3.2.2. Sprzęt komputerowy i wyposażenie

W ramach środków przeznaczonych na funkcjonowanie struktury KSOW możliwe było finansowanie zakupu sprzętu komputerowego, wyposażenia jak również materiałów biurowych na potrzeby sekretariatów. Łączna kwota przeznaczona przez 17 sekretariatów na ww. pozycje wyniosła 395 375,8 zł z czego ponad 31 % stanowiły koszty związane z zakupem sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem, 56 % kosztów zostało przeznaczone na wyposażenie natomiast poniżej 12 % na zakup materiałów biurowych.

Wykres 12. Środki wydane na sprzęt komputerowy i wyposażenie sekretariatów

Zapotrzebowanie na zakup sprzętu komputerowego był bardzo zróżnicowany. Najwięcej środków przeznaczono w sekretariatach regionalnych województwa, mazowieckiego, kujawsko-pomorskiego i świętokrzyskiego. Pięć sekretariatów tj. lubuskie, łódzkie, śląskie, świętokrzyskie i wielkopolskie nie przeznaczyło żadnych środków finansowych na powyższy cel w okresie realizacji Planu działania.

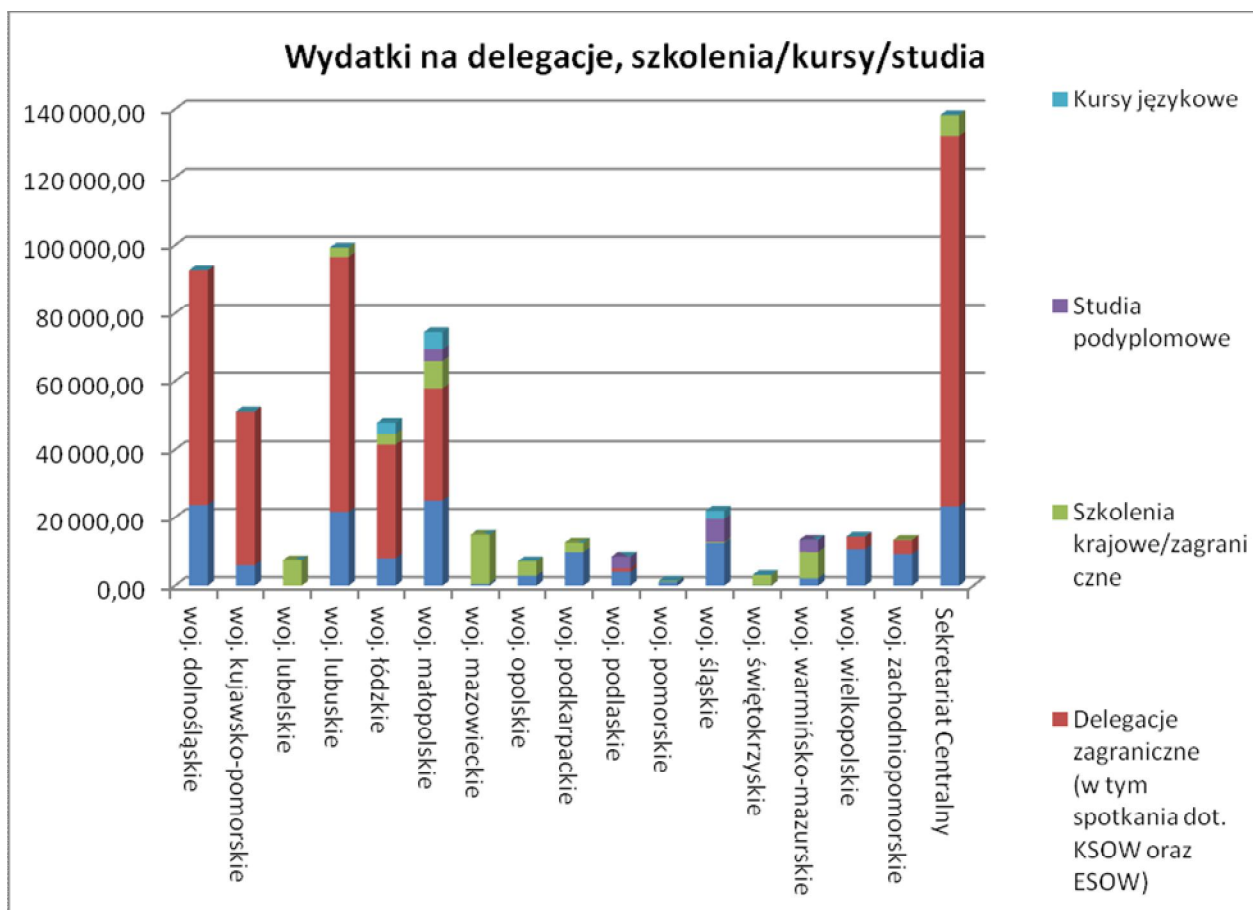
Koszty przeznaczone na wyposażenie biur były zróżnicowane, tj. od ponad 140,00 zł (woj. podlaskie) do ponad 22 000,00 zł (woj. kujawsko-pomorskie). W siedmiu sekretariatach regionalnych KSOW woj. łódzkiego, małopolskiego, mazowieckiego, podkarpackiego, śląskiego, świętokrzyskiego i wielkopolskiego nie zostały wydatkowane żadne środki związane z wyposażeniem pomieszczeń.

Koszty przeznaczone na zakup materiałów biurowych wahały się w granicach od ponad 400,00 zł do ponad 51 000,00 zł.

3.2.3. Delegacje i szkolenia

Koszty związane z delegacjami krajowymi i zagranicznymi, jak również te dotyczące szkoleń, kursów językowych czy też studiów podyplomowych pokrywano zarówno w ramach środków przeznaczonych na finansowanie funkcjonowania struktury KSOW jak również w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Wszystkie sekretariaty (w tym również Sekretariat Centralny) wydały łącznie kwotę 621 751,09 zł. 60 % tej kwoty stanowiły delegacje zagraniczne, ponad 25 % - delegacje krajowe, a ponad 14 % - szkolenia, studia podyplomowe i kursy językowe. Wydatki Sekretariatu Centralnego (138 319,30 zł) stanowiły ponad 22 % łącznie wydanej kwoty, głównie ze względu na koszty delegacji krajowych i zagranicznych. Wśród sekretariatów regionalnych najczęściej środków wydano w województwie lubuskim – 99 349,54 zł, co stanowi prawie 16 % oraz w województwie dolnośląskim – ponad 92 000,00 zł, co stanowi prawie 15 % oraz w województwie – małopolskim – ponad 74 000,00 zł, co stanowi prawie 12 % łącznie wydanej kwoty. Na powyższy cel najmniej wydało województwo świętokrzyskie – nieco ponad 3 000,00 zł co stanowi około 0,5 %.

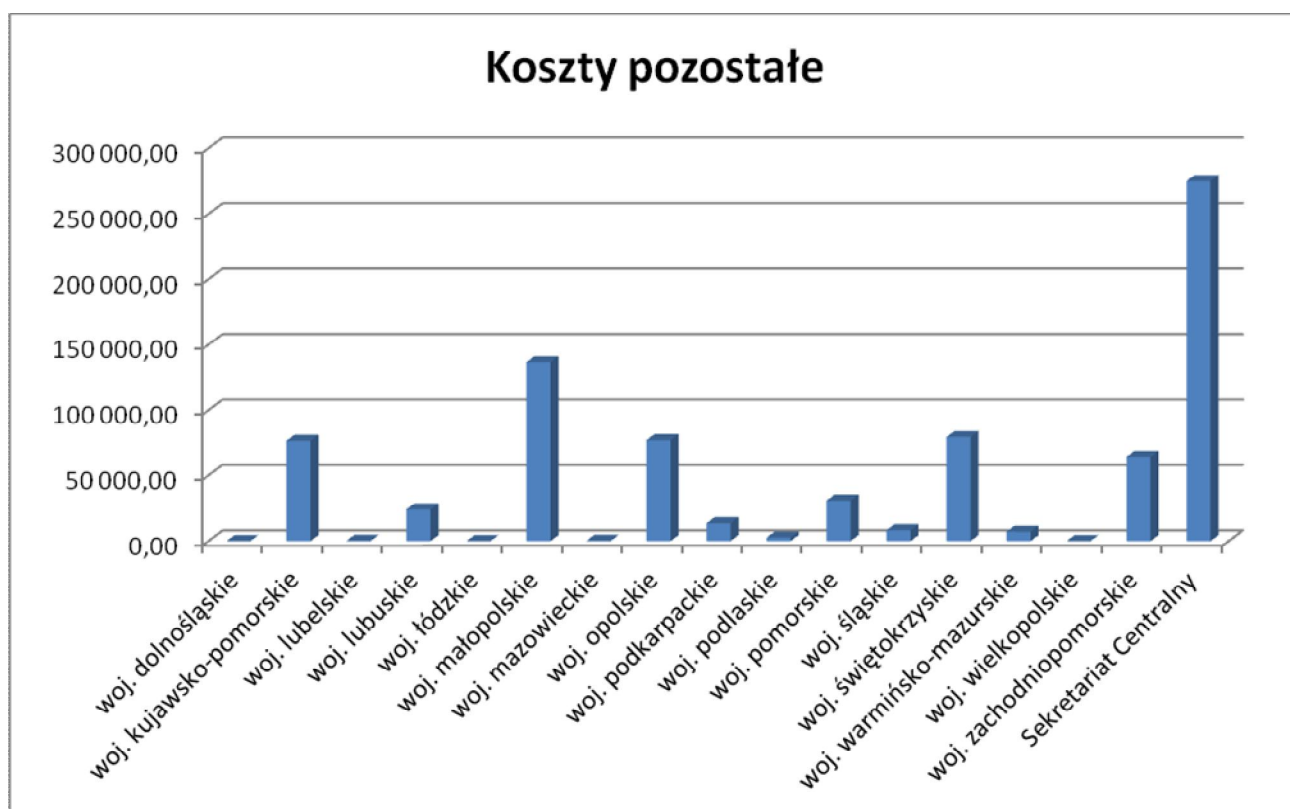
Wykres 13. Środki wydane na delegacje i szkolenia/kursy/studia.

3.2.4. Pozostałe koszty

W ramach środków przeznaczonych na funkcjonowanie struktury KSOW pokrywano m.in. wydatki ponoszone przez sekretariaty regionalne związane z wynajmem pomieszczeń, hosting portalu, zwrot kosztów podróży, tłumaczenia językowe, catering. Łącznie wykorzystano 795 990,05 zł.

Największą wykorzystanie procentowe powyższej kwoty przypadło Sekretariatowi Centralnemu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich – ponad 34 % oraz sekretariatowi regionalnemu województwa małopolskiego – ponad 17 % .

W ramach powyższej kwoty SC KSOW ponosił znaczne koszty związane z obsługą prawną dużej liczby postępowań w ramach zamówień publicznych. Środki te wydatkowane były również w ramach organizacji i obsługi Grupy Roboczej ds. KSOW oraz grup tematycznych.

Wykres 14. Pozostałe koszty według województw.

W przypadku pozostałych sekretariatów regionalnych KSOW, jedenaście ma wydatkowanie na poziomie od 0,04 % do poniżej 10 %, natomiast w trzech sekretariatach regionalnych KSOW wydatkowanie jest równe 0 %.

4. Współpraca międzynarodowa i międzyterytorialna.

W ramach realizowanych przedsięwzięć Sekretariat Centralny oraz sekretariaty regionalne KSOW prowadzą projekty oparte na współpracy międzynarodowej i międzyterytorialnej.

Nadal kontynuowana jest współpraca pomiędzy Węgierską i Polską Siecią Obszarów Wiejskich (porozumienie z dnia 24 września 2010 r.). W latach 2012-2013 odbyły się następujące przedsięwzięcia zorganizowane we współpracy obu Sieci:

1. W ramach Forum Młodych Rolników z regionu Europy Centralnej przedstawiciel Fundacji Sekretariatu Centralnego uczestniczył w spotkaniu w dniach 21 – 24 marca 2012 r., w regionie Csongrad na Węgrzech, zorganizowanym, pod patronatem Europejskiej Rady Młodych Rolników CEJA oraz ENRD, przez Węgierską Organizację Młodych Rolników AGRYA. Forum odbyło się w ramach Dni Przyjaźni Węgiersko-Polskiej jako szereg współtowarzyszących imprez: seminarium poświęcone problematyce lobbingu młodych rolników w organach UE, przeprowadzono warsztaty szkoleniowe, podczas których uczestnicy przygotowywali przykładowy projekt współpracy międzynarodowej oraz odbyła się międzynarodowa konferencja, poświęcona instrumentom wsparcia młodych rolników w propozycjach legislacyjnych WPR na lata 2013-2020 (marzec).
2. Na zaproszenie Węgierskiej Sieci Obszarów Wiejskich przedstawiciel Sekretariatu Centralnego uczestniczył w międzynarodowej konferencji w dniach 11-12.12.2012r. w Budapeszcie, poświęconej problematyce przyszłości Leader'a w kolejnym okresie programowania. Pierwsza część konferencji służyła ukazaniu i ocenie funkcjonowania LGD na Węgrzech oraz przedstawieniu założeń podejścia Leader w propozycjach legislacyjnych na lata 2014-2020. W dalszej części konferencji odbyło się forum nt. „Bezpośrednie spojrzenie na okres programowania 2014-2020: Leader i CLLD - wielofunduszowość, planowanie lokalnych strategii rozwoju, planowanie procedur zatwierdzania”.
3. Zorganizowano konferencję pn "Poszukiwanie partnerów LGD regionu Karpat ". Celem konferencji było przedstawienie sposobów wzmocnienia współpracy transgranicznej oraz przeprowadzenie warsztatów dotyczących powiązań społeczno-kulturowych w regionie Karpat. Ponadto poruszone zostały zagadnienia rozwoju społeczności wiejskich oraz transferu wiedzy. (Marzec). W konferencji wzięły udział 2 przedstawicielki Stowarzyszenia LGD "Kraina Nafty" z woj. podkarpackiego.
4. Sekretariat Centralny KSOW współpracuje z Węgierską Siecią Rozwoju Obszarów Wiejskich. W ramach klastra CLLD zbiera i przekazuje informacje. Inicjatywę klastra podjęto podczas spotkania NRN w Tomar w Portugalii w dn. 6 czerwca 2013 r. W konferencji w Budapeszcie w dniu 22 lipca 2013 r. udział wzięło dwóch ekspertów Grupy Tematycznej Leader z Polski działającej w ramach Grupy Roboczej ds. KSOW (czerwiec/lipiec).
5. Zorganizowano wizytę studyjną pn. „Odnawialne źródła energii - przedsiębiorczość i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”. Projekt skierowany był do młodych mieszkańców obszarów wiejskich (udział wzięli m.in.: przedstawiciele Związku Młodzieży Wiejskiej oraz Częstochowskiego Stowarzyszenia Rozwoju Małej Przedsiębiorczości) i pozwolił na kontynuację i nawiązanie współpracy z podmiotami i instytucjami węgierskimi (np.: Szent Istvan University w Budapeszcie, Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska). W programie przewidziano spotkania dotyczące promocji i stosowania OZE w gospodarstwach rolnych (sierpień).

6. Zorganizowano wizytę studyjną w celu wymiany doświadczeń w obszarze aktywizacji społeczności lokalnych. Projekt zrealizowany został dwuetapowo: wyjazd studyjny na Węgry w terminie 24.09 –27.09.2013. Przyjazd do Polski przedstawicieli strony Węgierskiej - w terminie 14-18.10.2013. W wizycie wzięło udział 10 uczestników z Polski (przedstawiciele LGD Zapiecek oraz podmioty zaangażowane w rozwój obszarów wiejskich). Motywem przewodnim wyjazdu była odpowiedź na pytanie – czy istnieją lokalne polityki zagraniczne, a jeśli tak - to jak są realizowane?(wrzesień/ październik)
7. Zorganizowano wyjazd studyjny, którego celem była wymiana doświadczeń i podsumowanie programu Leader 2007-2013 oraz perspektywa finansowania na lata 2014-2020. W wizycie wzięło udział 49 uczestników– głównie przedstawiciele LGD z całej Polski. Celem projektu było wytyczenie właściwego kierunku wspólnych działań polskich i węgierskich lokalnych grup działania. Inicjatywa Polskiej Sieci LGD polegająca na zacieśnianiu współpracy i tworzeniu sieci kontaktów z Węgrami doprowadziła do powstania w 2013 r. punktów kontaktowych w Polsce i na Węgrzech, dzięki którym przełamano barierę językową we wzajemnych kontaktach (wrzesień).

Realizowana jest również „Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego”(SUE RMB), która polega na wdrażaniu zintegrowanych wspólnych działań służących m.in. ochronie środowiska i rozwojowi obszarów wiejskich. Deklarowanym celem Strategii jest aktywizacja potencjału, który powstał w regionie Morza Bałtyckiego w wyniku rozszerzenia UE w 2004 r. Cel ten ma być osiągnięty poprzez realizację następujących czterech filarów tematycznych: ochrona środowiska, dobrobyt, dostępność i atrakcyjność regionu, zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony w regionie. Jednym z projektów w ramach Strategii, w które zaangażowany jest Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest „Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich”. Polska i Szwecja zostały wskazane jako liderzy tego projektu. W ramach projektu realizowane są dwa obszary tematyczne dotyczące *tworzenia przyjaznego środowiska dla innowacji na obszarach wiejskich oraz dla młodych mieszkających na obszarach wiejskich.*

Na stronie portalu KSOW dostępne są informacje dotyczące SUE RMB.

Sekretariaty regionalne KSOW w ramach współpracy międzynarodowej zorganizowały 129 projektów, związanych m.in. z organizacją wizyt studyjnych do Niemiec i Czech, które dotyczyły promocji produktów regionalnych z Polski oraz przekazaniu wiedzy niemieckich i czeskich ekspertów w ramach dobrych praktyk w ich krajach. Nawiązana została także współpraca z takimi krajami jak Niemcy, Austria, Włochy i Francja, Dania, Hiszpania w zakresie sieci Leader, grup producentów rolnych i promocji przedsiębiorczości. Realizowane były także projekty w zakresie sieci Leader oraz projekt dotyczący współpracy w zakresie pszczelarstwa.

W ramach współpracy międzyterytorialnej zorganizowanych zostało 51 projektów, m.in. w zakresie rolnictwa – rozwój hodowli drobiu, kultury – dziedzictwo kulturowe wsi oraz współpracy pomiędzy sieciami regionalnymi LGD Wielkopolski i Dolnego Śląska, współpraca w zakresie tworzenia produktu turystycznego („Rola Sieci Regionalnych w Federacji Sieci Krajowej i Budowanie Marki Regionów”). Współpraca międzyterytorialna dotyczyła również obszaru współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz jakości produktów lokalnych oraz utworzono klaster turystyki wiejskiej w porozumieniu z LGD z innego województwa. Współpraca międzyterytorialna dotyczyła głównie tematyki grup producentów rolnych, odnowy wsi, dziedzictwa kulinarnego oraz lokalnych grup działania.

5. Podsumowanie

Niniejsze sprawozdanie jest kolejnym sprawozdaniem z realizacji Planu działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Polsce.

Zgodnie z informacją zawartą w pierwszym rozdziale niniejszego sprawozdania, do końca 2013 roku w bazie partnerów KSOW zarejestrowanych było 2194 partnerów. Oprócz JST i LGD, kolejną grupę pod względem liczebności stanowią stowarzyszenia, organizacje branżowe jak również przedsiębiorcy. Bardzo ważne jest, aby w działalność Sieci zaangażowali się w większym stopniu również inni partnerzy nieinstytucjonalni tj. np. osoby fizyczne czy grupy nieformalne. Stąd wskazana jest intensyfikacja działań animacyjnych, których zadaniem byłaby aktywizacja tych partnerów.

Bardzo istotne role w tym obszarze mogą pełnić Wojewódzkie Grupy Robocze, które mogą wskazywać zadania do realizacji w ramach Planu działania KSOW. Projekty, które mogą być finansowane w ramach środków KSOW obejmują swym zakresem szeroki wachlarz możliwości, dlatego też ich wybór, ale przede wszystkim aktywizacja partnerów nieinstytucjonalnych jest ważnym wyzwaniem przed, którym stoją sekretariaty KSOW.

Indykatorywny budżet Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2012-2013 został zaplanowany na kwotę ponad 69 mln zł natomiast jego wykorzystanie było na poziomie ponad 79% w kwotach netto (ponad 89% w kwotach brutto).

Najwięcej środków finansowych było wykorzystanych na realizację projektów dotyczących działań: *1. Zarządzanie Siecią, 2. Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat oraz 5. Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i know-how.* Wynika to z faktu, że na tym etapie wdrażania PROW, kiedy przygotowywano projekty do realizacji bardzo ważne były projekty związane z identyfikacją i przeniesieniem dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym w szczególności wykorzystania środków unijnych.

W 2012 i 2013 roku zorganizowano 273 konferencje, 607 różnego rodzaju seminariów i szkoleń, 291 konkursów, zorganizowano 229 wyjazdów studyjnych, 370 targów i wystaw oraz 237 innych spotkań związanych z rozwojem obszarów wiejskich, za pomocą których realizowane były priorytety określone dla Planu działania KSOW na lata 2012-2013.

Znaczna część projektów, realizowanych w ramach Planu działania KSOW, dotyczyła również wzmocnienia rozwoju lokalnego poprzez zwiększanie efektywności realizacji lokalnych strategii rozwoju. Taki kierunek działań jest istotny ze względu na liczbę LGD działających w Polsce (336) jak również na zróżnicowanie tematyczne i społeczno-gospodarcze tych grup. Umożliwienie LGD korzystania z doświadczeń innych grup i krajów w zakresie wdrażania, przyczynia się do zwiększenia efektywności wdrażania osi IV Leader w Polsce.

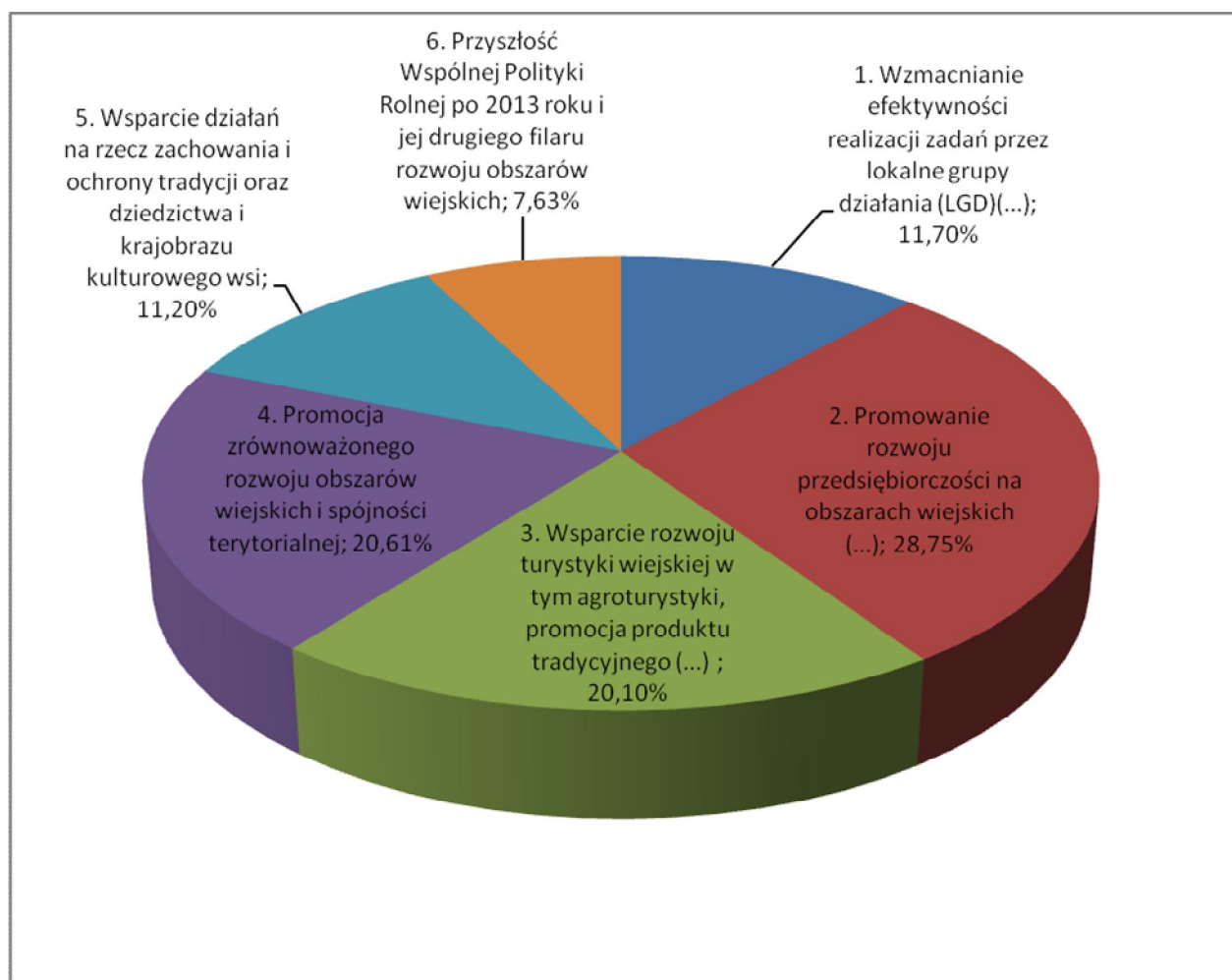
Sekretariaty regionalne organizowały wyjazdy studyjne dla przedstawicieli lokalnych grup działania, targi, szkolenia, warsztaty, forum LGD oraz finansowały regionalne Sieci LGD.

Rola i znaczenie lokalnych grup działania jest niezwykle istotna, stąd ważne jest aby dalsze działania podejmowane w ramach Sieci skierowane były do LGD, bowiem ich doświadczenia, np. w zakresie sieciowania, mogą być pomocne w realizacji projektów KSOW.

W ramach Planu działania KSOW realizowano również projekty dotyczące zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem ochrony środowiska.

Działania podejmowane przez sekretariaty regionalne KSOW miały także na celu wzmocnienie systemu oceny polityki rozwoju obszarów wiejskich. Realizowane były zadania związane z opracowywaniem i publikacją ocen oraz analiz dotyczących realizacji programów/działań wdrażanych w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Na podstawie zakresów i celów zrealizowanych projektów można określić w jakim zakresie przyczyniły się one do realizacji priorytetów założonych dla Planu działania na lata 2012-2013.

Rys. Realizacja priorytetów Planu Działania na lata 2012-2013.

W co raz większym stopniu sekretariaty regionalne KSOW realizują projekty, które wymagają zaangażowania kilku partnerów z różnych regionów kraju. Są to nie tylko duże projekty, których

realizacja wynikała m.in. z rekomendacji Grupy Roboczej ds. KSOW jak np. ogólnokrajowy konkurs „Przyjazna wieś” na najlepszy projekt zrealizowany na obszarach wiejskich przy wsparciu środków unijnych czy też Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL, ale także organizacja wyjazdów studyjnych dla przedstawicieli lokalnych grup działania i grup producentów rolnych oraz organizacja i udział w kongresach, seminariach naukowych i imprezach promujących produkty regionalne. Po kilku latach doświadczeń widać, iż tzw. projekty sieciujące są niezwykle ważne, bowiem nie tylko łączą wiele podmiotów w realizację wspólnych projektów, ale również przyczyniają się do tego, iż to co wydało nie niemożliwe do realizacji (np. ze względu na ograniczone środki finansowe) jest możliwe przy wspólnym, partnerskim zaangażowaniu podmiotów zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich. Realizacja w następnych okresach wspólnych przedsięwzięć jest niezwykle istotna, natomiast sama idea „sieciowania” jest co raz bardziej doceniana i rozumiana przez partnerów KSOW.

Budżet Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich obejmuje koszty na realizację Planu działania jak również na funkcjonowanie struktury KSOW. Koszty jakie były ponoszone w związku z funkcjonowaniem struktury Sieci dotyczyły m.in. kosztów osobowych (umowy o: pracę / zlecenia/ dzieło), zakupu wyposażenia, materiałów biurowych, sprzętu komputerowego, koszty udziału w spotkaniach krajowych i zagranicznych, organizacja posiedzeń Grupy Roboczej i grup tematycznych, koszty związane z utrzymaniem portalu internetowego oraz inne.

Podział środków KSOW na dwa źródła, tj. Plan działania oraz funkcjonowanie Sieci jest niezwykle istotny, bowiem zaznaczona jest granica związana z podziałem i wydatkowaniem środków na projekty mające wpływ na rozwój obszarów wiejskich (informacja i promocja Sieci oraz aktywizacja partnerów) oraz działania za pomocą których podnosi się efektywność działań podejmowanych w ramach Sieci.

W Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 określono, że funkcjonowanie Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich będzie podlegało ocenie bieżącej oraz ocenom okresowym: średniookresowej i ex-post. Założono również, że prawidłowo funkcjonująca Sieć przyczyni się do zwiększenia wartości dodanej w ramach wsparcia obszarów wiejskich poprzez synergię z innymi instrumentami oraz dzięki współpracy zaangażowanych podmiotów.

W ramach Sieci podejmowana jest współpraca międzynarodowa i międzyterytorialna. W coraz większym stopniu zauważalne jest przez sekretariaty regionalne w tym partnerów KSOW znaczenie takiej współpracy poprzez podejmowanie wspólnych przedsięwzięć oraz przenoszenie dobrych rozwiązań na grunt polski. Bardzo ważny jest udział np. w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, który pozwala na zacieśnienie współpracy regionalnej w makroregionie Morza Bałtyckiego, co w przyszłości może pozwolić również na wspólne rozwiązywanie wybranych problemów występujących w państwach innych regionów oraz udział partnerów w wyjazdach studyjnych dzięki którym istnieje możliwość zapoznania się z działalnością podobnych instytucji za granicą, ale również porównania i pokazania dobrych rozwiązań przyjętych w Polsce.

Tabela nr 1. Liczba partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w podziale na kategorie (stan na koniec 2013 roku)

Kategoria partnera/	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubuskie	lubelskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie	RAZEM
Samorząd gminny	26	40	34	20	28	81	33	47	74	15	20	49	31	48	101	22	669
Samorząd powiatowy	1	7	3	2	3	4	4	4	6	7	3	3	3	1	5	3	59
LGD	21	20	4	26	17	40	23	12	27	10	15	10	4	12	18	15	274
Stowarzyszenia	19	55	8	20	18	19	24	38	21	31	39	25	27	11	18	20	393
Fundacje	1	5	3	8	3	4	14	3	2	7	8	4	1	2	6	6	77
Towarzystwa	1	4	0	2	0	0	2	3	2	0	1	0	5	0	0	1	21
Uczelnie wyższe	3	3	1	2	3	1	4	4	2	7	1	0	5	1	0	3	40
Szkoły średnie	0	8	0	2	1	0	1	0	0	4	1	0	4	0	0	0	21
Banki	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	0	0	0	16
Urzędy adm. Państwowej	6	2	1	1	3	0	0	6	1	0	1	3	14	3	2	1	44
Kościół/zw. Wyznaniowe	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2
Organizacje branżowe	3	9	8	8	3	1	19	9	4	3	11	0	6	10	15	10	119
Izby rolnicze	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	17
Instytuty resortowe	0	0	0	2	1	2	4	1	0	0	0	0	0	0	0	0	10
Jednostki badawczo-rozwojowe	1	1	1	1	1	2	2	2	0	0	1	0	1	2	1	1	17

Kategoria partnera/	dolnośląskie	kujawsko-pomorskie	lubuskie	lubelskie	łódzkie	małopolskie	mazowieckie	opolskie	podkarpackie	podlaskie	pomorskie	śląskie	świętokrzyskie	warmińsko-mazurskie	wielkopolskie	zachodniopomorskie	RAZEM
Ośrodki doradztwa rolniczego	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1	2	1	19
Służby ochrony przyrody	0	0	0	0	4	0	0	0	0	0	1	1	3	0	0	0	9
Sieci eksperckie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Porozumienia	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	4
Przedsiębiorcy	7	3	5	15	13	3	6	33	2	12	11	2	3	14	7	0	136
Osoby fizyczne	1	2	0	8	5	0	3	13	0	25	3	3	0	1	7	1	72
Inne	9	14	15	7	5	2	7	1	12	24	33	32	5	0	0	8	174
RAZEM	101	175	85	126	112	161	150	179	155	148	152	135	130	107	184	94	2194

Tabela nr 2. Zmiany indykatywnego budżetu Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Lp.	Nazwa sekretariatu KSOW	Budżet (PLN)	04.2012 r.	07.2012 r.	11.2012 r.	02.2013 r.	04.2013 r.	06.2013 r.	07.2013 r.	08.2013 r.	11.2013 r.	12.2013 r.	12.2013 r.	12.2013 r.
1.	Sekretariat Centralny	15 000 000,00	15 000 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00	16 500 000,00
2.	Sekretariat Regionalny województwa dolnośląskiego	2 595 000,00	2 595 000,00	2 642 000,00	2 642 000,00	2 642 000,00	2 349 900,00	2 349 900,00	2 349 900,00	2 349 900,00	2 319 900,00	2 319 900,00	2 319 900,00	2 280 900,00
3.	Sekretariat Regionalny województwa kujawsko-pomorskiego	3 075 000,00	3 075 000,00	3 075 000,00	3 075 000,00	3 525 000,00	3 525 000,00	3 525 000,00	3 525 000,00	3 525 000,00	3 525 000,00	3 525 000,00	3 570 250,00	3 570 250,00
4.	Sekretariat Regionalny województwa lubelskiego	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00
5.	Sekretariat Regionalny województwa lubuskiego	2 200 000,00	2 200 000,00	2 200 000,00	2 200 000,00	2 200 000,00	2 314 000,00	2 314 000,00	2 314 000,00	2 314 000,00	2 419 350,00	2 419 350,00	2 419 350,00	2 419 350,00
6.	Sekretariat Regionalny województwa łódzkiego	6 300 000,00	6 300 000,00	6 300 000,00	6 300 000,00	6 300 000,00	6 300 000,00	6 300 000,00	4 517 000,00	4 517 000,00	4 517 000,00	4 517 000,00	4 517 000,00	4 517 000,00
7.	Sekretariat Regionalny województwa małopolskiego	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00	2 350 000,00
8.	Sekretariat Regionalny województwa mazowieckiego	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 500 000,00	3 400 000,00	3 400 000,00	3 400 000,00	3 400 000,00
9.	Sekretariat Regionalny województwa opolskiego	5 960 000,00	5 960 000,00	5 960 000,00	5 960 000,00	6 357 770,00	6 357 770,00	6 357 770,00	6 357 770,00	6 357 770,00	6 224 670,00	6 224 670,00	6 224 670,00	6 224 670,00
10.	Sekretariat Regionalny województwa podkarpackiego	2 706 000,00	2 706 000,00	2 706 000,00	2 706 000,00	2 706 000,00	2 706 000,00	2 706 000,00	2 594 719,35	2 594 719,35	2 594 719,35	2 594 719,35	2 594 719,35	2 594 719,35
11.	Sekretariat Regionalny województwa podlaskiego	4 265 108,00	4 265 108,00	4 265 108,00	4 265 108,00	4 265 108,00	3 907 000,00	3 907 000,00	3 907 000,00	3 907 000,00	3 907 000,00	3 907 000,00	3 907 000,00	3 907 000,00
12.	Sekretariat Regionalny województwa pomorskiego	2 622 000,00	2 622 000,00	2 622 000,00	2 622 000,00	2 622 000,00	2 564 600,00	2 564 600,00	2 564 600,00	2 564 600,00	2 564 600,00	2 564 600,00	2 564 600,00	2 564 600,00
13.	Sekretariat Regionalny województwa śląskiego	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00	3 420 000,00

Lp.	Nazwa sekretariatu K S O W	Budżet (PLN)	04.2012 r.	07.2012 r.	11.2012 r.	02.2013 r.	04.2013 r.	06.2013 r.	07.2013 r.	08.2013 r.	11.2013 r.	12.2013 r.	12.2013 r.	12.2013 r.
14.	Sekretariat Regionalny województwa świętokrzyskiego	2 812 000,00	2 812 000,00	2 812 000,00	2 812 000,00	2 812 000,00	2 812 000,00	2 812 000,00	2 906 800,00	2 906 800,00	2 906 800,00	2 906 800,00	2 906 800,00	2 906 800,00
15.	Sekretariat Regionalny województwa warmińsko-mazurskiego	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00	3 000 000,00
16.	Sekretariat Regionalny województwa wielkopolskiego	5 895 000,00	5 895 000,00	5 895 000,00	5 895 000,00	5 895 000,00	5 895 000,00	3 270 000,00	3 270 000,00	3 270 000,00	3 270 000,00	3 270 000,00	3 270 000,00	3 270 000,00
17.	Sekretariat Regionalny województwa zachodniopomorskiego	2 600 000,00	2 600 000,00	4 543 345,13	4 543 345,13	4 543 345,13	4 543 345,13	4 543 345,13	3 943 345,13	3 943 345,13	3 065 557,77	3 065 557,77	3 065 557,77	3 065 557,77
R A Z E M :		71 300 108,00	71 300 108,00	74 790 453,13	74 790 453,13	75 638 223,13	75 044 615,13	72 419 615,13	70 020 134,48	70 020 134,48	68 984 597,12	68 984 597,12	69 029 847,12	68 990 847,12

Tabela nr 3. Budżet sekretariatów KSOW na realizację Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Sekretariaty KSOW	Nazwa i budżet działania (zł)							SUMA
	Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat	Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i know-how	Przygotowanie programów szkoleniowych dla LGD w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między lokalnymi grupami działania	Zarządzanie Siecią	Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej	Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym międzynarodowej	Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich	
	1	2	3	4	5	6	7	
woj. dolnośląskie	343 000,00	275 000,00	188 500,00	70 400,00	1 185 000,00	83 000,00	136 000,00	2 280 900,00
woj. kujawsko-pomorskie	1 554 255,00	1 060 910,00	460 000,00	115 570,00	241 940,00	56 710,00	100 865,00	3 590 250,00
woj. lubelskie	660 000,00	280 000,00	100 000,00	170 000,00	1 460 000,00	240 000,00	90 000,00	3 000 000,00
woj. lubuskie	244 000,00	1 289 110,00	180 000,00	55 000,00	304 000,00	270 750,00	76 490,00	2 419 350,00
woj. łódzkie	997 000,00	2 075 000,00	150 000,00	225 000,00	800 000,00	20 000,00	250 000,00	4 517 000,00
woj. małopolskie	34 700,00	1 532 298,00	68 000,00	284 800,00	297 250,00	66 500,00	66 452,00	2 350 000,00
woj. mazowieckie	390 000,00	1 340 000,00	240 000,00	700 000,00	480 000,00	90 000,00	160 000,00	3 400 000,00
woj. opolskie	684 830,00	4 118 740,00	127 900,00	292 200,00	943 270,00	10 000,00	47 730,00	6 224 670,00
woj. podkarpackie	496 000,00	1 037 719,35	206 000,00	60 000,00	214 000,00	221 000,00	360 000,00	2 594 719,35
woj. podlaskie	653 067,00	1 890 830,00	160 200,00	82 000,00	810 403,00	304 500,00	6 000,00	3 907 000,00
woj. pomorskie	1 014 000,00	168 000,00	450 000,00	101 200,00	604 200,00	193 500,00	33 700,00	2 564 600,00
woj. śląskie	780 000,00	1 310 000,00	455 000,00	150 000,00	680 000,00	25 000,00	20 000,00	3 420 000,00
woj. świętokrzyskie	1 635 500,00	914 000,00	53 800,00	103 500,00	200 000,00	0,00	0,00	2 906 800,00
woj. warmińsko-mazurskie	1 345 000,00	1 164 000,00	100 000,00	137 000,00	70 000,00	50 000,00	134 000,00	3 000 000,00

Sekretariaty KSOW	Nazwa i budżet działania (zł)							SUMA
	Identyfikacja i analiza możliwych do przeniesienia dobrych praktyk w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz przekazanie informacji na ich temat	Przeniesienie dobrych praktyk, projektów innowacyjnych oraz organizacja wymiany doświadczeń i know-how	Przygotowanie programów szkoleniowych dla LGD w procesie tworzenia, w tym wymiana doświadczeń między lokalnymi grupami działania	Zarządzanie Siecią	Pomoc techniczna dla współpracy międzyterytorialnej i transnarodowej	Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej, w tym międzynarodowej	Wymiana wiedzy oraz ocena polityki w zakresie rozwoju obszarów wiejskich	
	1	2	3	4	5	6	7	
woj. wielkopolskie	695 500,00	1 685 500,00	97 000,00	371 500,00	253 000,00	56 000,00	111 500,00	3 270 000,00
woj. zachodniopomorskie	851 073,66	1 299 383,30	173 766,78	302 103,63	289 859,95	69 370,45	80 000,00	3 065 557,77
Sekretariat Centralny	4 060 000,00	5 685 500,00	844 500,00	700 000,00	1 000 000,00	2 677 000,00	1 533 000,00	16 500 000,00
SUMA	16 437 925,66	27 125 990,65	4 054 666,78	3 920 273,63	9 832 922,95	4 433 330,45	3 205 737,00	69 010 847,12
%	23,82%	39,31%	5,88%	5,68%	14,25%	6,42%	4,65%	100,00%

Tabela nr 4. Środki wydane na realizację Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Sekretariaty KSOW	Numer działania							SUMA
	1	2	3	4	5	6	7	
woj. dolnośląskie	330 957,02	270 155,17	132 100,85	69 379,74	1 156 494,31	68 369,52	123 514,63	2 150 971,24
woj. kujawsko-pomorskie	1 544 629,13	1 051 101,06	459 511,56	109 695,71	237 089,98	56 615,91	100 832,03	3 559 475,38
woj. lubelskie	644 203,55	200 926,15	54 346,00	100 651,60	1 364 110,10	235 181,41	53 135,48	2 652 554,29
woj. lubuskie	228 262,22	1 262 500,35	166 500,00	51 041,18	302 934,81	270 016,55	69 275,80	2 350 530,91
woj. łódzkie	800 428,59	1 888 634,34	18 233,17	166 421,94	340 524,94	0,00	225 136,67	3 439 379,65
woj. małopolskie	33 915,00	1 521 757,11	33 244,58	276 094,12	294 305,50	66 987,65	66 452,00	2 292 755,96
woj. mazowieckie	295 278,52	965 500,08	137 349,40	684 720,85	322 391,36	35 769,07	76 200,16	2 517 209,44
woj. opolskie	386 191,82	3 196 925,81	101 320,44	163 684,22	772 446,00	3 608,26	40 674,79	4 664 851,34
woj. podkarpackie	454 105,14	968 012,87	190 061,80	54 890,50	213 647,41	220 408,71	340 148,34	2 441 274,77
woj. podlaskie	613 644,56	1 736 078,98	145 238,42	70 419,51	669 516,07	195 771,21	0,00	3 430 668,75
woj. pomorskie	873 325,80	141 948,14	132 812,49	83 755,40	510 477,10	191 791,29	21 660,80	1 955 771,02
woj. śląskie	616 350,68	1 114 122,32	296 601,24	97 830,48	658 190,00	7 699,19	13 500,00	2 804 293,91
woj. świętokrzyskie	1 230 135,74	730 055,88	14 720,85	103 385,29	169 738,15	0,00	0,00	2 248 035,91
woj. warmińsko-mazurskie	1 125 125,78	886 383,30	82 277,95	110 687,55	60 793,85	34 165,02	102 651,30	2 402 084,75
woj. wielkopolskie	561 512,58	1 438 316,41	77 283,70	306 970,56	227 673,79	31 606,64	99 102,00	2 742 465,68
woj. zachodniopomorskie	818 164,93	1 261 774,21	141 207,57	302 103,63	289 859,95	68 370,45	79 999,97	2 961 480,71
Sekretariat Centralny	2 123 996,91	3 459 074,38	521 892,43	325 685,99	244 792,62	2 965 382,09	446 585,77	10 087 410,19
SUMA	12 680 227,97	22 093 266,56	2 704 702,45	3 077 418,27	7 834 985,94	4 451 742,97	1 858 869,74	54 701 213,90
%	23,18%	40,39%	4,94%	5,63%	14,32%	8,14%	3,40%	

Tabela nr 5. Realizacja Planu działania KSOW na lata 2012-2013 (wydatki w kwotach netto)

Sekretariaty KSOW	Budżet 2012-2013	Wydatkowanie 2012-2013 (zł)	Wydatkowanie 2012-2013 (%)	Niewykorzystane środki
woj. dolnośląskie	2 280 900,00	2 150 971,24	94,30%	129 928,76
woj. kujawsko-pomorskie	3 590 250,00	3 559 475,38	99,14%	30 774,62
woj. lubelskie	3 000 000,00	2 652 554,29	88,42%	347 445,71
woj. lubuskie	2 419 350,00	2 350 530,91	97,16%	68 819,09
woj. łódzkie	4 517 000,00	3 439 379,65	76,14%	1 077 620,35
woj. małopolskie	2 350 000,00	2 292 755,96	97,56%	57 244,04
woj. mazowieckie	3 400 000,00	2 517 209,44	74,04%	882 790,56
woj. opolskie	6 224 670,00	4 664 851,34	74,94%	1 559 818,66
woj. podkarpackie	2 594 719,35	2 441 274,77	94,09%	153 444,58
woj. podlaskie	3 907 000,00	3 430 668,75	87,81%	476 331,25
woj. pomorskie	2 564 600,00	1 955 771,02	76,26%	608 828,98
woj. śląskie	3 420 000,00	2 804 293,91	82,00%	615 706,09
woj. świętokrzyskie	2 906 800,00	2 248 035,91	77,34%	658 764,09
woj. warmińsko-mazurskie	3 000 000,00	2 402 084,75	80,07%	597 915,25
woj. wielkopolskie	3 270 000,00	2 742 465,68	83,87%	527 534,32
woj. zachodniopomorskie	3 065 557,77	2 961 480,71	96,60%	104 077,06
Sekretariat Centralny	16 500 000,00	10 087 410,19	61,14%	6 412 589,81
SUMA	69 010 847,12	54 701 213,90	79,26%	14 309 633,22

Tabela nr 6. Środki wydane na funkcjonowanie struktury KSOW w latach 2012-2013 r

Sekretariaty KSOW	Wydatki (zł)		
	Funkcjonowanie struktury KSOW w 2012	Funkcjonowanie struktury KSOW w 2013	Funkcjonowanie struktury KSOW w latach 2012-2013
woj. dolnośląskie	226 962,72	200 753,11	427 715,83
woj. kujawsko-pomorskie	308 570,46	363 427,61	671 998,07
woj. lubelskie	241 848,69	228 494,22	470 342,91
woj. lubuskie	254 388,80	410 554,36	664 943,16
woj. łódzkie	328 328,36	317 200,67	645 529,03
woj. małopolskie	472 253,83	458 653,01	930 906,84
woj. mazowieckie	429 012,01	428 759,28	857 771,29
woj. opolskie	278 123,07	376 902,86	655 025,93
woj. podkarpackie	326 268,00	360 982,00	687 250,00
woj. podlaskie	278 788,06	350 556,18	629 344,24
woj. pomorskie	183 908,38	175 310,22	359 218,60
woj. śląskie	272 225,70	339 191,87	611 417,57
woj. świętokrzyskie	396 696,05	372 275,30	768 971,35
woj. warmińsko-mazurskie	251 699,45	275 605,39	527 304,84
woj. wielkopolskie	363 928,64	347 299,05	711 227,69
woj. zachodniopomorskie	199 326,82	411 511,42	610 838,24
Sekretariat Centralny	1 203 103,42	1 249 511,00	2 452 614,41
SUMA	6 015 432,46	6 666 987,55	12 682 420,00

Tabela nr 7. Stan zatrudnienia w Sekretariatach KSOW (stan na 31.12.2013 r.)

Sekretariaty KSOW	Etat (stan na 31.12.2013 r.)
woj. dolnośląskie	3
woj. kujawsko-pomorskie	4
woj. lubelskie	5
woj. lubuskie	9
woj. łódzkie	5
woj. małopolskie	10
woj. mazowieckie	14
woj. opolskie	6
woj. podkarpackie	5
woj. podlaskie	10
woj. pomorskie	3
woj. śląskie	4
woj. świętokrzyskie	5
woj. warmińsko-mazurskie	3
woj. wielkopolskie	7
woj. zachodniopomorskie	8
Sekretariat Centralny	12
Suma:	113

Tabela nr 8. Podsumowanie wydatków na funkcjonowanie struktury KSOW i realizację Planu działania KSOW.

Sekretariaty KSOW	Wydatki (zł)		Razem
	Funkcjonowanie struktury KSOW	Plan działania KSOW na lata 2012-2013	
woj. dolnośląskie	427 715,83	2 150 971,24	2 578 687,07
woj. kujawsko-pomorskie	671 998,07	3 559 475,38	4 231 473,45
woj. lubelskie	470 342,91	2 652 554,29	3 122 897,20
woj. lubuskie	664 943,16	2 350 530,91	3 015 474,07
woj. łódzkie	645 529,03	3 439 379,65	4 084 908,68
woj. małopolskie	930 906,84	2 292 755,96	3 223 662,80
woj. mazowieckie	857 771,29	2 517 209,44	3 374 980,73
woj. opolskie	655 025,93	4 664 851,34	5 319 877,27
woj. podkarpackie	687 250,00	2 441 274,77	3 128 524,77
woj. podlaskie	629 344,24	3 430 668,75	4 060 012,99
woj. pomorskie	359 218,60	1 955 771,02	2 314 989,62
woj. śląskie	611 417,57	2 804 293,91	3 415 711,48
woj. świętokrzyskie	768 971,35	2 248 035,91	3 017 007,26
woj. warmińsko-mazurskie	527 304,84	2 402 084,75	2 929 389,59
woj. wielkopolskie	711 227,69	2 742 465,68	3 453 693,37
woj. zachodniopomorskie	610 838,24	2 961 480,71	3 572 318,95
Sekretariat Centralny	2 452 614,41	10 087 410,19	12 540 024,60
Suma:	12 682 420,00	54 701 213,90	67 383 633,90

Tabela nr 9: Wskaźniki rezultatów

Wskaźnik	Liczba	Koszt
Liczba szkoleń/ seminariów	607	3 909 184,36
Liczba uczestników szkoleń/ seminariów	25 199	
Liczba dni odbytych szkoleń/seminariów	986	
Liczba konferencji	273	4 703 740,51
Liczba uczestników konferencji	36888	
Liczba dni odbytych konferencji	360	
Liczba zorganizowanych konkursów	291	3 799 460,44
Liczba uczestników konkursu	8 175	
Liczba zorganizowanych wyjazdów studyjnych	229	7 820 688,51
Liczba uczestników wyjazdów studyjnych	7 216	
Liczba zorganizowanych targów/ wystaw	370	13 817 028,56
Liczba uczestników w targach/wystawach	imprezy o charakterze masowym	
Liczba pozostałych spotkań	237	961 074,46
Liczba uczestników pozostałych spotkań		25 859
Materiały informacyjno-promocyjne		2 102 306,26
Liczba ekspertyz i analiz	42	1 810 172,75
Liczba projektów służących identyfikacji i przeniesieniu dobrych praktyk	646	
Liczba projektów w zakresie innowacyjności	162	
Liczba projektów w zakresie agroturystyki i turystyki wiejskiej	137	
Liczba projektów w zakresie Leader	97	
Liczba projektów w zakresie odnowy wsi, zachowania i ochrony tradycji oraz dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wsi	398	
Liczba projektów w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich z uwzględnieniem ochrony środowiska.	164	

Tabela nr 10. Projekty sieciujące realizowane w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Lp.	Tytuł projektu
1.	Ogólnokrajowy konkurs „Przyjazna Wieś” na najlepszy projekt zrealizowany na terenach wiejskich przy wsparciu środków unijnych.
2.	Spartakiada partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich.
3.	Międzynarodowe Targi Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL.
4.	Udział w opracowaniu koncepcji sieci agroturystycznych gospodarstw edukacyjnych - Wrocław, (2012 i 2013).
5.	ENRD LEADER Event 2013: Building Bridges for the Future w Brukseli.
6.	Piknik LEADER.
7.	Wizyta studyjna producentów owoców i warzyw na Sycylię (Włochy).
8.	Wizyta studyjna producentów trzody chlewnej do Austrii.
9.	Wizyty studyjne członków LGD do Francji.
10.	Forum Pszczelarzy.
11.	Forum Turystki Wiejskiej.
12.	Wizyta studyjna kobiet do Niemiec.
13.	Wizyta studyjna producentów bydła i mleka do Irlandii.
14.	Badanie naukowe nad tworzeniem regionalnego produktu turystycznego na terenach wiejskich subregionu Borów Tucholskich oraz Krajny.
15.	Konkurs "Wieś na weekend'2013".
16.	"Forum Regionów Członkowskich Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego" Rugia.
17.	Wizyty studyjne hodowców drobiu i jaj do Danii.
18.	Wizyta studyjna pszczelarzy na Kongres "Apimondia" na Ukrainę
19.	Targi - Regiony Turystyczne NA STYKU KULTUR.
20.	Warsztaty produktu regionalnego i tradycyjnego SMAKI ZIEMI ŁÓDZKIEJ.
21.	Konkurs "Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne".
22.	Biuletyn KSOW
23.	Badania ewaluacyjne "Ocena efektywności wdrażania podejścia Leader pod kątem działalności LGD oraz realizacji LSR w ramach PROW na lata 2007-2013 w województwie pomorskim" (2012)
24.	Udział w Ogólnopolskim Festiwalu Zespołów Artystycznych Wsi Polskiej w Kielcach 2013
25.	Udział w XIX spotkaniu narodowych sieci obszarów wiejskich państw członkowskich w Chmielnie (2013)
26.	Szkoła Liderów Rozwoju Lokalnego

27.	Konferencja "Dziedzictwo dla Przyszłości"
28.	XXV Barzkowickie Targi Rolne "Agro Pomerania" - 2012
29.	Wizyta studyjna w województwie zachodniopomorskim przedstawicieli Sieci Obszarów Wiejskich Finlandii" - 2012
30.	Wyjazd studyjny przedstawicieli Lokalnych Grup Działania Województwa Zachodniopomorskiego do Hradec nad Moravici w Czechach - 2013
31.	XXVI Barzkowickie Targi Rolne "AGRO POMERANIA 2013"
32.	Wyjazd studyjny przedstawicieli zachodniopomorskich lokalnych grup działania na Łotwę - 2013
33.	Konferencja "Rozwój obszarów wiejskich przy wykorzystaniu podejścia LEADER"
34.	I Targi Turystyki Wiejskiej i Kulturowej „Lubelskie Lato 2013” 15-16 czerwiec 2013 r.
35.	Utworzenie "Greenways Środkowo-Wschodniej Lubelszczyzny"
36.	Spotkania MS LGD
37.	Baza Wymiany Informacji o Produkcie Lokalnym
38.	Wyjazd studyjny do Irlandii - "Zapoznanie małopolskich LGD z irlandzkim systemem wdrażania podjęcia Leader
39.	Fundusz sołecki - najlepsza inicjatywa
40.	Targi Grüne Woche 2012
41.	Wspieranie powstawania i działań Polskiej Sieci Odnowy i Rozwoju Wsi
42.	Realizacja porozumienia dotyczącego Programu konsolidacji towarowych producentów rolnych województwa opolskiego
43.	Udział w dorocznym Forum Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne
44.	Ogólnopolski Festiwal Zespołów Artystycznych Wsi Polskiej

Tabela nr 11. Wykaz publikacji i ekspertyz współfinansowanych w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
woj. dolnośląskiego	7	Biuletyn Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (2012 i 2013, łącznie 6 wydań).
		Mom jo skarb. Smaki tradycji dolnośląskich 2013: Mom jo skarb. Dolnośląskie świętowanie...miejsca, rzeczy, rytuały.
		Nowy krajobraz wsi dolnośląskiej.
		Katalog gospodarstw agroturystycznych (2012 - wydanie, 2013 - aktualizacja).
		Muzea domowe. Poradnik metodyczny 150 szt.; folder informacyjny.
		Katalog Transformacje krajobrazu.
		Monografia współczesny krajobraz wsi.
woj. kujawsko-pomorskiego	3	"Nauka gotowania do użytku ludu polskiego" pod redakcją J. Dumanowski i M. Mazurkiewicz.
		„Podróż w czasie” – zarys dziejów Zespołu Szkół w Jabłonowie Pomorskim”, praca zbiorowa.
		„Stary sposób na gęś”, Grażyna Szelańska.
woj. lubelskiego	1	Publikacja materiałów prasowych, dodatek lubelski do gazet.
woj. lubuskiego	4	Artykuł w gazecie targowej Kommerzblatt.
		Artykuł w prasie na temat PROW i KSOW.
		Mapa "Lubuskie Szlaki Kulinarne".
		"Niezwykłe i tajemnicze smaki Ziemi Lubuskiej".
woj. łódzkiego	11	Biuletyn Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Łódzkiego 2012, Samorząd Województwa Łódzkiego.
		Ziemniaki, Pyry, Grule - XII Regionalny pokaz potraw ziemi łęczyckiej, Praca zbiorowa Stowarzyszenia Kobiet Ziemi Łęczyckiej.
		Katalog "Wczasy pod gruszą w Łódzkiem", Samorząd Województwa Łódzkiego.
		Biuletyn Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Łódzkiego 2013, Samorząd Województwa Łódzkiego.

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Kolorowanki dla dzieci "Jemy zdrowo - kolorowo", "Poznaj pszczele świat", Samorząd Województwa Łódzkiego.</p> <p>Publikacja "Bezpiecznie na wsi", Państwowa Inspekcja Pracy.</p> <p>Publikacja "Ziemia Łódzka. Krajobraz kulturowy Województwa Łódzkiego", Piotr Wypych.</p> <p>Publikacja "Barwy regionu - Rzecz o strojach ludowych na terenie Województwa Łódzkiego".</p> <p>Broszura "Zostań Ekosmykiem!", Samorząd Województwa Łódzkiego.</p> <p>Publikacja "Monografia Gminy Osjaków", pod redakcją Jana Książka.</p> <p>Publikacja "Szlakiem unijnych projektów - przewodnik rowerowy", Samorząd Województwa Łódzkiego.</p>
woj. małopolskiego	4	<p>Nasza Polska Małopolska - Lokalne Grupy Działania - miejsca, ludzie, wydarzenia - wersja językowa polska, angielska, niemiecka - wersja papierowa</p> <p>Nasza Polska Małopolska - Lokalne Grupy Działania - miejsca, ludzie, wydarzenia - wersja językowa polska, angielska, niemiecka - wersja elektroniczna</p> <p>Zasmakuj w Małopolsce. Produkty regionalne - wersja papierowa</p> <p>Zasmakuj w Małopolsce. Produkty regionalne - wersja elektroniczna</p>
woj. mazowieckiego	28	<p>12 warsztaty etnograficzne Ginące Zawody - 2012 - praca zbiorowa.</p> <p>Przewodnik po polu doświadczalnym - XIII Mazowieckie Dni Rolnictwa - opracowanie Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego.</p> <p>Ochrona kukurydzy i buraka cukrowego przed chwastami - dr Roman Kierzek.</p> <p>Produkt tradycyjny i lokalny elementem promocji i szansą rozwoju regionu - opracowanie Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego.</p> <p>Odnawialne źródła energii obecnie i w nowej perspektywie po 2013 roku materiały konferencyjne - praca zbiorowa.</p> <p>Produkty kulinarne jako element turystycznej atrakcyjności Mazowsza - praca zbiorowa.</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		Razem dla Wsi i Rolnictwa Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich w Województwie Mazowieckim Plan Działania 2012-2013; opracowanie zbiorowe.
		Smaki Mazowsza; opracowanie zbiorowe.
		Biblioteka KSOW Numer 1 Nawozy zielone na Mazowszu; opracowanie zbiorowe.
		Biblioteka KSOW Numer 2 Dobre Praktyki Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Mazowieckim Konkursy KSOW 2010-2012 oraz dodatek specjalny Ekspresowy Przegląd Wydarzeń 2011-2012; opracowanie zbiorowe.
		Rolnicze Grupy Producentyczne Szansą Rozwoju Mazowieckiego Rolnictwa - poradnik dla Rolników opracowanie zbiorowe.
		Odmiany gospodarki lokalnej na przykładzie gminy Karczew Sieciechów województwa mazowieckiego - Kinga Balcerek i Daniel Wąsik.
		Piachem, Półką, lasem z ptasim kompasem. Quest - wyprawa odkrywców - Fundacja miejsc i ludzi aktywnych.
		Sannickie tradycje ludowe.
		Dziedzictwo stołu - wędrówki kulinarne po obszarze mazowieckich LGD, opracowanie LGD Przyjazne Mazowsze.
		Goworowo - tradycje kulinarne seniorów, praca zbiorowa.
		Wielkie faszzerowanie – Krasnosielc, praca zbiorowa.
		Zwyczaje i tradycje na Kurpiach - Boże Narodzenie , praca zbiorowa.
		Zwyczaje i tradycje na Kurpiach – Wielkanoc, praca zbiorowa.
		Skaryszewski Jarmark Koński czyli Wstępy od A do Z – praca zbiorowa.
		Kraina Mistrza Twardowskiego - praca zbiorowa.
		13 warsztaty etnograficzne Ginące Zawody 2013 Strój Kurpiowski Puszczy Zielonej - praca zbiorowa.
		Katalog gospodarstw agroturystycznych Mazowiecko-Podlaskiego Stowarzyszenia Agroturystycznego - praca zbiorowa.

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Przewodnik po polu doświadczalnym - XIV Mazowieckie Dni Rolnictwa - opracowanie Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego.</p> <p>Tworzenie szlaków kulinarnych w świetle zwiększenia atrakcyjności turystycznej regionu - opracowanie Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego.</p> <p>Nawożenie buraków cukrowych i kukurydzy - wybrane zagadnienia - dr inż. Witold Szczepaniak.</p> <p>Odnawialne źródła energii obecnie i w nowej perspektywie po 2013 roku materiały konferencyjne - praca zbiorowa.</p> <p>Wymagania i standardy Wiejskiej Bazy Noclegowej opracowanie Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego.</p>
woj. opolskiego	29	<p>Wyniki Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w woj. Opolskim (2012) / zespół Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Głubczycach</p> <p>Folder Produktów Tradycyjnych "Smaki Opolszczyzny"</p> <p>Opolszczyzna w wielu smakach - skarby dziedzictwa kulinarnego. Wypróbowane i polecane przepisy na przysmaki domowej kuchni / ks. prof. dr hab. Andrzej Hanich</p> <p>XV-lecie Odnowy Wsi - wkładka w "Dorferneuerung international"</p> <p>„Opolska Wieś 1997-2012” - Leksykon „Opolskie sołectwa należące do Programu Odnowy Wsi”</p> <p>Poradnik Przedsiębiorczej Kobiety</p> <p>Broszura "Przyjazna Wieś 2012"</p> <p>Atlas znakowanych szlaków rowerowych po terenach wiejskich Województwa Opolskiego</p> <p>Katalog gospodarstw agroturystycznych Śląska Opolskiego</p> <p>Opracowanie i wykonanie przewodnika wraz z mapami po obszarach wiejskich woj. opolskiego</p> <p>Publikacja "Wiejska przestrzeń - zagrożone dziedzictwo"</p> <p>Mój rynek - sprzedaż bezpośrednia i MOL - opracowanie merytoryczne broszury / Maciej Oziębłowski</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Wyniki Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmianowego w woj. Opolskim (2013) / zespół Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Głubczycach</p> <p>Katalog Grup Producentów Rolnych woj. Opolskiego</p> <p>Folder "Muzea, Izby Pamięci i Pomniki Historii"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Agroturystyka"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Kultura Ludowa"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Przyroda"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Turystyka Wiejska"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Atrakcje Turystyczne Opolskiej Wsi"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Łowiectwo"</p> <p>Mapa "Opolskie Kwitnące - Muzea i Tradycje"</p> <p>Opracowanie merytoryczne folderu z I Przeglądu Twórczości Artystycznej "Opolskie Szmaragdy" / Elżbieta Oficjalska</p> <p>Monografia naukowa z zakresu retencji wodnej / praca zbiorowa pod redakcją dr hab. Mirosława Wiatkowskiego</p> <p>Szczególne rozwiązania systemów opieki społecznej i sposoby budowania wolontariatu oraz zaangażowania lokalnego na rzecz usług dla osób w podeszłym wieku - publikacja w wersji elektronicznej zamieszczona na www.opole.uw.gov.pl</p> <p>Zamieszczenie artykułów w KPZK: Rozwój obszarów wiejskich w Polsce a polityka spójności UE: stare problemy i nowe wyzwania ze szczególnym uwzględnieniem woj. opolskiego / zbiór artykułów pod redakcją prof. dr hab. Krystiana Heffnera</p> <p>Album "Piękna Wieś Opolska w latach 1999-2013"</p> <p>Ulotka nt. gospodarki odpadami</p> <p>Opracowanie merytoryczne folderu nt. Konkursu Sztuki Nieprofesjonalnej / Bogdan Jasiński</p>
woj. podkarpackiego	0	

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
woj. podlaskiego	3	Opracowanie i wydanie publikacji „Przedsiębiorczość rolników województwa podlaskiego – przykłady dobrych praktyk”.
		Publikacja Mój las ROR - II 052,8,1,2013, ROR - II 052,2,4,2013
		"Publikacja dotycząca ziół"
woj. pomorskiego	8	"Gęś pomorska", publikacja opracowana przez pracowników Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku
		"Aktywność kobiet wiejskich", publikacja opracowana przez pracowników Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego
		Poradnik dot. trzech segmentów typów krajobrazu, wersja elektroniczna poradnika opracowana przez zespół pracowników Politechniki Gdańskiej
		"Pomorskie smaki. Lista Produktów Tradycyjnych i sieć Dziedzictwo Kulinarne Pomorskie", publikacja opracowana przez pracowników Departamentu Środowiska i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego
		Katalog gospodarstw agroturystycznych województwa pomorskiego, publikacja opracowana przez pracowników Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego
		Biuletyn KSOW Województwa Pomorskiego 2012, biuletyn opracowany przez SR KSOW Województwa Pomorskiego
		Biuletyn KSOW Województwa Pomorskiego 2013, biuletyn opracowany przez SR KSOW Województwa Pomorskiego
		Ulotka KSOW
woj. śląskiego	7	Lista Odmian Zalecanych do uprawy w Województwie Śląskim na rok 2012; Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych - Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Pawłowicach.
		Wyniki 2011. Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe, Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych - Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Pawłowicach.
		Konkurs Piękna Wieś Województwa Śląskiego w latach 2004 - 2011.

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Lista Odmian Zalecanych do uprawy w Województwie Śląskim na rok 2013; Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych - Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Pawłowicach.</p> <p>Wyniki 2012. Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe i Rolnicze; Centralny Ośrodek Badania Odmian Roślin Uprawnych - Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Pawłowicach.</p> <p>Biuletyn informacyjny z działalności Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w roku 2013.</p> <p>Grupy Producentów Rolnych w województwie śląskim.</p>
woj. świętokrzyskiego	14	<p>Targowe tradycje miast i miasteczek regionu świętokrzyskiego</p> <p>Pozarolnicza przedsiębiorczość na obszarach wiejskich województwa świętokrzyskiego</p> <p>Mapka Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie</p> <p>Broszura „Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie”</p> <p>Stroje ludowe Kielecczyzny</p> <p>Aktualizacja „Programu budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego na lata 2013-2016 z perspektywą do roku 2020”</p> <p>Albumu pt. „Wieś na Ponidziu - Pejzaż, Historia, Tradycja i Rozwój Obszarów Wiejskich”</p> <p>Studia Regionalne KPZK PAN pt. „Transformation Processes of Rual Areas”</p> <p>Informatora pt. „Wyniki Porejestrowych Doświadczeń Odmianowych i Rolniczych w woj. świętokrzyskim”</p> <p>„Pamiętki przeszłości z archiwum wydobyte. Pieśni i muzyka Kielecczyzny”</p> <p>Kwartalnik "PRO(W)FITY 2012 i 2013</p> <p>OPOWIEŚCI STAROGÓR WYPRAWKI CZYLI PRAKTYCZNY PORADNIK JAK „TURYSTYKĘ DO ŹRÓDEŁ” URZĄDZIĆ</p> <p>Świętokrzyskie wypieki</p> <p>Kalendarz na 2014 rok</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
woj. warmińsko-mazurskiego	2	Katalog "Magia chleba naszego powszedniego". Publikacja "Planowanie rozwoju przestrzeni wiejskiej".
woj. wielkopolskiego	6	Katalog gospodarstw agroturystycznych „Turystyka wiejska w Wielkopolsce”, praca zbiorowa. Pofestiwalowy album z II Światowego Festiwalu Wikliny „Na styku tradycji i nowoczesności, rzemiosła i sztuki”- opracowanie merytoryczne: Paulina Motylewska, Andrzej Pawlak. Leader w Wielkopolsce - praca zbiorowa. Fundusz sołecki w Wielkopolsce - skorzystajmy z tej szansy. Autorzy: Ryszard Kamiński, Zenon Lewandowski, Andrzej Olszewski. Liderki Wielkopolskie - praca zbiorowa pod redakcją Joanny i Jerzego Gontarzów. Przyjazna wieś - praca zbiorowa.
woj. zachodniopomorskiego	6	„Zrównoważony rozwój lokalny na obszarach wiejskich - Europa inwestująca w obszary wiejskie” – autorzy: pracownicy naukowcy zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Organizacja szkoleń, warsztatów, seminariów dotyczących rozwoju obszarów wiejskich „Żywność wysokiej jakości a nowoczesne technologie” – autorzy: pracownicy naukowcy zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie „Jakość środowiska przyrodniczego jako determinanta rozwoju obszarów wiejskich” – autorzy: pracownicy naukowcy zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie „Problemy rozwoju regionalnego i lokalnego. Różnorodność obszarów wiejskich w Europie” – autorzy: pracownicy naukowcy zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie „Człowiek – Woda – Środowisko na obszarach wiejskich w Polsce” w Szczecinie” – autorzy: pracownicy naukowcy zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		„Dobre praktyki LGD Pomorza Zachodniego” – autor: Stowarzyszenie LGD „Lider Pojezierza”
SC KSOW	120	<p>Ogłoszenie w prasie, informacje dotyczące żywności ekologicznej oraz konkursu</p> <p>Przygotowanie i druk 2 publikacji: 1. Publikacja pokonferencyjna – Konferencja „Wiejska Polska” w dniach 26 i 27 maja 2012, organizowana przez Krajowe Stowarzyszenie Sołtysów. Publikacja zawiera wystąpienia prelegentów oraz wnioski i rekomendacje. 2. Publikacja stanowiąca zapis 20 lat doświadczeń ruchu sołtysów, opisuje najbardziej charakterystyczne elementy dorobku 20 lat jednego z najważniejszych ruchów stowarzyszeniowych spośród skupiających swoją działalność na obszarach wiejskich.</p> <p>Przygotowanie i opublikowanie artykułów w gazecie Publikacje po konferencji</p> <p>Opracowanie informacji prasowych z przebiegu konferencji i zamieszczenie w sześciu czasopiśmie skierowanych do producentów żywności (np. z branży piekarskiej, mięsnej, zbożowo-młynarskiej, gastronomicznej, dotyczącej przetwórstwa owocowo-warzywnego lub producentów napojów).</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Druk broszury informacyjnej. Publikacja zawiera rekomendacje z badania realizowanego na zlecenie MRiRW przez konsorcjum firm: „Focus Group” Konsorcjum Badawcze oraz Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Sp. z o.o., pn.: „Sytuacja kobiet w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Specyfika, standardy, parytety i oczekiwania”. W ramach analiz zdiagnozowano sytuację kobiet wiejskich w Polsce i zidentyfikowano ich potrzeby w zakresie wsparcia rozwoju aktywności społeczno-zawodowej dla pełniejszego wykorzystania kapitału intelektualnego i zasobu pracy kobiet w aspekcie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich</p>
		<p>2 stronicowa relacja merytoryczna z projektu Opracowanie merytoryczne, skład, łamanie, korekta i druk w czasopiśmie o zasięgu ogólnopolskim, adresowanym do mieszkańców obszarów wiejskich, relacji podsumowującej szkolenie i wyjazd studyjny, zawierającej merytoryczny opis najważniejszych zagadnień poruszanych w trakcie prowadzonych zajęć i wykładów. Styl i język tekstu dostosowany do specyfiki publikacji</p>
		<p>Treść Gazety stanowi prezentacja wystawców Targów Ekonomii Społecznej; dystrybucja: 1000 egzemplarzy na Targach Ekonomii Społecznej, 4000 egzemplarzy na terenie miasta Szczecin oraz powiatu polickiego</p>
		<p>Ogłoszenie o Targach - Promocja Międzynarodowych Targów Żywności Ekologicznej „Ekogala” w dwóch dziennikach o zasięgu ogólnopolskim</p>
		<p>opracowanie i druk publikacji</p>
		<p>opracowanie i druk publikacji</p>
		<p>opracowanie i druk publikacji</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Druk publikacji. Celem badania, zrealizowanego przez Fundeko w 2011 roku, była ocena wpływu realizacji Wspólnej Polityki Rolnej oraz Polityki Spójności na rozwój obszarów wiejskich. Skoncentrowano się na dwóch kluczowych zagadnieniach: a) ocenie efektów realizacji WPR i Polityki Spójności na obszarach wiejskich w latach 2004-2010 b) ocenie spójności i komplementarności instrumentów wpływających na rozwój obszarów wiejskich wdrażanych w ramach WPR i Polityki Spójności w obecnym okresie programowania (2007-2013).</p> <p>Druk publikacji 1. Publikacja jest efektem konkursu literackiego odbywającym się pod hasłem „Świat wiejskich wartości źródłem mojego wzrastania”. Opracowanie zawiera refleksje uczniów gimnazjów zrzeszonych w Towarzystwie Gimnazjów Poszukujących z Małych Miast i Wsi. 2. Publikacja jest prezentacją prac zgłoszonych w X edycji konkursu na pracę naukowo-badawczą gimnazjalisty z zakresu przyrody. Tematyka przeprowadzonych badań koncentrowała się wokół przyrody</p> <p>Opracowanie merytoryczne i druk w czasopiśmie o tematyce rolniczej o zasięgu ogólnopolskim: 1. informacji o wyjeździe przed jego zrealizowaniem oraz 2. relacji podsumowującej wyjazd studyjny, zawierającej merytoryczny opis najważniejszych zagadnień poruszanych w trakcie wyjazdu</p> <p>Opracowanie, przygotowanie i druk 4 biuletynów KSOW</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>skład, łamanie, korektę oraz druk broszur dotyczących tematyki szkoleń. Broszury zawierają informacje szczegółowe dotyczące przetwórstwa poszczególnych grup produktów oraz informacje o obowiązujących przepisach prawa żywnościowego, wymaganiach dla zakładów produkujących żywność na poziomie gospodarstwa, dokumentacji systemu zarządzania bezpieczeństwem zdrowotnym w produkcji żywności oraz bezpieczeństwie i higieny pracy, możliwości finansowania.</p>
		<p>Merytoryczne, graficzne i redakcyjne opracowanie i druk publikacji - cyklu 5 autorskich czterostronicowych wkładek prasowych, przy czym 2 wkładki dotyczy Priorytetu II 2 wkładki dotyczy Priorytetu III 1 wkładka dotyczy Priorytetu V</p>
		<p>Publikacja cyklu 18 autorskich tekstów w formie reportażu, wywiadu lub innego, adekwatnego do tematyki, materiału dziennikarskiego w tygodniku o zasięgu ogólnopolskim skierowanym do rolników prowadzących nowoczesne gospodarstwa rolne, samorządowców powiatowych i gminnych; związanych z tematyką przedsiębiorczości na terenach wiejskich oraz przyszłością Wspólnej Polityki Rolnej</p>
		<p>Opracowanie, druk i dystrybucja 3 publikacji 1. Publikacja zawiera opis ras rodzimych objętych ochroną. W Polsce ochroną objętych jest 75 ras, odmian i rodów, zarówno wytworzonych przed wiekami, jak i będących osiągnięciem XX w. 2. Od 2011 roku Instytut Zootechniki PIB realizuje i koordynuje Program Wieloletni „Ochrona i zarządzanie zasobami genetycznymi zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania”. 3. Katalog zwierząt biorących udział w wystawie.</p>
		<p>Ulotki na temat 11 ras rodzimych - druk i dystrybucja</p>
		<p>Ogłoszenia prasowe z informacją o wystawie - termin, miejsce</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>W numerze 12/2013 ogólnopolskiego miesięcznika „Gospodarz-Poradnik Samorządowy” opublikowana wkładkę pt.: „Najlepsi w swoich regionach” Laureaci konkursu "Przyjazna wieś" 2013</p> <p>opublikowano 10 reportaży i 19 wywiadów 1 -kolumnowych .</p> <p>Publikacje- red. Teresa Hurkała:</p> <p>Wywiady :</p> <p>rozmowa z Iwoną Napieraj –z-cą wójta gminy Rudniki, rozmowa z Joachimem Wojtałą – burmistrzem Gogolina rozmowa z Wiesławem Gołaszewskim – wójtem gminy Płaska rozmowa z Jackiem Hurą – wójtem gminy Janów Podlaski rozmowa z Mirosławem Matulskim – wójtem gminy Słupia rozmowa z Dariuszem Jaszczukiem – wójtem gminy Mrozy</p> <p>Reportaże:</p> <p>Tytuł: Przebudowa świetlicy we wsi Parcewo” Tytuł : „ Remont i przebudowa oraz wyposażenie świetlicy wiejskiej w miejscowości Jankowice” Tytuł: „ Rozwój infrastruktury turystycznej Gminy Brenna” Tytuł: „ Zagospodarowanie centrum Zaboru” Tytuł: „ Poprawa warunków rekreacyjno-sportowych poprzez budowę ogólnopolskiego boiska wielofunkcyjnego wraz z małym amfiteatrem w Urzędzie”</p> <p>Publikacje red. Janina Tomczyk:</p> <p>Wywiady:</p> <p>rozmowa z Andrzejem Wyganowskim – wójtem gminy rozmowa z Elżbietą Pawlak – sekretarzem gminy Borek Wielkopolski rozmowa Ryszardem Górą – burmistrzem Bełżyc rozmowa z Tomaszem Kasperukiem – zastępcą wójta gminy Godów rozmowa z Krzysztofem Harmacińskim – wójtem gminy Iława</p> <p>Reportaże:</p> <p>Tytuł – „ Wzrost atrakcyjności Gminy Przemęt poprzez zagospodarowanie terenów przyjeziornych wraz z adaptacją obiektów historycznych na cele turystyczne Tytuł – „ Budowa miejsca przeznaczonego do wypoczynku i rekreacji w Izerskiej Krainie Cisów – Henrykowie Lubańskim, położonym na styku trzech gmin” Tytuł – „ Wiejskie Centrum Kultury, Integracji i Rekreacji w Wambirzycach”</p> <p>Publikacje red. Seweryn Pieniążek</p> <p>Wywiady :</p> <p>rozmowa z Piotrem Pułką, burmistrzem gminy miejsko-wiejskiej Sułkowie rozmowa z Anetą Hudzińską z Urzędu Gminy w Lipuszu</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>rozmowa z Kamilą Dziwińską z urzędu gminy w Dobrzanach rozmowa z Jerzym Wilkiem – wójtem gminy Majdan Królewski rozmowa z Kamilem Wszółkiem – kierownikiem działu promocji Urzędu Miejskiego w Ryglicach rozmowa z Katarzyną Kirstein – Piotrowską – wójtem gminy Białe Błota rozmowa z Jackiem Brygmanem – wójtem gminy Cekecy rozmowa ze Sławomirem Czaplickim, kierownikiem Referatu Rozwoju Gospodarczego, promocji i Rynku Pracy Starostwa Powiatowego w Przasnyszu Reportaże Tytuł – „ Dla ludzi i pszczół” Tytuł – „ Gmina, która dba o zdrowie mieszkańców” Red Dorota Olech Wstęp - Tytuł – „ Prezentujemy laureatów konkursu V edycji konkursu „ Przyjazna Wieś „</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Opracowanie przez Panią Martę Celińską, a następnie publikacja artykułów w Super Expressie. Artykuły związane były z promocją konkursu „Przyjazna Wieś” na najlepszy projekt wspierający rozbudowę infrastruktury na terenach wiejskich, współfinansowany z funduszy europejskich. Tytuły publikacji: Oni są najlepsi, Inwestuj w region, Najlepsi w 2009 roku, Najlepsi w ekologii, Oni stawiają na infrastrukturę, Po pierwsze lokalna społeczność, Najlepsi w 2011 roku,</p>
		<p>Produkt tradycyjny i lokalny wytwarzanie, promocja, budowanie marki, dystrybucja - Kompedium dobrych praktyk</p>
		<p>Artykuł 1: „Nowe wyzwania przed spółdzielczością na wsi”. Artykuł 2: „Współpraca się opłaca. KGW i spółdzielczość ważne elementy lokalnego potencjału”. Artykuł 3: "Chęć do wspólnego działania..."</p>
		<p>„Agroturystyczne walory Wielkopolski”</p>
		<p>Problemy społeczne i ekonomiczne drobnych gospodarstw rolnych w Europie.</p>
		<p>Monografia naukowa "Komunikowanie i doradztwo w turystyce wiejskiej"</p>
		<p>Publikacja pokonferencyjna XV Ogólnopolskiego Sympozjum Agroturystycznego "Komunikowanie i doradztwo w turystyce wiejskiej"</p>
		<p>"Wiejska Polska" Wieś z energią</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>Opracowano oraz opublikowano 5 artykułów prasowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pierwszy jest relacją z przebiegu konferencji – „Jaka jest Wiejska Polska” • Drugi prezentuje wnioski i rekomendacje wypracowane przez uczestników konferencji – „Wieś z energią” • Trzeci był poświęcony Forum Debaty Publicznej – „W Koninie - prezydenckie Forum Debaty Publicznej” , • Czwarty prezentował projekty uczestników i laureatów konkursu – „Dobre praktyki funduszu sołeckiego” • Piąty opisywał przedstawicieli sołectw i lokalnych grup działania, które prezentowały swój dorobek podczas konferencji - „Na wsi się dzieje” <p>"Polityka spójności a rozwój obszarów wiejskich: stare problemy i nowe wyzwania". Autorzy: Krystian Heffne, Wioletta Kamińska, Roman Kulikowski, Ewa Ryżlak, Stanisław Koziński, Wordlink usługi językowe s.c.</p> <p>Przedsiębiorcza wieś - innowacja i kreatywność wsparta PROW 2007-2013. Red. Leśniak,</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>1. Poradnik wdrażania Dobrej Praktyki Higienicznej (ang. GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (ang. GMP) i Systemu Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (ang. HACCP) w małych zakładach przetwórstwa mleka na poziomie gospodarstwa,</p> <p>2. Przetwórstwo mleka na poziomie gospodarstwa.</p> <p>3. Poradnik wdrożenia Dobrej Praktyki Produkcyjnej (ang. GMP) i Dobrej Praktyki Higienicznej (ang. GHP) oraz systemu HACCP w małych zakładach przetwórstwa zbóż na poziomie gospodarstwa,</p> <p>4. Poradnik wdrożenia Dobrej Praktyki Produkcyjnej (ang. GMP) i Dobrej Praktyki Higienicznej (ang. GHP) oraz systemu HACCP w małych zakładach przetwórstwa owoców i warzyw na poziomie gospodarstwa,</p> <p>5. Poradnik wdrożenia Dobrej Praktyki Produkcyjnej (ang. GMP) i Dobrej Praktyki Higienicznej (ang. GHP) oraz systemu HACCP w małych zakładach przetwórstwa mięsa na poziomie gospodarstwa,</p> <p>6. Przetwórstwo zbóż na poziomie gospodarstwa rolnego,</p> <p>7. Przetwórstwo owoców i warzyw na poziomie gospodarstwa rolnego,</p> <p>8. Przetwórstwo mięsa na poziomie gospodarstwa rolnego,</p>
		40 autorskich tekstów prezentujących tradycyjne i lokalne specjalności kulinarne wytwarzane przez rolników prowadzących działalność agroturystyczną na terenie wschodniego Mazowsza
		ABC przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. Autorzy: Katarzyna Osiecka i zespół ekspertów Fundacji na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa. 2013
		OPTYMALIZACJA SZANS EDUKACYJNYCH MŁODZIEŻY GIMNAZJALNEJ – perspektywa aksjologiczna. Badania w działaniu. Z doświadczeń Towarzystwa Gimnazjów Poszukujących z Małych Miast i Wsi. Autor: Krystyna Chałas.
		"Biogazownie szansą dla rolnictwa i środowiska"

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>1. Metodyka integrowanej buraka cukrowego i pastewnego DLA DORADCÓW (2012)</p> <p>2. Metodyka integrowanej ochrony łubinu wąskolistnego, żółtego i białego DLA DORADCÓW (2012)</p> <p>3. Metodyka integrowanej ochrony pszenżyta ozimego i jarego DLA DORADCÓW (2011),</p> <p>4. Metodyka integrowanej ochrony wyki siewnej i wyki kosmatej DLA DORADCÓW (2012),</p> <p>1. Metodyka integrowanej ochrony jęczmienia ozimego i jarego DLA PRODUCENTÓW</p> <p>2. Metodyka integrowanej ochrony lucerny DLA PRODUCENTA i DORADCY</p> <p>3. Metodyka integrowanej ochrony słonecznika DLA PRODUCENTÓW</p> <p>4. Metodyka integrowanej ochrony soi DLA PRODUCENTÓW</p> <p>5. Metodyka integrowanej ochrony gorczycy białej, sarepskiej i czarnej DLA PRODUCENTÓW</p> <p>6. Metodyka integrowanej ochrony rzepaku ozimego i jarego DLA PRODUCENTÓW</p>
		Spółdzielczość wiejska jako jedna z głównych form wspólnego gospodarczego działania ludzi
		1. Czas na ryby, 2. W siodle, 3. Wypoczynek u rolnika, 4. Grzybobranie, 5. W rodzinnym gronie
		<p>Odnowa wsi. Przestrzeń, ludzie, działania</p> <p>Autorzy: Waław Idziak, Ryszard Wilczyński</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		Katalog dobrych praktyk - prowadzenia aktywizacji i budowania kapitału społecznego przez lokalne grupy działania oraz zintegrowania i komplementarności lokalnych strategii rozwoju na obszarach wiejskich.
		Biuletyn wersja angielska opracowanie "Wartość dodana sieci w Polsce" wersja angielska
		Biuletyn wiosna lato jesień zima
		1. Jagnięcina - Wykorzystanie rodzimych ras owiec do produkcji jagnięciny, 2. Rodzime stada zachowawcze kaczek w aspekcie przydatności konsumpcyjnej w kuchniach regionalnych, 3. Drób - realizacja programów ochrony zasobów genetycznych, 4. Owce - realizacja programów ochrony zasobów genetycznych, 5. Nutrie program ochrony zasobów genetycznych szansą dla hodowców.
		ulotki dotyczące świń, bydła, pszczół, ryb, futerkowych, owiec, koni, kur, gęsi, kaczek, kóz
		ogłoszenia promocyjne w prasie. 1. Tygodnik Kepiński. 2. Ilustrowany Tygodnik powiatowy, 3. Nasz rynek, 4. Twój puls Tygodnia, 5. Nasze miasto - Informacje krotoszyńskie, 6. Kurier Lokalny, 7. Gazeta Sycowska
		Publiczne doradztwo rolnicze wobec wyzwań przyszłości i oczekiwań mieszkańców wsi. Red. Naukowa Józef Kania, Leszek Leśniak
		Determinanty rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na obszarach wiejskich na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego.
		Małe inicjatywy duże sukcesy

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		<p>"Spółdzielczość w świadomości rolników i doradców oraz praktyczne wykorzystanie idei spółdzielczej do rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich"</p> <p>32 teksty (po ok. 3 tys. znaków każdy) oraz fotografie opisujące nominowane i nagrodzone gospodarstwa, opis koncentruje się znaczeniu gospodarstw dla realizacji celów Konkursu, w szczególności promocji dobrych praktyk w rolnictwie ekologicznym;</p> <p>"Przedsiębiorczość wiejska. Uruchamianie i prowadzenie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich" Opracowanie: dr P. Nowak, A. Dąbrowski, M.Grojec, Ł. Jawny. Redakcja: dr L. Leśniak, 2012 W poradniku znajdują się informacje na temat: społecznych, kulturowych i gospodarczych uwarunkowań rozwoju obszarów wiejskich, zwłaszcza przedsiębiorczości; psychologicznych uwarunkowań prowadzenia własnej działalności gospodarczej, możliwości pozyskania środków finansowych na działalność gospodarczą, rejestracji działalności gospodarczej, wyboru form opodatkowania, ubezpieczeń społecznych (Opracowanie merytoryczne i przygotowanie na płycie CD o pojemności 700 MB - elektronicznej wersji poradnika pt. "Przedsiębiorczość wiejska. Uruchamianie i prowadzenie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich") projekt nierozliczony</p> <p>„Zarządzanie organizacją pozarządową typu partnerstwo trójsektorowe w okresie przejściowym - zarządzanie zmianą" (przewodnik po tematyce szkolenia) Opracowanie merytoryczne i wydruk przewodnika (projekt nierozliczony)</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		Poradnik metodyczny dla uczestników projektu „Budowanie systemu wsparcia eksperckiego i doradczego dla lokalnych grup działania (LGD) we wdrażaniu lokalnych strategii rozwoju - cztery seminaria regionalne i jedno seminarium krajowe” Opracowanie merytoryczne i druk (projekt nierozliczony)
	253	
Sekretariat KSOW	Ilość ekspertyz	Tytuł ekspertyzy, wykonawca
woj. dolnośląskiego	4	Współpracowanie publikacji pt. Nowy krajobraz wsi dolnośląskiej; wykonawca Zbigniew Kuriata, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. Współpracowanie publikacji pt. Nowy krajobraz wsi dolnośląskiej; Irena Niedźwiedzka-Filipiak, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu. Usługa wydawnicza publikacji pt. Nowy krajobraz wsi dolnośląskiej; wykonawca: ARGi sp. z o.o., Wrocław. Usługa ekspercka w zakresie inwentaryzacji przestrzeni wiejskiej w miejscowości Pęgów w gminie Oborniki Śląskie, wykonawca: Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu.
woj. kujawsko-pomorskiego	1	"Tworzenie regionalnego produktu turystycznego na terenach wiejskich subregionu Borów Tucholskich oraz Krajny w Województwie Kujawsko-Pomorskim" zespół naukowy pod kierunkiem prof. M. Drzewieckiego z WSG w Bydgoszczy.
woj. lubelskiego	2	Badanie ewaluacyjne pn. "Ocena efektywności działalności lokalnych grup działania (lgd) oraz realizacja lokalnych strategii rozwoju (lstr) w ramach PROW na lata 2007-2013 / umowa z wykonawcą firmą Biostat Piszczek, Wolny sp. j. z siedzibą w Rybniku Badanie przydatności porejestrowych odmian roślin uprawnych w warunkach przyrodniczo-glebowych woj. lubelskiego - opracowanie list odmian zalecanych lzo woj. lubelskiego / centralny ośrodek badania odmian roślin uprawnych stację doświadczalną oceny odmian w Ciciborze Dużym

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
woj. lubuskiego	0	
woj. łódzkiego	0	
woj. małopolskiego	1	„Ocena efektywności działań aktywizacyjnych podejmowanych na rzecz społeczności lokalnych w ramach realizacji Osi IV PROW 2007-2013 – Leader”
woj. mazowieckiego	0	
woj. opolskiego	13	<p>Opracowanie studiów wartości kulturowych wsi województwa opolskiego posiadających wysokie wartości zabudowy i krajobrazu kulturowego / prof. dr hab. Irena Niedźwiecka-Filipiak (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków)</p> <p>Inwentaryzacja Doliny Stobrawy / Cezary Dziuba, Rafał Ruta, Małgorzata Rudy</p> <p>Ewaluacja Programu Odnowy Wsi / Politechnika Opolska</p> <p>Opracowanie eksperckie założeń merytorycznych projektu "Sieci najpiękniejszych wsi" / Zespół Roboczy powołany przez Wojewodę Opolskiego</p> <p>Opracowanie studiów wartości kulturowych wsi województwa opolskiego posiadających wysokie wartości zabudowy i krajobrazu kulturowego - Studium ruralistyczne wsi Różyna / Ewa Sawińska (Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków)</p> <p>Inwentaryzacja dóbr kultury materialnej wsi Województwa Opolskiego</p> <p>Ekspertyza oceniająca stopień realizacji „Planu rozwoju odnawialnych źródeł energii w województwie opolskim”, wraz z określeniem bilansu energetycznego województwa / Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Łosiowie</p> <p>Realizacja Programu Porejestrowego Doświadczałnictwa Odmianowego i Rolniczego w woj. opolskim w sezonie 2012/2013 / Stacja Doświadczalna Oceny Odmian w Głubczycach</p> <p>Ewaluacja Programu Odnowy Wsi / Politechnika Opolska</p> <p>Opracowanie dla 10 sołectw projektów małej architektury wiejskiej / Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nysie</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		Kwerenda publikacji niemieckojęzycznej w zakresie starzenia się społeczeństwa i depopulacji w wymiarze lokalnym i regionalnym / dr Marek Mazurkiewicz
		Program odtwarzania retencji naturalnej i mikroretencji w zlewni rzeki Stobrawy / J. Chruściel
		Strategia odtwarzania naturalnego charakteru rzeki - osiągnięcia dobrego stanu wód rzeki Stobrawy do 2015r. / Klub Przyrodników
woj. podkarpackiego	1	Badanie ewaluacyjne 31 Lokalnych Grup Działania z terenu województwa podkarpackiego.
woj. podlaskiego	6	Opracowanie ekspertyzy "Modelowe rozwiązania funkcjonalne dla kuchni zlokalizowanej w kwaterze agroturystycznej"
		Wsparcie rozwoju zielarstwa w województwie podlaskim.
		Edward Pałys Uniwersytet w Lublinie HACCP w serowni.
		Edward Pałys Uniwersytet przyrodniczy w Lublinie identyfikacja sprawa 1.1 Konkurs Produkt Europejski z Podlaskiego- ekspertyza.
		Opracowanie "Założenia organizacyjne i funkcjonalne modelowych miniprzetwórn do kiszenia ogórków i kapusty: Żubr .
		Wizualizacja modelowych przetwórn owoców i warzyw.
woj. pomorskiego	4	Badania ewaluacyjne "Ocena efektywności wdrażania podejścia Leader pod kątem działalności LGD oraz realizacji LSR w ramach PROW na lata 2007-2013 w województwie pomorskim", FUNDEKO Korbel, Krok-Baściuk Sp.j.
		Kapitał społeczny na wsi pomorskiej. Badania naukowe w oparciu o studia przypadków, Kaszubski Instytut Rozwoju.
		Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe i Rolnicze 2012.
		Porejestrowe Doświadczalnictwo Odmianowe i Rolnicze 2013.
woj. śląskiego	1	Wykonanie badania ankietowego nt. "Wpływ środków PROW 2004 - 2006 oraz PROW 2007-2013 na rozwój obszarów wiejskich województwa śląskiego"/ CTC Polska Sp. z o.o.
woj. świętokrzyskiego	0	

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
woj. warmińsko-mazurskiego	3	<p>"Stan rozwoju i perspektywy rozwoju obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim do 2020 roku".</p> <p>"Poresortowe Doświadczenia Odmianowe w województwie warmińsko-mazurskim. Zboża 2012".</p> <p>Wydanie publikacji wyników doświadczeń oraz listy zalecanych odmian Porejestrowanego Doświadczalnictwa Odmianowego i Rolniczego w województwie warmińsko-mazurskim.</p>
woj. wielkopolskiego	1	Badania ewaluacyjne 31 Lokalnych Grup Działania z terenu Wielkopolski dotyczące ich działalności i stanu realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju finansowych w ramach Osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 -2013 oraz ich wpływu na rozwój lokalny".
woj. zachodniopomorskiego	2	<p>Wykonanie badania ewaluacyjnego 15 Lokalnych Grup Działania z terenu Województwa Zachodniopomorskiego dotyczące ich działalności i stanu realizacji Lokalnych Strategii Rozwoju finansowanych w ramach Osi 4 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 oraz ich wpływu na rozwój lokalny – autor: Fundacja – Agencja Rozwoju Regionalnego w Koszalinie.</p> <p>Wykonanie ekspertyzy pn. "Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich województwa zachodniopomorskiego wraz z analizą SWOT" – autor: Centrum Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Sp. Z o.o. w Szczecinie.</p>
SC KSOW	10	<p>"Identyfikacja dobrych praktyk w zakresie wytwarzania, promocji, budowania marki i dystrybucji produktów lokalnych/regionalnych/tradycyjnych na poziomie ogólnokrajowym" (projekt nierozliczony)</p> <p>"Szanse i zagrożenia oraz potencjalne kierunki rozwoju obszarów wiejskich w Polsce w ujęciu regionalnym" (projekt nierozliczony)</p> <p>"Przyszłość doradztwa rolniczego w nowych warunkach realizacji WPR".</p>

Sekretariat KSOW	Ilość publikacji	Tytuł publikacji, autor
		Racjonalne wykorzystanie środowiska glebowego przy wykorzystaniu PROBIOMIKROORGANIZMÓW
		Zmiany środowiskowe i społeczne w dolinach rzecznych (przed i po powodzi).
		Determinanty rozwoju społeczeństwa obywatelskiego na obszarach wiejskich na przykładzie województwa kujawsko-pomorskiego.
		„Zintegrowane przedsięwzięcia hotelarskie – szansa rozwoju turystyki na obszarach wiejskich”.
		Małe inicjatywy duże sukcesy
		Spółdzielczość w świadomości rolników i doradców oraz praktyczne wykorzystanie idei spółdzielczej do rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich
		Przedsiębiorcza wieś - innowacja i kreatywność wsparta PROW 2007-2013 - identyfikacja, opracowanie i upowszechnienie dobrych praktyk (200 ankiet sondażowych)

Tabela nr 12. Wykaz wyjazdów studyjnych organizowanych w ramach Planu działania KSOW na lata 2012-2013

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
1.	woj. dolnośląskie <u>9 wyjazdów studyjnych</u>	1. "Produkty regionalne i tradycyjne szansą rozwoju wsi dolnośląskiej".	Małopolska	producenci żywności	Priorytet 2,3
		2. Wyjazd studyjny do Czech.	Czechy	producenci rolni	Priorytet 2,3
		3. Wyjazd studyjny na Targi produktów ekologicznych BIOFACH (wizyty w gospodarstwach rolnych).	Niemcy	rolnicy ekologiczni, producenci bydła, przetwórcy - farmerstwo, producenci ekologiczni	Priorytet 2,3
		4. Wyjazd studyjny na VI targi naturalnej żywności Natura Food i II targi ekologiczne stylu życia beECO w Łodzi.	Łódź	rolnicy ekologiczni, agroturystyka, producenci, przetwórcy	Priorytet 2,3
		5. "Funkcjonowanie zagród edukacyjnych we Francji - Alzacja".	Francja	właściciele zagród edukacyjnych, rolnicy, mieszkańcy wsi	Priorytet 2,3
		6. Wyjazd studyjny do Toskanii - funkcjonowanie ekomuzeów w regionie Poppi.	Włochy	przedstawiciele LGD	Priorytet 2,3, 4
		7. Wizytacja projektów w regionach Niemiec, Austrii i Czech stowarzyszonych w Europejskim Stowarzyszeniu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE, którego członkiem jest również województwo dolnośląskie.	Czechy - Niemcy - Austria	przedstawiciele grup odnowy wsi, producenci żywności	Priorytet 2,3,4
		8. "Produkty regionalne i tradycyjne szansą rozwoju wsi dolnośląskiej".	Małopolska	producenci żywności- produktów regionalnych i tradycyjnych	Priorytet 2,3
		9. Wyjazd studyjny na V Targi Naturalnej Żywności Natura Food w Łodzi.	Łódź	właściciele gosp. agrptur, rolnicy, producenci żywności	Priorytet 2,3
2.	woj. kujawsko-pomorskie <u>19 wyjazdów studyjnych</u>	1. XIX KONGRES APISLAVIA Pszczela Wola.	Polska / Lubelskie	członkowie związków pszczelarskich	Priorytet 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		2. „Dziedzictwo kulinarne w Europie szansą na rozwój obszarów wiejskich – wymiana doświadczeń lokalnych grup działania ”.	Francja / Burgundia	członkowie Igd	Priorytet 1
		3. Konsolidacja grup producentów trzody chlewnej województwa kujawsko-pomorskiego na przykładzie austriackich organizacji producentów”.	Austria	członkowie grup producentów trzody chlewnej	Priorytet 2
		4. „Zielona Umbria – przykłady działań w turystyce wiejskiej zwiększające konkurencyjność regionu”.	Włochy / Umbria	właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele instytucji i organizacji zajmujących się agroturystyką	Priorytet 3
		5. “Zintegrowana produkcja owoców i warzyw”.	Włochy / Sycylia	członkowie grup producentów owoców i warzyw	Priorytet 2
		6. Wizyta przedstawicieli 3-ch Związków kółek i organizacji rolniczych do Częstochowy (3 oddzielne wyjazdy).	Polska	członkowie związków kółek i organizacji rolniczych z woj. kujawsko-pomorskiego	Priorytet 4
		7. "Aktywność kobiet na wsi”.	Niemcy / Hagen	kobiety, liderki wiejskie, członkinie stowarzyszeń działających na wsi	Priorytet 2
		8. "Rozwój eksportu bydła oraz produkcji mięsa i mleka na przykładzie hrabstwa West Cork ”.	Irlandia / West Cork	członkowie grup producenckich hodowców bydła	Priorytet 2
		9. „Rynek drobiu i jaj w Danii na tle jednolitego rynku europejskiego – dobre praktyki hrabstwa Jutlandii”.	Dania Jutlandia	członkowie grup producenckich hodowców drobiu	Priorytet 2

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		10. „Oferta turystyki zrównoważonej na przykładzie Regionu Garrotxa”.	Hiszpania / Katalonia	właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele instytucji i organizacji zajmujących się agroturystyką	Priorytet 3
		11. "Kategoryzacja obiektów agroturystycznych na obszarach wiejskich”.	Chorwacja	przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu	Priorytet 3
		12. "Apimondia – Odkryj europejską krainę miodu”.	Ukraina	członkowie związków pszczelarskich	Priorytet 4
		13. „Ale jaja w Jajkowie”.	Polska	liderzy wiejscy gm. Brzozie , zainteresowani utworzeniem wioski tematycznej	Priorytet 3
		14. "Forum Regionów Członkowskich Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego”.	Niemcy / Rugia	przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu	Priorytet 3
		15. Forum Lokalnych Grup Działania.	Polska / Podlaskie	członkowie lgd	Priorytet 1
		16. „Targowiska, jarmarki, festyny – przykłady dobrych praktyk w Alzacji”.	Francja / Alzacja	członkowie lgd	Priorytet 1
		17. Wizyta studyjna "Agro-Trip" po Woj. Świątokrzyskim.	Polska	przedstawiciel urzędu	Priorytet 3
		18. patrz pkt 6.			Priorytet 4
		19. patrz pkt 6.			Priorytet 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
3.	woj. lubelskie 12 wyjazdów studyjnych	1.Głównym celem było poznanie przykładów dobrych praktyk w zakresie wdrażania lokalnych strategii rozwoju i zasad funkcjonowania Lokalnych Grup Działania. Uczestnicy mieli okazję zapoznać się z działalnością LGD w Irlandii, w tym z problemami związanymi z zarządzaniem grupy, planowaniem, wdrażaniem oraz rozliczaniem projektów.	Irlandia	LGD	Priorytet 1
		2.Głównym celem wizyty było zapoznanie uczestników z regułami funkcjonowania branży produkcji zwierzęcej.	Dania	Grupy Producentów Rolnych	Priorytet 2
		3.Głównym celem przedsięwzięcia było zapoznanie uczestników z regułami funkcjonowania branży zwierzęcej na terenie wizytowanego kraju.	Szwajcaria	Rolnicy z terenu Województwa Lubelskiego posiadający gospodarstwa, w których prowadzona jest produkcja zwierzęca, członkowie grup producenckich bydła mięsnego, członkowie związków i zrzeszeń branżowych produkcji zwierzęcej oraz doradcy.	Priorytet 2
		4.Celem wizyty było poznanie przykładów dobrych praktyk w zakresie wdrażania lokalnych strategii rozwoju i zasad funkcjonowania powyższych struktur. W wyjeździe wzięło udział 30 przedstawicieli Lokalnych Grup Działania z Województwa Lubelskiego.	Słowenia	LGD	Priorytet 1

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		5.Organizacja czterech konferencji wraz z wyjazdami studyjno-szkoleniowymi związanymi z produkcją ekologiczną, agroturystyką, grupami producentów oraz odnawialnymi źródłami energii.	woj. lubelskie, woj. kujawsko-pomorskie, woj. wielkopolskie, woj. mazowieckie	LGD	Priorytet 1
		6.Zorganizowanie wyjazdu studyjno-szkoleniowego do Anglii	Anglia	LGD	Priorytet 1
		7. Zorganizowanie wyjazdu studyjno-szkoleniowego do Hiszpanii / Uczestnikami wyjazdu studyjno - szkoleniowego byli członkowie organów LGD, w tym: rady, komisji rewizyjnej, zarządu oraz biura LGD. Mieli oni okazję zapoznać się z działalnością Lokalnych Grup Działania w Hiszpanii, w tym z problemami związanymi z zarządzaniem grupy, planowaniem, wdrażaniem oraz rozliczaniem projektów.	Hiszpania	LGD	Priorytet 1
		8.Głównym celem wyjazdu było poznanie przykładów dobrych praktyk, wpływ na wysokość dochodów rolników na przykładzie rolników we Francji i stosowanych instrumentów.	Francja	doradcy i pracownicy naukowcy z zakresu produkcji roślinnej, członkowie grup producenckich, rolnicy posiadający gospodarstwa, w których prowadzona jest produkcja roślinna w województwie lubelskim.	Priorytet 2

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		9.Zorganizowanie wyjazdu studyjno-szkoleniowego do Danii / Celem przedsięwzięcia było poznanie przykładów dobrych praktyk, organizacji sprzedaży produktów, a także systemu chowu bydła mlecznego i trzody chlewnej.	Dania	doradcy zajmujący się produkcją zwierzęcą, członkowie grup producenckich trzody chlewnej oraz rolnicy posiadający gospodarstwa, w których prowadzona jest produkcja zwierzęca w województwie lubelskim.	Priorytet 2
		10.Zorganizowanie wyjazdu studyjno-szkoleniowego do Holandii / Systemy doradztwa dla rolników i mieszkańców wsi – przedsiębiorczość na wsi na przykładzie rolnictwa w Holandii.	Holandia	rolnicy, mieszkańcy wsi	Priorytet 2
		11.Wyjazd studyjno-szkoleniowy do Województwa Podlaskiego / Przedsiębiorczość na wsi, na przykładzie rozwiązań stosowanych w Województwie Podlaskim – Wpływ systemów sprzedaży bezpośredniej na poprawę jakości życia mieszkańców wsi.	woj. podlaskie	rolnicy z terenu województwa lubelskiego specjalizujący się w produkcji mleka	Priorytet 2
		12.Wyjazd dotyczący "Praktycznych aspektów wykorzystania środków PROW 2007-2013 w kontekście standardów zrównoważonego rolnictwa na przykładzie województwa lubelskiego	woj. lubelskie	przedstawiciele ośrodków naukowych z całej Polski i zagranicy	Priorytet 2
4.	woj. lubuskie	1. Spotkania, wymiana doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy LGD i KSOW.	Portugalia, region południowy	Pracownicy LGD, KSOW	Priorytet 1
	<u>10 wyjazdów studyjnych</u>	2. Nawiązanie współpracy z podmiotami krajów UE zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich.	Niemcy, Berlin Targi Grune Woche	liderzy wiejscy	Priorytet 1- 5

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		3. Praktyczne zastosowanie ogniw fotowoltaicznych w gospodarstwie rolnym.	Czechy / Brniste	producenci rolni, lokalni liderzy	Priorytet 2,4
		4. Wymiana doświadczeń, aktywizowanie i mobilizacja społeczeństwa wiejskiego do wzięcia udziału w procesie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.	Francja, Departamentle LOT	Lubuscy Młodzi Rolnicy	Priorytet 2,4
		5. Lubuscy rolnicy i winiarze na węgierskim szlaku enoturystycznym.	Węgry, Tokaj	Lubuscy rolnicy i winiarze	Priorytet 2 -5
		6. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej w tym międzynarodowej.	Belgia, Bruksela	Przedstawiciele biur LGD	Priorytet 1
		7. Współpraca czy konsolidacja między hodowcą indywidualnym, zrzeszonym a wylęgarnią piskląt i wytwórnią pasz.	Polska, Wielkopolska, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie	Przedstawiciele Grup Producentów Rolnych	Priorytet 2,4
		8. Jak dynamicznie wdrażać LSR w oparciu o zasoby turystyczne.	Polska, Wielkopolska, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie	Przedstawiciele biur LGD	Priorytet 1, 2, 4
		9. Przetwórstwo ekologicznych surowców rolniczych we własnym gospodarstwie.	Polska, Lubuskie, Wielkopolska	Przedstawiciele gospodarstw rolnych z województwa lubuskiego	Priorytet 2, 4, 5
		10. Wspieranie współpracy międzyinstytucjonalnej w tym międzynarodowej.	Francja	Przedstawiciele Grup Producentów Rolnych oraz instytucji okołorolniczych	Priorytet 2, 4, 5

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
5.	woj. łódzkie <u>9 wyjazdów studyjnych</u>	1. Organizacja wyjazdu studyjnego do Niemiec dla pszczelarzy nt. wymiany wiedzy i doświadczeń w prowadzeniu pasiek, walki z masowym ginięciem pszczół, metody zwalczania chorób pszczół, poprawa jakości miodu poprzez zakładanie pasiek ekologicznych.	Niemcy	pszczelarze z terenu województwa łódzkiego	Priorytet 2, 3
		2. Organizacja wyjazdu studyjnego do Rzymu na Targi ZeroEmission poświęcone ochronie środowiska, odnawialnym źródłom energii.	Włochy	przedsiębiorcy z województwa łódzkiego bezpośrednio związanych z odnawialnymi źródłami energii	Priorytet 2, 4, 6
		3. Organizacja wyjazdu studyjnego do Francji nt. produkcji ekologicznej.	Francja	właściciele gospodarstw ekologicznych	Priorytet 2
		4. Organizacja wyjazdu studyjnego nt. kultywowania tradycji ludowych na Węgrzech.	Węgry	młodzież z terenów wiejskich	Priorytet 5
		5. Organizacja wyjazdu studyjnego na Węgry i do Rumunii nt. agroturystyki, dostosowań gospodarstw rolnych do wymogów wzajemnej zgodności (cross-compliance), funkcjonowanie systemu doradztwa oraz LGD.	Węgry/Rumunia	rolnicy specjalizujący się w produkcji zwierzęcej oraz przedstawiciele LGD	Priorytet 2, 4, 6
		6. Organizacja wyjazdu studyjnego do Bawarii nt. doświadczeń w dziedzinie upraw, przetwórstwa wprowadzenia do obrotu chrzanu.	Niemcy	rolnicy specjalizujący się w produkcji chrzanu	Priorytet 2, 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		7. Organizacja wyjazdu studyjnego na Ukrainę dla pszczelarzy nt. wymiany wiedzy i doświadczeń w prowadzeniu pasiek, walki z masowym ginieciem pszczół, metody zwalczania chorób pszczół, pasiek ekologicznych, dobór materiału hodowlanego, edukacja młodzieży jako przyszłych pszczelarzy.	Ukraina	pszczelarze z terenu województwa łódzkiego	Priorytet 2,4
		8. Wyjazd naukowców z PŁ na Uniwersytet w Bath związany z wpływem energooszczędnego naturalnego budownictwa na ochronę środowiska i rozwój obszarów wiejskich.	Wielka Brytania	naukowcy z województwa łódzkiego	Priorytet 4,6
		9. Wyjazd naukowców z PŁ do Francji nt. problematyki zarządzania produkcją pierwotną, organizacji i funkcjonowania grup producentów rolnych, żywności organicznej, standaryzacji jakości w obszarze rolnictwa, a także przetwórstwa spożywczego i materiałów stosowanych w rolnictwie.	Francja	naukowcy z województwa łódzkiego	Priorytet 2,4,6
6.	woj. małopolskie <u>wyjazdów studyjnych</u>	1. Grupy Producentckie	Wielkopolska	przedstawiciele Grup Producentckich	Priorytet 2
		2. Odnawialne Źródła Energii	Dolna Austria	Wójtowie, burmistrzowie, starostowie	Priorytet 4
		3. Spolki wodne, ochrona przeciwpowodziowa	Bawaria	Przedstawiciele OSP, Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych	Priorytet 4
		4. Lokalne Grupy Działania	Irlandia	LGD	Priorytet 1
		5. Agroturystyka	Austria	Właściciele gospodarstw agroturystycznych	Priorytet 3
		6. Ekologia	Francja	Naukowcy, przedstawiciele MODR	Priorytet 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
7.	woj. mazowieckie <u>8 wyjazdów studyjnych</u>	1. Wizyta studyjna na Opolszczyznę, mająca na celu zapoznanie się z przykładami różnych przedsięwzięć zrealizowanych w sołectwach na terenie województwa opolskiego jako kolebki odnowy wsi i prekursora funduszu sołeckiego.	Polska/ Opolszczyzna	sołtysi, liderzy i animatorzy wiejscy oraz przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego.	Priorytet 1,2,5
		2. Wizyta studyjna do Portugalii - wymiana dobrych praktyk w ramach programu LEADER oraz działań typu „odnowa wsi”.	Portugalia/ okolice Lizbony	przedstawiciele LGD, pracownicy samorządowi	Priorytet 1,2
		3. Wizyta studyjna do Danii - wymiana dobrych praktyk w ramach programu LEADER oraz działań typu „odnowa wsi”.	Dania/okolice Kopenhagi	przedstawiciele LGD, pracownicy samorządowi	Priorytet 1,2
		4. Wyjazd studyjny "Biogaz dla Mazowsza".	Polska, Czechy	młodzi rolnicy; liderzy obszarów wiejskich - studenci kierunków rolniczych; członkowie organów jednostek samorządu terytorialnego; pracownicy samorządowi - mali i średni przedsiębiorcy z terenów obszarów wiejskich	Priorytet 1,2
		5. Wyjazd studyjny "Doskonalenie oferty gospodarstw agroturystycznych wschodniego Mazowsza".	Polska/ w tym udział w III Międzynarodowych Targach Turystycznych i Wędkarskich w Sejnach	przedstawiciele gospodarstw agroturystycznych, działających na terenie Mazowiecko – Podlaskiego Stowarzyszenia Agroturystycznego, przedstawiciele MODR i LGD	Priorytet 1,2,3,4
		6. Wizyta studyjna do Norwegii – wymiana dobrych praktyk w ramach programu LEADER oraz działań typu „odnowa wsi”.	Norwegia/ Hedmark	przedstawiciele LGD, pracownicy samorządowi	Priorytet 1,2

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		7. Wyjazd studyjny dla mazowieckich przedstawicieli Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsze na Doroczne forum Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego.	Niemcy/ Rugia	przedstawiciele Sieci Dziedzictwa Kulinarnego Mazowsze	Priorytet 1,2,3,5
		8. Wizyta studyjna na Węgry - wymiana dobrych praktyk w ramach programu LEADER oraz działań typu „odnowa wsi”.	Węgry/ okolice Budapesztu	przedstawiciele LGD, pracownicy samorządowi	Priorytet 1,2
8.	woj. opolskie <u>25 wyjazdów studyjnych</u>	1.Podróż studyjna dla przedstawicieli opolskich GPR do woj. podkarpackiego	Polska / woj. podkarpackie	przedstawiciele opolskich GPR i rolnicy zamierzający utworzyć grupy, przedstawiciele OODR i Izby Rolniczej w Opolu	Priorytet 2
		2.Podróż studyjna : "Najpiękniejsze wsie Francji"	Francja / Burgundia, Owernia, Rodan	eksperti - przedstawiciele instytucji, organizacji i władz państwowych i samorządowych odpowiedzialni i zaangażowani we wdrażanie regionalnego Programu Odnowy Wsi w woj. opolskim, przedstawiciel SR KSOW oraz FAPA	Priorytet 3 i 5
		3.Podróż LGD do Hiszpanii	Hiszpania / Madryt	przedstawiciele opolskich LGD	Priorytet 1
		4.Podróż studyjna na Bawarię z zakresu kół maszynowych i OZE	Niemcy / Bawaria	rolnicy z woj. opolskiego	Priorytet 2

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		5.Ochrona i odtwarzanie naturalnego charakteru rzek i dolin rzecznych na przykładzie rzeki Stobrawy (projekt pilotażowy)	Polska / woj. pomorskie	pracownicy WZMiUW w Opolu, przedstawiciele rolników z terenu doliny Stobrawy, pracownicy Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych, pracownicy Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego oraz pracownicy urzędów gmin	Priorytet 4
		6.Podróż studyjna dla przedstawicieli opolskich GPR do Francji	Francja / Centre	przedstawiciele opolskich GPR i rolnicy zamierzający utworzyć grupy, przedstawiciele OODR i Izby Rolniczej w Opolu	Priorytet 2
		7.Wpływ Ochotniczej Straży Pożarnej na bezpieczeństwo, rozwój kultury i podtrzymanie tradycji na obszarach wiejskich	Niemcy / Drezno, Ingolstadt Francja / Grasse	przedstawiciele opolskich OSP, zarządzania kryzysowego z UM Opole i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego	Priorytet 4 i 5
		8.Działania biogazowni - źródła surowcowe i efekty dla ochrony środowiska"	Polska / Łany k. Gliwic	rolnicy z woj. opolskiego	Priorytet 4
		9.Podróż studyjna członków sieci Dziedzictwo Kulinarne Opolskie	Niemcy / Nadrenia-Palatynat	członkowie sieci i potencjalni członkowie sieci Dziedzictwo Kulinarne Opolskie	Priorytet 2 i 3
		10.odróż studyjna OZE	Niemcy / Kussel	powiatowi doradcy rolni specjalizujący się w zagdaniach OZE	Priorytet 2 i 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		11. Wyjazd na finał konkursu o Europejską Nagrodę Odnowy Wsi ARGE	Austria / gmina Langenegg	przedstawiciele gminy i sołectwa zgłoszonego do konkursu, Wojewoda Opolski, przedstawiciele UMWO i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego	Priorytet 2 i 5
		12. Świętokrzyskie Święto Pszczoły	Polska / woj. świętokrzyskie	pszczoelarze z woj. opolskiego	Priorytet 2 i 3
		13. Wpływ Ochotniczej Straży Pożarnej na bezpieczeństwo, rozwój kultury i podtrzymanie tradycji na obszarach wiejskich - konferencja i podróż studyjna	Polska / woj. podlaskie i na Litwę	przedstawiciele opolskich OSP, zarządzania kryzysowego z UM Opole i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego	Priorytet 4 i 5
		14. Konferencja naukowo-techniczna połączona z podróżą studyjną "Zarządzanie kryzysowe - nauka i praktyka pt. Retencja wodna na obszarach wiejskich"	Polska / woj. warmińsko-mazurskie	przedstawiciele opolskich służb zarządzania kryzysowego z UM Opole i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, przedstawiciele UMWO, strażacy, przedstawiciele środowisk naukowych	Priorytet 4
		15. "Energia odnawialna. Zrównoważony rozwój regionów Europy 2013"	Niemcy / Nadrenia-Palatynat	rolnicy z woj. opolskiego	Priorytet 4
		16. Podróż ESRDK do woj. świętokrzyskiego	Polska / woj. świętokrzyskie	członkowie sieci i potencjalni członkowie sieci Dziedzictwo Kulinarne Opolskie	Priorytet 3
		17. Podróż studyjna ARGE	Austria / Burgenland i Dolna Austria	przedstawiciele gminy i sołectwa zgłoszonego do konkursu, Wojewoda Opolski, przedstawiciele UMWO i Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego	Priorytet 2 i 5

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		18.Rozwój, odnowa wsi i regionalne dziedzictwo kulinarne	Niemcy / Nadrenia-Palatynat	przedstawiciele UMWO, Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, sołectw biorących udział w Regionalnym Programie Odnowy Wsi, członkowie sieci Dziedzictwo Kulinarne Opolskie	Priorytet 2 i 5
		19.Bieżąca praca zespołu ds. zachowania dziedzictwa kulturowego wsi i ochrony wiejskiego krajobrazu	Polska / woj. opolskie	członkowie zespołu	Priorytet 5
		20.Podróż studyjna po Popielowie - Sympozjum w Nysie	Polska / woj. opolskie	uczestnicy sympozjum w Nysie - przedstawiciele sołectw biorących udział w Regionalnym Programie Odnowy Wsi	Priorytet 5
		21.Opieka i wsparcie osób starszych w Austrii	Austria / okolice Wiednia	przedstawiciele UMWO, Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego, gmin, szkół wyższych, jednostek ochrony zdrowia i administracji publicznej z terenu województwa opolskiego	Priorytet 1 i 4
		22.Określenie możliwości generowania produktu turystycznego terenów wiejskich w obszarze Stobrawskiej strefy Rehabilitacji i Rekreacji	Polska / woj. pomorskie	przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Namysłowie oraz podmioty zainteresowane rozwojem turystycznym Stobrawskiej strefy Rehabilitacji i Rekreacji	Priorytet 2 i 3

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		23. Określenie możliwości generowania produktu turystycznego terenów wiejskich w obszarze Stobrawskiej strefy Rehabilitacji i Rekreacji	Polska / woj. dolnośląskie	przedstawiciele Starostwa Powiatowego w Namysłowie oraz podmioty zainteresowane rozwojem turystycznym Stobrawskiej strefy Rehabilitacji i Rekreacji	Priorytet 2 i 3
		24. Wyjazd studyjny do gospodarstw towarowych w woj. warmińsko-mazurskiego	Polska / woj. warmińsko-mazurskie	przedstawiciele opolskich GPR i rolnicy zamierzający utworzyć grupy, przedstawiciele OODR i Izby Rolniczej w Opolu	Priorytet 2
		25. Wyjazd studyjny na Wielkopolskę dla przedstawicieli opolskich GPR	Polska / woj. wielkopolskie	przedstawiciele opolskich GPR i rolnicy zamierzający utworzyć grupy, przedstawiciele OODR i Izby Rolniczej w Opolu	Priorytet 2
9.	woj. podkarpackie <u>3 wyjazdy studyjne</u>	1. Wyjazd studyjny dla liderów wiejskich stanowiący element „Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2011-2016”.	województwo opolskie	liderzy wiejscy	Priorytet 2
		2. Wyjazd szkoleniowy dla przedstawicieli podkarpackich rolników.	Belgia, Francja	rolnicy	Priorytet 2
		3. Wyjazd szkoleniowy dla przedstawicieli podkarpackich rolników.	Słowenia, Włochy	rolnicy	Priorytet 2
10.	woj. podlaskie <u>16 wyjazdów studyjnych</u>	1. "Uboczne użytkowanie lasu- ze szczególnym uwzględnieniem bazy zielarskiej na przykładzie flory Buriacji".	Francja	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych, Regionalny Konserwator Przyrody, Nadleśnictwo Rudka, Wojewódzka grupa opiniodawczo-doradczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskiej	Priorytet 2

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(ów)
		2. Wyjazd studyjny- alternatywne źródła dochodu w gospodarstwach rolnych na przykładzie Austrii".	Austria	przedstawiciele rolników, mikroprzedsiębiorców, KSOW, doradztwa i instytucji wspierających wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich,	Priorytet 2
		3. Dostosowanie usług turystycznych do wymagań turystów zagranicznych na przykładzie dobrych praktyk francuskich Powiat Białostocki.	Francja	Dyrektor Powiatowego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Supraślu, Wydział Rolnictwa, Środowiska, Rozwoju Obszarów Wiejskich i Promocji Starostwa powiatowego w Białymstoku	Priorytet 2
		4. Biogazownie oraz energia odnawialna w rolnictwie na przykładzie Łotwy.	Łotwa	przedstawiciele samorządów (szczebla powiatowego i gminnego), rolnicy, przedstawiciele doradztwa rolniczego, członkowie Podlaskiej Izby Rolniczej	Priorytet 2
		5. Wyjazd studyjno – informacyjny dla producentów żywności ekologicznej i kadry doradczej pn. Produkcja -przetwórstwo -promocja żywności ekologicznej.	Województwo kujawsko- pomorskie i mazowieckie	producenci żywności ekologicznej oraz kadra doradcza	Priorytet 3
		6. Wyjazd do Włoch "Produkt lokalny w turystyce wiejskiej".	Włochy	KSOW, Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Lokalne Grupy Działania,	Priorytet 3 i 5
		7. "Litewskie przykłady wykorzystania architektury drewnianej i atrakcyjności krajobrazu do agroturystyki".	Litwa	przedstawiciele Podlaskiego Stowarzyszenia Agroturystycznego, Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, organizacji pozarządowych, doradztwa i liderzy wiejscy	Priorytet 3 i 5

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		8. "Po wiedzy na zachód: Podlasi rolnik z wizytą we Francji i w Belgii".	Francja i Belgia	Podlaska Izba Rolnicza , KSOW, rolnicy	Priorytet 3 i 5
		9. „Wyjazd studyjny – Dobre praktyki kulinarne w zakresie produktów regionalnych – wytwarzanie, marketing, sprzedaż bezpośrednia na Łotwę z uwzględnieniem rezultatów projektu FOODART”.	Łotwa	producenci żywności, przetwórcy, kwaterodawcy, doradcy i in. przedstawiciele sektora rolno-żywnościowego	Priorytet 2
		10. Wyjazd studyjny - „Przetwórstwo i sprzedaż z gospodarstwa jako alternatywne źródła dochodu w gospodarstwach rolnych na przykładzie Austrii”.	Austria	przedsiębiorcy, przetwórcy, rolnicy, doradcy i in. przedstawiciele izb rolniczych i sektora rolno-spożywczego oraz partnerzy KSOW	Priorytet 2
		11. Zakłady zatwierdzone w Unii Europejskiej – Rozwój przedsiębiorczości poprzez pozyskanie dobrych praktyk.	Francja	KSOW, Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Lokalne Grupy Działania, przedsiębiorcy, przetwórcy,	Priorytet 2
		12. Wyjazd grupy producentów.	Województwo podlaskie	rolników; liderów i członków grup inicjatywnych	Priorytet 2
		13. Wyjazdowe spotkania szkoleniowo informacyjne dla liderów i członków grup producenckich.	Województwo mazursko-warmińskie, kujawsko-pomorskie i wielkopolskie	rolników; liderów i członków grup producenckich	Priorytet 2
		14. Wyjazd studyjno – informacyjny dla producentów żywności ekologicznej i kadry doradczej pn. Produkcja -przetwórstwo - promocja żywności ekologicznej.	Województwo lubelskie, podkarpackie i małopolskie	rolnicy ekologiczni i doradcy	Priorytet 3
		15. Wyjazd Francja Natura 2000.	Francja	LGD, KSOW	Priorytet 3

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		16. Wyjazd studyjny na Litwę - "Ocalić od zapomnienia".	Litwa	liderzy wiejscy, przedstawiciele stowarzyszenia, doradztwa rolniczego, twórcy ludowi i przedstawiciele instytucji wspierających kultywowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego	Priorytet 3
11.	woj. pomorskie <u>8 wyjazdów studyjnych</u>	1. Warsztaty wyjazdowe: „Śladami produktów turystycznych terenów wiejskich”.	Polska / województwo warmińsko-mazurskie	rolnicy, właściciele gospodarstw agroturystycznych, przedstawiciele KGW, liderzy wiejscy	Priorytet 2,3,5
		2. Wyjazd szkoleniowy nt. "Przetwórstwa na poziomie gospodarstwa, systemów produkcji surowców i małej przedsiębiorczości" do Radomia.	Polska / województwo mazowieckie	rolnicy ekologiczni z woj. pomorskiego, w tym laureaci konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne 2012	Priorytet 2,3,4
		3. Wyjazd studyjny dla rolników ekologicznych na Targi Natura Food.	Polska / województwo łódzkie	rolnicy ekologiczni z woj. pomorskiego, w tym laureaci konkursu na najlepsze gospodarstwo ekologiczne 2013	Priorytet 2,3,4
		4. Wyjazd studyjny do Portugalii dla pomorskich LGD w związku z realizacją priorytetów KSOW w zakresie wzmocnienia efektywności realizacji zadań przez LGD oraz wsparcia rozwoju turystyki wiejskiej.	Portugalia / region centralny	przedstawiciele pomorskich LGD	Priorytet 1
		5. Wyjazd studyjny do Niemiec w celu wymiany wiedzy i know-how w zakresie rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii oraz systemu sprzedaży bezpośredniej.	Niemcy / Meklemburgia, Brandenburgia	pomorscy rolnicy	Priorytet 2,4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(ów)
		6. Wyjazd studyjny do Hiszpanii w celu wymiany wiedzy i doświadczeń w zakresie funkcjonowania gospodarstw rolnych (specjalizujących się w produkcji zwierzęcej, ogrodniczej i sadowniczej).	Hiszpania / Katalonia	pomorscy rolnicy (przedstawiciele Pomorskiej Izby Rolniczej)	Priorytet 2,4
		7. "Kaszuby nad Biebrzą dla kobiet wiejskich" - wyjazd studyjny do województwa podlaskiego w celu wymiany doświadczeń w zakresie produktów regionalnych i tradycyjnych.	Polska/ województwo podlaskie	przedstawicielki pomorskich Kół Gospodyń Wiejskich	Priorytet 3,5
		8. Wyjazd studyjny do Chorwacji w celu zapoznania się z doświadczeniami chorwackimi dot. kategoryzacji obiektów turystycznych na obszarach wiejskich.	Chorwacja	Przedstawiciele UMWP	Priorytet 3
12.	woj. śląskie <u>9 wyjazdów studyjnych</u>	1. Spotkanie z przedstawicielami irlandzkich LGD, w trakcie których poruszono tematy dotyczące funkcjonowania programu LEADER w Irlandii. Zapoznanie się z "najlepszymi praktykami" na obszarach wiejskich Irlandii pod kątem polityki rozwoju obszarów wiejskich.	Irlandia	Przedstawiciele Lokalnych Grup Działania z terenu województwa śląskiego oraz partnerzy KSOW.	Priorytet 1 i 4
		2. Zapoznanie uczestników wyjazdu z innowacyjnymi projektami oraz sposobem funkcjonowania Lokalnych Grup Działania z terenu południowej Austrii (Tyrol) i Północnych Włoch (LGD posiadające długie i bogate doświadczenie).	Austria/Włochy	Przedstawiciele Lokalnych Grup Działania z terenu województwa śląskiego, partnerzy KSOW oraz przedstawiciele UMWS i Samorządu Województwa.	Priorytet 1 i 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		3. Pogłębienie zagadnień dotyczących polityki rozwoju obszarów wiejskich, wymiana dobrych praktyk i doświadczeń w zakresie wdrażania programów i projektów w ramach WPR służących zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich krajów należących do Wspólnoty Europejskiej.	Austria/Niemcy/ Czechy	Doradcy ze Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, partnerzy KSOW oraz pracownicy innych instytucji działających na rzecz rolnictwa województwa śląskiego.	Priorytet 3
		4. Pogłębienie zagadnień w zakresie pozyskiwania środków z funduszy europejskich, a także zmniejszania różnic gospodarczych, społecznych i terytorialnych na obszarach wiejskich w obliczu nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020.	Bruksela	Samorządowcy z terenu województwa śląskiego oraz partnerzy KSOW.	Priorytet 3
		5. Pogłębienie zagadnień dotyczących funkcjonowania agroturystyki w oparciu o produkty regionalne i hodowlę zwierząt gospodarczych oraz zapoznanie uczestników wyjazdu z organizacją sprzedaży bezpośredniej produktów regionalnych w ramach funkcjonowania targowisk i targów. Nawiązanie współpracy ze Stowarzyszeniem Agroturystycznym "Natura", Fundacją "Partnerstwo Transhumancyjne", Stowarzyszeniem Hodowców Owiec i Kóz Beskidu Śląskiego i Żywieckiego - ze strony polskiej, z Asociaata Transhumanta i Slow Foof Sighisoara - ze strony rumuńskiej.	Rumunia	Przedstawiciele hodowców owiec, gospodarstw agroturystycznych oraz osoby współpracujące z SR KSOW Województwa Śląskiego.	Priorytet 3 i 5

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		6.Zapoznanie uczestników wyjazdu z "dobrymi praktykami" w zakresie rozwoju obszarów wiejskich oraz projektami zrealizowanymi przy wykorzystaniu środków PROW 2007 - 2013 (program LEADER) na obszarze działania Lokalnej Grupy Działania Partnerstwo Północnej Jury oraz Lokalnej Grupy Działania Perła Jury.	Polska	Sołtysi z terenu Żywiecczyzny, przedstawiciele instytucji działających na rzecz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz osoby współpracujące z SR KSOW Województwa Śląskiego.	Priorytet 4
		7.Celem wyjazdu było poznanie, analiza i rozpowszechnianie zasad funkcjonowania Wspólnej Polityki Rolnej, zwłaszcza jej II filaru - rozwój obszarów wiejskich po 2013 roku z uwzględnieniem specyfiki rolnictwa belgijskiego. Ponadto celem było również spotkanie z rolnikami belgijskimi, przedstawicielami belgijskiego związku rolniczego, poznanie zasad WPR w tym kraju, a także przekazanie informacji o możliwościach pozyskiwania środków dla polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich z różnych funduszy unijnych dzięki spotkaniu z polskimi europarlamentarzystami.	Belgia	Rolnicy, działacze kółek rolniczych i kół gospodyń wiejskich będąc liderami w swoich miejscowościach w zakresie rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich z tereny Podbeskidzia oraz osoby współpracujące z Sekretariatem Regionalnym KSOW Województwa Śląskiego oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz Samorządu Województwa Śląskiego.	
		8.elem wyjazdu było umożliwienie grupom producentów rolnych z województwa śląskiego wymiany doświadczeń i dobrych praktyk oraz pogłębienie wiedzy z zakresu wsparcia finansowego w przyszłym okresie programowania na lata 2014 - 2020.	Województwo opolskie	Przedstawiciele Grup producentów rolnych, instytucji współpracujących z Sekretariatem Regionalnym KSOW Województwa Śląskiego, przedstawiciele UMWS, Samorządu Województwa Śląskiego oraz MRiRW.	

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		<p>9.Celem wyjazdu studyjnego jest uczestnictwo pszczelarzy z województwa śląskiego w Kongresie APIMONDIA w Kijowie, organizowanym od 1897 roku przez Międzynarodową Organizację Związków Pszczelarskich Apimondia. Uczestnicy wyjazdu mieli okazję zapoznać się z najnowszymi technologiami wykorzystywanymi w pszczelarstwie, nowoczesnymi urządzeniami, odzieżą, sprzętem pszczelarskim oraz nowościami weterynaryjnymi.</p>	Ukraina	Członkowie Śląskiego Związku Pszczelarzy w Katowicach	Priorytet 2,3 i 4
		<p>10.Celem wyjazdu było zapoznanie rolników z terenu Województwa Śląskiego z nowoczesnymi gospodarstwami rolnymi na terenie Landu Nadrenii Północnej Westfalii w Niemczech oraz Belgii, jak również z nowoczesnymi rozwiązaniami wspomagającymi rozwój obszarów wiejskich (energia odnawialna i efektywność ekonomiczna), a także z działalnością najważniejszych instytucji europejskich działających na rzecz obszarów wiejskich.</p>	Belgia/Niemcy	Rolnicy z terenu całego województwa śląskiego oraz przedstawiciele instytucji działających na rzecz rolnictwa i w obrębie rolnictwa, partnerzy KSOW, przedstawiciele UMWS.	Priorytet 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		11. Celem wyjazdu było zapoznanie rolników z terenu Województwa Śląskiego z nowoczesnymi gospodarstwami rolnymi na terenie Landu Nadrenii Północnej Westfalii w Niemczech oraz Belgii, jak również z nowoczesnymi rozwiązaniami wspomagającymi rozwój obszarów wiejskich (energia odnawialna i efektywność ekonomiczna), a także z działalnością najważniejszych instytucji europejskich działających na rzecz obszarów wiejskich.	Belgia, Niemcy (Land Nadrenii Północnej Westfalii)	Rolnicy z terenu całego województwa śląskiego oraz przedstawiciele instytucji działających na rzecz rolnictwa i w obrębie rolnictwa, partnerzy KSOW, przedstawiciele UMWŚ.	Priorytet 2 i 4
13.	woj. świętokrzyskie <u>9 wyjazdów studyjnych</u>	1. Celem wizyty studyjnej do Austrii była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z zakresie realizowanych zadań tj. rozwiązywaniu problemów gospodarki odpadami i gospodarki wodno -ściekowej, szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wdrażania oddolnych inicjatyw z zakresu „Odnowy Wsi”	Tyrol w Austrii	Uczestnikami były osoby odpowiedzialne za zagadnienia związane z realizacją zadań z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii, Odnowy Wsi oraz Gospodarki Wodno – Ściekowej w jednostkach samorządu terytorialnego	Priorytet 2
		2. Celem wizyty studyjnej szlakiem winnic na trasie Słowacja – Węgry – Rumunia było poznanie specyfiki rynku produktów tradycyjnych, w tym regionalnych, w innych krajach Unii Europejskiej o podobnych uwarunkowaniach jak w Polsce. Tego typu przedsięwzięcie przyczyniło się do nawiązania współpracy z organizacjami producentów w tych krajach i wymiany doświadczeń	Słowacja – Węgry – Rumunia	Uczestnikami byli producenci i rolnicy z województwa świętokrzyskiego oraz przedstawiciele instytucji branżowych, zajmujący się wspieraniem rozwoju obszarów wiejskich	Priorytet 2

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		3. Wizyty studyjne dla członków Sieci Dziedzictwa Kulinarne po województwie świętokrzyskim	Województwo Świętokrzyskie	Członkowie Sieci Dziedzictwa Kulinarne	Priorytet 2
		4. Wyjazd na wystawę rolniczą AGRO SHOW. Celem wyjazdu było zapoznanie uczestników reprezentujących wszystkie powiaty województwa świętokrzyskiego z innowacyjnymi technologiami i urządzeniami, możliwymi do zastosowania w produkcji rolniczej oraz obejrzenie pracy nowego sprzętu w warunkach polowych. Rolnicy mogli na AGRO SHOW zapoznać się z nowościami technicznymi, technologicznymi, poznać nowych producentów, dostawców maszyn, urządzeń, narzędzi i ciągników rolniczych	Bednary k. Poznania	Uczestnikami wyjazdu na wystawę AGRO SHOW w 2013 roku byli wiodący rolnicy z województwa świętokrzyskiego zajmujący się wspieraniem rozwoju obszarów wiejskich i przedstawiciele instytucji branżowej (ŚIR)	Priorytet 3
		5. Celem wizyty studyjnej do Francji, do wysoko rozwiniętych gospodarstw rolnych była edukacja świętokrzyskich producentów. Upowszechnianie nowoczesnych metod upraw, poprawa efektywności zarządzania gospodarstwem, podniesienie jakości wytwarzanych produktów oraz wskazanie nowych rynków zbytu to podstawowe cele tego wyjazdu	Francja	W wizycie studyjnej uczestniczyły osoby odpowiedzialne za zagadnienia związane z działalnością grup producentów oraz członkowie grup producentów	Priorytet 2 i 3

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		6.Celem wizyty studyjnej do Niemiec i Holandii była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z zakresie realizowanych zadań tj. rozwiązywaniu problemów gospodarki odpadami i gospodarki wodno -ściekowej, szerszego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także wdrażania oddolnych inicjatyw z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa	Niemcy, Holandia	W wizycie studyjnej uczestniczyły osoby odpowiedzialne za zagadnienia związane z realizacją zadań z zakresu Odnawialnych Źródeł Energii, Odnowy Wsi oraz Gospodarki Wodno – Ściekowej w jednostkach samorządu terytorialnego	Priorytet 2
		7.Celem wizyty studyjnej do Niemiec była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk z zakresie produkcji żywności wysokiej jakości	Niemcy	W wizycie studyjnej uczestniczyli członkowie Sieci Dziedzictwo Kulinarne Świętokrzyskie, członkowie Zespołu Opiniującego ds. Regionalnego Dziedzictwa Kulinarnego oraz przedstawiciele Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego związani z prowadzeniem Sieci	Priorytet 2 i 5

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		8.Celem wizyty studyjnej do Włoch była wymiana doświadczeń i dobrych praktyk w zakresie realizowanych zadań tj.: rozwiązywania problemów związanych z rozwojem rynku żywności tradycyjnej, przetwórstwa i sprzedażą bezpośrednią produktów regionalnych i tradycyjnych, a także wdrażania oddolnych inicjatyw z zakresu rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa	Włochy	W wizycie studyjnej uczestniczyli rolnicy, producenci żywności o charakterze tradycyjnym, doradcy Ośrodków Doradztwa Rolniczego zajmujący się alternatywnymi źródłami dochodów mieszkańców wsi w oparciu o przetwórstwo i sprzedaż bezpośrednią produktów tradycyjnych i lokalnych oraz przedstawiciele innych jednostek zajmujących się tą tematyką	Priorytet 3 i 5
		9.Celem wyjazdu studyjnego do Szwecji i Danii było nawiązanie bliższej współpracy z organizacjami producentów energii odnawialnej w Szwecji i Danii oraz wymiana doświadczeń	Szwecja, Dania	W wizycie studyjnej uczestniczyli przedstawiciele instytucji branżowych i rolnicy z województwa świętokrzyskiego	Priorytet 2 i 3
14.	woj. warmińsko-mazurskie <u>24 wyjazdy studyjne</u>	1. Wizyta studyjna do Włoch (żywność tradycyjna, naturalna).	Włochy	pracownicy UMW WM, przedstawiciele instytucji związanych z rozwojem obszarów wiejskich i rolnictwem	Priorytet 3
		2. Wizyta studyjna do Holandii na temat gospodarki wodnej.	Holandia/ Groningen	Przedstawiciele ZMiUW z Elbląga, Olsztyna i Gdańska	Priorytet 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		3. Wizyta studyjna do Francji, porównanie poziomu rozwoju francuskich gospodarstw zajmujących się produkcją trzody chlewnej oraz zbóż i roślin oleistych, porównania rozwoju spółdzielczości we Francji i w Polsce, metod oceny poubojowej żywca.	Francja/ Unia Gmin Lanvollon-Plouha	Członkowie Lubawskiej Spółdzielni Hodowców Trzody Chlewnej „LUB-TUCZ”, rolnicy z terenu gminy Lubawa, przedstawiciele samorządów lokalnych, wojewódzkich, Lokalnych Grup Działania oraz instytucji branżowych i instytucji zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich	Priorytet 3,4
		4. Wizyta studyjna we Francji dla kobiet działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.	Francja/ Côtes d'Armor	Kobiety działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim	Priorytet 2,3,4
		5. Wizyta studyjna na Litwę w ramach Międzynarodowego Seminarium Geograficzno-Rolniczego i Obszarów Wiejskich pt. „Planowanie rozwoju przestrzeni wiejskiej”.	Litwa	Przedstawiciele środowisk naukowych i praktyków zainteresowani planowaniem przestrzeni wiejskiej, przedstawiciele samorządu terytorialnego.	Priorytet 4
		6. Wizyta studyjna pracowników SR KSOW w Brukseli.	Belgia/ Bruksela	Pracownicy UMWWM	Priorytet 6,4
		7. Wizyta studyjna w Chorwacji, podpisanie umowy o współpracy.	Chorwacja, Żupania Splicko-Dalmatyńska	Pracownicy UMWWM	Priorytet
		8. Wizyta studyjna w Chorwacji dot. zasad funkcjonowania rynku żywności naturalnej i tradycyjnej oraz dziedzictwa kulinarnego kuchni dalmatyńskiej.	Chorwacja, Żupania Splicko-Dalmatyńska	Osoby zajmujące się przetwórstwem żywności, właściciele gospodarstw rolnych, przedstawiciele oddziałów terenowych instytucji rządowych mających wpływ na rozwój obszarów wiejskich	Priorytet 3

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		9. Wizyta studyjna we Francji na temat wytwarzania, produkcji oraz promocji produktów lokalnych.	Francja / Ploufragan	Mieszkańcy obszaru działania Stowarzyszenia LGD „Lider w EGO”	Priorytet 3,1
		10. Wizyta studyjna delegacji Żupanii Splicko-Dalmatyńskiej z Republiki Chorwacji w województwie warmińsko-mazurskim, przetwórstwo żywności, agroturystyka.	Polska	Osoby zajmujące się przetwórstwem żywności	Priorytet 3
		11. Wizyta studyjna niemieckiego przedstawiciela na Dożynkach Wojewódzkich w Olsztynku.	Polska	Przedstawiciel jednostki realizującej zadania z zakresu rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich	Priorytet 4
		12. Wizyta studyjna przedstawicieli LGD w Brukseli.	Belgia/Bruksela	Pracownicy UMW WM	Priorytet 1,6
		13. Wizyta studyjna pracowników DROWiR podczas Open Days w Brukseli.	Belgia/Bruksela	Przedstawiciele LGD Warmii i Mazur	Priorytet 4
		14. Wyjazd studyjny do Francji na Targi SIMA.	Francja	Przedstawiciele Izby Rolniczej	Priorytet 2,4
		15. Wizyta studyjna do Garncarskiej Wioski w Kamionce dla kobiet działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.	Polska	Kobiety działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	Priorytet 2,4
		16. Udział delegacji z Ukrainy w Targach Rolnych w Ostródzie oraz wizycie w gospodarstwie rolnym.	Polska	Przedstawiciele jednostek ukraińskich związani z rozwojem obszarów wiejskich	Priorytet 2,3,4
		17. Wizyta studyjna delegacji Francuzek z Cotes d' Armor, kobiety działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.	Polska	Kobiety działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	Priorytet 3,4
		18. Agrozajazd na Warmii i Mazurach - wizyty studyjne ludzi rolnictwa i agrobiznesu.	Polska	Przedstawiciele środowisk rolniczych	Priorytet 2,3

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		19. Wizyta studyjna do Austrii, promocja i upowszechnianie modelu miejscowości tematycznych.	Austria	Lokalni liderzy i animatorzy kreujących inicjatywy w zakresie rozwoju miejscowości tematycznych	Priorytet 2,3,4
		20. Wizyta studyjna - Wioski tematyczne w Polsce	Polska	Przedstawiciele Programu Odnowy Wsi Warmińsko-Mazurskiej	Priorytet 2,4
		21. Wizyta studyjna do Chorwacji, kategoryzacja obiektów turystycznych.	Chorwacja	Przedstawiciele UMWWM, instytucji działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	Priorytet 2,3
		22. Wizyta studyjna do Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku	Polska	Pracownicy UMWWM	Priorytet 4
		23. Wizyta studyjna do Saksonii-Anhalt, nawiązanie kontaktów i realizacja projektów z niemieckimi LGD	Niemcy/Saksonia Anhalt	Przedstawiciele LGD Warmii i Mazur, UMWWM	Priorytet 1
		24. Wyjazd studyjny Stowarzyszenia Rozwoju Wsi ANIOŁOWO, Francja, współpraca między lokalnymi społecznościami, nawiązanie partnerstwa, dobre praktyki, rozwój kulturowy regionu.	Francja, Sant Telo	Mieszkańcy wsi Aniołowo	Priorytet 4
15.	woj. wielkopolskie <u>14 wyjazdów studyjnych</u>	1., „Wspieranie integracji zawodowej dla grup dyskryminowanych z obszarów wiejskich”.	Niemcy	Nauczyciele szkół rolniczych z Wielkopolski, przedstawiciel Fundacji Pomocy Wzajemnej "Barka", przedstawiciel Towarzystwa Umiejętności Rolniczych "TUR".	Priorytet 2,4
		2., „Doświadczenia duńskich samorządów lokalnych i regionalnych w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich”.	Dania	Przedstawiciele JST z Wielkopolski	Priorytet 4

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		3."Zrównoważony rozwój na obszarach Saksonii, Szwabii, Bawarii i wokół Jeziora Bodeńskiego".	Niemcy	Rolnicy i przedstawiciele LGD z Wielkopolski.	Priorytet 4
		4.Wyjazd studyjny na Litwę. „Agroturystyka i produkty lokalne jako element polityki rozwoju obszarów wiejskich na Litwie”.	Litwa	Przedstawiciele JST z Wielkopolski	Priorytet 3
		5.Europejski Tydzień Regionów i Miast – Open Days w Brukseli „Regiony i miasta Europy mogą wiele zmienić”.	Belgia	Przedstawiciele LGD z Wielkopolski.	Priorytet 6
		6.Wymiana doświadczeń polskich i niemieckich kobiet w zakresie działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.	Niemcy/ Dolna Saksonia	Aktywne społecznie kobiety z terenu LGD "Kraina Trzech Rzek", między innymi uczestniczki Szkoły Liderów Rozwoju Lokalnego.	Priorytet 1
		7.Wyjazd studyjny krajowy. Wyjazd liderów na konferencję "Wiejska Polska" Licheń.	Polska	Uczestniczki Szkoły Liderów Rozwoju Lokalnego	Priorytet 4
		8.Wyjazd studyjny do Brukseli „Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej i Polityki Spójności Unii Europejskiej po 2013 roku”.	Belgia	Przedstawiciele JST z Wielkopolski	Priorytet 6
		9.Wyjazd studyjny na Łotwę "Zasady prowadzenia polityki rozwoju obszarów wiejskich przez samorzady łotewskie".	Łotwa	Przedstawiciele JST z Wielkopolski	Priorytet 4
		10.Poróż studyjna do Hesji „Transfer wiedzy z zakresu ochrony roślin – ‘Know how i oprysku ‘nie trza’!	Niemcy	Doradcy rolni, pracownicy WODR w Poznaniu	Priorytet 4
		11.Podróż studyjna do Belgii "Przyszłość Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku oraz rola II filara rozwoju obszarów wiejskich".	Belgia	Rolnicy wielkopolscy	Priorytet 6

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		12. Wyjazd studyjny krajowy. Wyjazd liderek na konferencję "Wiejska Polska" Licheń.	Polska	Uczestniczki Szkoły Liderok Rozwoju Lokalnego	Priorytet 4
		13. Udział w obchodach "Dzień Św. Marcina" w Brukseli.	Belgia	Przedstawiciele LGD Puszcza Notecka	Priorytet 4
		14. Udział przedstawiciela Województwa w Open Days w Brukseli.	Belgia	Pracownik Naukowy Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu	Priorytet 4
16.	woj. zachodniopomorskie <u>5 wyjazdów studyjnych</u>	1. Wizyta studyjna przedstawicieli województwa zachodniopomorskiego na 77. Międzynarodowych Targach Gospodarki Żywnościowej, Rolnictwa i Ogrodnictwa "Grüne Woche" w dniu 21 stycznia 2012 r.	Niemcy	przedstawiciele zachodniopomorskich lokalnych grup działania, lokalnych grup rybackich, doradcy Zachodniopomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Barzkowicach, studenci z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie oraz przedstawiciele SR KSOW.	Priorytet 3

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		<p>2. Wyjazd studyjny przedstawicieli Lokalnych Grup Działania Województwa Zachodniopomorskiego do Hradec nad Moravici w Czechach w dniach 7-10 maja 2013 r. Celem wyjazdu studyjnego było nawiązanie współpracy między lokalnymi grupami działania z Polski i Czech, wymiana doświadczeń oraz informacji na temat dobrych praktyk. Tematem wiodącym wyjazdu studyjnego były zagadnienia związane z projektami współpracy z zakresu: historii, turystyki oraz kuchni regionalnej.</p>	Czechy	<p>przedstawiciele: Lokalnych Grup Działania Województwa Zachodniopomorskiego, producentów produktów regionalnych, osoby z zespołu muzycznego „Septet Band” z Myśliborza</p>	Priorytet 1
		<p>3. Wyjazd studyjny przedstawicieli zachodniopomorskich lokalnych grup działania na Łotwę w dniach od 28.11 do 01.12.2013 r. Celem wyjazdu jest nawiązanie współpracy między lokalnymi grupami działania z Polski i Łotwy, wymiana doświadczeń oraz informacji na temat dobrych praktyk. Tematem wiodącym wyjazdu będą zagadnienia związane z projektami współpracy a przede wszystkim wymiana doświadczeń z wdrażania podejścia Leader w latach 2007-2013 oraz z planowania nowego okresu programowego na lata 2014-2020.</p>	Łotwa	<p>przedstawiciele Lokalnych Grup Działania Województwa Zachodniopomorskiego.</p>	Priorytet 1

Nr	SR KSOW	Cel / tematyka wyjazdu studyjnego	Kraj / region	Uczestnicy	Realizacja priorytetu(/ów)
		4. Wyjazdy studyjne przedstawicieli Województwa Zachodniopomorskiego na Międzynarodowe Targi Gospodarki Żywnościowej, Rolnictwa i Ogrodnictwa "Grüne Woche" w dniach 19 stycznia 2013 r., 20 stycznia 2013 r. i 26 stycznia 2013 r.	Niemcy	członkowie Komisji Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich zasiadających w Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego, partnerzy KSOW, członkowie Lokalnych Grup Działania, organizacji pozarządowych z terenu Województwa Zachodniopomorskiego, liderów wiejskich, właścicieli gospodarstw rolnych i gospodarstw agroturystycznych oraz zespołów folklorystycznych.	Priorytet 3
		5. Wyjazd studyjny przedstawicieli Województwa Zachodniopomorskiego na Targi Turystyczne ITB Berlin 2013 w dniu 9 marca 2013 r. Celem wyjazdu było zdobycie wiedzy, umiejętności oraz wymiana informacji i doświadczeń na temat rozwoju turystyki i agroturystyki.	Niemcy	członkowie Stowarzyszeń Agroturystycznych z terenu województwa zachodniopomorskiego oraz partnerzy i pracownicy Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich Województwa Zachodniopomorskiego	Priorytet 3